

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Seramik Anasanat Dalı

**PLASTİK DİLDE TOPLUMSAL FARKINDALIK İÇİN
BİR SÖYLEM SAHASI: EKOSOSYALİZM**

Sevinç KÖSEOĞLU ULUBATLI

Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2019

**PLASTİK DİLDE TOPLUMSAL FARKINDALIK İÇİN
BİR SÖYLEM SAHASI: EKOSOSYALİZM**

Sevinç KÖSEOĞLU ULUBATLI

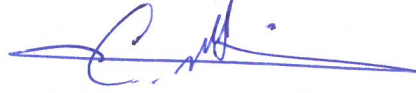
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Seramik Anasanat Dalı

Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu

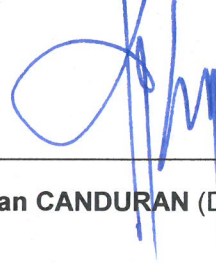
Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

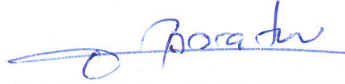
Sevinç Köseoğlu Ulubatlı tarafından hazırlanan "Plastik Dilde Toplumsal Farkındalık İçin Bir Söylem Sahası: Ekososyalizm" başlıklı bu çalışma, 18.06.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Sanatta Yeterlik Sanat alışması Raporu olarak kabul edilmiştir.

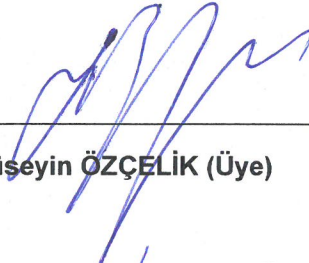
Prof. Dr. Candan DİZDAR TERVİEL (Başkan)

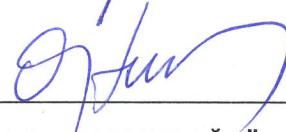
Prof. Kaan CANDURAN (Danışman)

Doç. Olcay BORATAV (Üye)

Doç. Hüseyin ÖZÇELİK (Üye)

Doç. Melahat ALTUNDAĞ (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Pelin YILDIZ
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

18.06.2019

Sevinç KÖSEOĞLU ULUBATLI

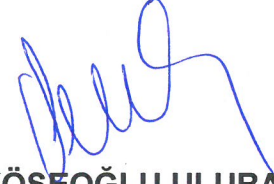
¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlerle ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince **enstitü** veya **fakülte** tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, **Prof. Kaan CANDURAN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Sevinç KöSEOğLU ULUBATLI

TEŞEKKÜR

Bu raporun hazırlanma sürecindeki en büyük teşekkürüm danışman hocam Prof. Kaan Canduran'a. Bana en başından beri inandığı, güvendiği, sabrettiği ve tüm süreç boyunca verdiği donanım ve destek için.

Çalışmalarımın her aşamasında emeği olan, haftasonu dahil, gece-gündüz her daim benimle birlikte okulda, atölyede yanımda olan sevgili eşim Ferit Ulubatlı ve tabii ki sevgili kızım Asya'm... verdikleri tüm destek ve gösterdikleri sabır için, hep yanımda oldukları için onlara sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Yoğun çalışma sürecimde, en zor günlerinde ihtiyacı olduğu her an elini tutamadığım ancak onun desteği her an yanımda olan canım arkadaşım-kardeşim Elif Tarlakazan'a ve en güzel günlerinde yanında olamadığım canım arkadaşım Yeliz Özdemir'e, anlayışları ve sevgileri için sonsuz teşekkür ediyorum. Ayrıca, süreç boyunca desteğini esirgemeyen değerli hocalarım Candan Dizdar Terviel, Olcay Boratav ve Feyza Çakır Özgündoğdu'ya, çalışmalarım sırasında seramik atölyeyi her daim neşeli bir ortama dönüştüren Neşe Yavuz'a, herkese yardımcı olmayı hayat felsefesi haline getirmiş Muhammet Tekeşin'e ve hiç sorgulamadan her koşulda yanımda olan, yardımcı olan canım kardeşim Semih Köseoğlu'na da çok çok teşekkür ediyorum. İşlerimin pişirim aşamasında malzeme desteği ile katkıda bulunan sevgili arkadaşım Bernat Özdemir'e, işlerimin yapım ve kurulum aşamasında danışman hocamla beraber teknik bilgi ve yardımlarıyla destek olan çok değerli hocam Soner Pilge'ye, çalışma sürecimin her aşamasında destek olan sevgili arkadaşım Betül AYTEPE Serinsu'ya gönülden teşekkür ediyorum.

Hacettepe Üniversitesinde 2001 yılında lisans eğitimi ile başlayan seramik eğitimi yolculuğumda, okuldan öte evimiz olan Seramik Bölümünün başta Bölüm Başkanı Prof. T.Emre Feyzoğlu, Mutlu Başkaya, İlhan Marasalı ve Şule Altay olmak üzere tüm bölüm hocalarımın verdiği teknik bilgi, donanım, destek ve anlayışına sonsuz teşekkür ederim. Hepiniz iyi ki varsınız....

Sevinç Köseoğlu Ulubatlı

ÖZET

KÖSEOĞLU ULUBATLI, Sevinç. *Plastik Dilde Toplumsal Farkındalık İçin Bir Söylem Sahası: Ekososyalizm, Sanatta Yeterlik Sanat Çalışması Raporu*, Ankara, 2019.

Ekolojik tahribatın hüküm sürdüğü günümüzde iklimin, ekosistemin ve biyoçeşitliliğin korunması, gerçek ihtiyaçlara ve ölçülü tüketime dayanan bir yaklaşım ile mümkün olabilecektir. Alman filozof Arthur Schopenhauer'ın sanat üzerine "gerçeği en evrensel ve duyumsal olarak anlatan tek şeyin sanat olduğu" (Erzen, 2002) söyleminden de yola çıkarak, günümüz sanatında sanatçı, çalışmaları ile toplumsal farkındalık yaratabilme yetisine sahiptir diyebiliriz. Bu bağlamda, yok olma tehlikesine adım adım yüz tutan doğanın, kavramsal bağlam olarak eko-sosyalist bir yaklaşım anlayışı ile seramik uygulamalara dönüşerek, sanatsal çerçevede yorumlanması amaçlanmıştır.

Sanatın evrensel dilinin gücü ile topluma ulaşmak ve farkındalık yaratmak için, eserleriyle hayata karşı duruşunu-tavrını ortaya koyan sanatçının, toplumsal mesajların kitlelere iletilmesindeki gücü yadsınamaz. Birçok bilim insanının da değindiği üzere nüfusun giderek artışı, sanayileşme ve kentleşme alanlarında kaynakların hızla tüketilmesi gibi, toplumsal dikkatleri üzerine çekmek istediğimiz, sanatın ve bilimin odak noktası olan "Toprak Ana" insanoğlunun sömürsü altında savunmasız durumdadır.

Eko-sosyalist yaklaşımı sanatla ilişkilendirme bağlamında doğa, sanat, ekoloji, güncel sanat ve ekoloji, ekolojik sosyalizm, toplumsal farkındalık gibi ilgili konular üzerine yazılı ve görsel literatür taraması yapıp aralarındaki ilişki incelenmiştir. Ekolojik Sosyalizmin ne olduğu üzerine yapılan araştırma sonrası, ekoloji ve sanat ilişkisi irdelenmiştir. Bu bağlamda güncel sanatın katkısı üzerinde durulup, bu alanda çalışan sanatçı örnekleri ile beraber anlatım desteklenerek, sanatın toplum üzerindeki etkisi ve bunun da getirisi olarak anlatılmak istenen durum karşısında farkındalık yaratabilme gücü üzerinde durulmuştur.

Eko-sosyalist çıkış noktası ile kaygı uyandıran hususlardan dikkate aldığımız "Toprak Ana" yaratıcı eylem öznemiz olarak seçilmiştir. Tahrip olan doğaya karşı duyulan kaygı

karşısında ortaya çıkan seramik çalışmalar, yeniden doğuşu simgeleyen “tohum” kavramı ile ele alınmıştır. Tohum kavramı, geçmiş ve gelecek arasında sembolik bir sarkaç görevi yerine getirmede, doğa ve doğanın tahribatına karşı geliştirilen bir anlayış olan eko-sosyalist yaklaşımın bir anlatımı olarak varlık bulmuşlardır. Her türlü olumsuzluğa rağmen içinde umudu da barındıran insan eğer ki, doğayı korumaya yükümlü olduğuna inanırsa, değişim ve dönüşüm başlayacaktır. Bu düşünce ile sanat yolu ile toplumsal bir olaya dikkatleri çekebilmek için, eko-sosyalist yaklaşımdan beslenerek, tasarlanan seramik uygulamalar sanat nesnelere halini alarak izleyiciye sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

Seramik, Sanat, Tohum, Toplumsal Farkındalık, Ekosozyalizm

ABSTRACT

KÖSEOĞLU ULUBATLI, Sevinç. *A Discourse Field for Social Awareness in Plastic Arts: Ecosocialism, Proficiency in Art Artwork Report*, Ankara, 2019.

In the prevailing of today's ecological destruction of nature; preservation of climate, ecosystem and biodiversity are possible with an approach based on real needs and measured consumption. Based on the German philosopher Arthur Schopenhauer's discourse that "art is the most universal and sensuous truth", (Erzen, 2002) we can say that in today's art, the artist has the ability to create social awareness through his/her works. In this context, it is aimed to interpret the nature, which is facing the danger of extinction step by step, within the artistic framework by transforming into ceramic applications with an eco-socialist approach as a conceptual context.

To reach the society with the power of the universal language of art and to create awareness, the artist's (who puts his/her attitude towards life with his Works), power of communicating social messages to the mass crowds cannot be denied. As many scientists have pointed out, increase in population, rapid depletion of resources in the areas of industrialization and urbanization, The Mother Earth, which is the focal point of art and science, is vulnerable under the exploitation of mankind.

In the context of linking the eco-socialist approach with art, written and visual literature was searched on the subjects of nature, art, ecology, contemporary art and ecology, ecological socialism and social awareness and relationship among them was examined. After research on the meaning of ecological socialism, the relationship between ecology and art is examined. In this context, the contribution of contemporary art is emphasized and the expression of the artists working in this field is supported. The effects of art on society and the power of creating awareness for a situation that is intended to be explained are emphasized.

With an eco-socialist starting point, Mother Earth, which we take into consideration from the concerns of her current status, has been chosen as our subject of creative action. Ceramic studies, which arise in concern for the destroyed nature, are handled the concept of “seed” symbolizing the rebirth. The concept of seed came into being as an expression of the eco-socialist approach, an understanding developed against the nature and its destruction, in fulfilling a symbolic pendulum function between the past and the future.

In spite of all the negativity, if the person, who holds perpetual hope, believes that he is obliged to protect the nature, the change and transformation will then begin. With this idea, in order to draw attention to a social event through art, the eco-socialist approach was developed and the designed ceramic applications were presented to the audience as objects of art.

Key Words:

Ceramic, Art, Seed, Social Awareness, Ecosocialism

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
GÖRSEL DİZİNİ	xi
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM	3
EKOSOSYALİZM	3
1.1. EKOLOJİ.....	3
1.2. SOSYALİZM	6
1.3. EKOLOJİK SOSYALİZM	7
2. BÖLÜM	18
EKOLOJİ VE SANAT İLİŞKİSİ.....	18
2.1. GÜNCEL SANAT VE EKOLOJİ	19
2.1.1. Bright Ugochukwu Eke / Nijerya, 1976	23
2.1.2. Jaume Plensa / İspanya, 1955	26
2.1.3. Willy Verginer / İtalya.....	29
2.1.4. Myeongbeom Kim / Güney Kore, 1976	31
2.1.5. Adrian Villar Rojas / Arjantin, 1980	34
2.1.6. Rebeca Hutchinson /Amerika	37
3. BÖLÜM	41

TOPLUMSAL FARKINDALIK.....	41
3.1. TOPLUMSAL FARKINDALIK NEDİR?	41
3.2. SANAT YOLU İLE TOPLUMSAL FARKINDALIK	58
4. BÖLÜM	63
EKOSOSYALİST FARKINDALIK	63
UYGULAMA 1. “ARAYIŞ”	65
UYGULAMA 2. “BEKLEYİŞ”	68
UYGULAMA 3. “SEN HİÇ GÜNEŞİ GÖRDÜN MÜ?”	72
UYGULAMA 4. “BEREKET- I”.....	77
UYGULAMA 5. “BEREKET- II”	81
UYGULAMA 6. “DİYALOG”	83
UYGULAMA 7. “FLASHFORWARD”.....	86
UYGULAMA 8. “UMUDA YOLCULUK”	92
SONUÇ	94
KAYNAKÇA	98
EKLER.....	107
EK 1. Orjinallik Raporu	107

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1. Çevre ve Orman Bakanlığı ile Doğa ve Çevre Vakfının ortaklaşa hazırladığı Afiş, 2014. (Atıkların Doğada Yok Oluş Süreleri, 2018).....	5
Görsel 2. Daniel Beltra, “Oil Spill in Gulf of Mexico”, 2010, Meksika Körfezi, Fotoğraf, (Beltra, 2016).....	19
Görsel 3. Daniel Beltra, “Oil Spill in Gulf of Mexico”, 2010, Meksika Körfezi, Fotoğraf, (Beltra, 2010).....	20
Görsel 4. Mehmet Ali Uysal, “Dünyanın ‘ten’ini Sıkıştırmak İstedim”, 2008, Chaudfontaine Park-Belçika, (Uysal, 2014).....	21
Görsel 5. “Carbon Sink” (Karbon Havuzu), Chris Drury, 2011, Amerika, (Drury, 2011)	22
Görsel 6. Bright U. Eke, “Acid Rain (Asit Yağmuru)”, 2009, Düzenleme, Danimarka, (Eke, 2009).....	24
Görsel 7. Bright U. Eke, “Acid Rain (Asit Yağmuru)”, Detay, 2009, Düzenleme, Danimarka, (Eke, 2009).....	24
Görsel 8. Bright U. Eke, “Bottled Life”, 2008, Düzenleme-Performans, 823x187x 61cm, (Eke, 2008).....	25
Görsel 9. Bright U. Eke, “Bottled Life”, 2008, Düzenleme-Performans, Detay (Eke, 2008).....	25
Görsel 10. Jaume Plensa, “Heart of Trees”, 2007, Yorkshire Sculpture Park- İngiltere, Düzenleme, Bronz ve Ağaç, 99x 66x 99 cm (Plensa, 2007).....	27
Görsel 11. Jaume Plensa, “Heart of Trees”, Detay, 2007, Yorkshire Sculpture Park- İngiltere, Düzenleme, Bronz ve Ağaç, 99x 66x 99 cm, (Plensa, 2007)	28
Görsel 12. Jaume Plensa, “Heart of Trees-III”, 2012, Shanghai Biennale- Çin, Düzenleme, Bronz ve Ağaç, 99x 66x 99 cm, (Plensa, 2012).....	28
Görsel 13. Willy Verginer, “Between Idyllic and Reality” (Hayalle Gerçek Arasında), ahşap, (Verginer, 2004).....	29
Görsel 14. Görsel 15. Willy Verginer, (Verginer, 2004).....	30
Görsel 16. Willy Verginer, Ihlamur ağacı, akrilik boya, demir, ahşap, 165x118x60cm, (Verginer, 2004).....	30
Görsel 17. Willy Verginer, (Verginer, 2004)	30
Görsel 18. Myeongbeom Kim, “İsimsiz”, 2008, Mixed Media (Doldurulmuş Geyik Postu, Dal, Yaprak), Galerie Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2009).....	32

Görsel 19. Myeongbeom Kim, “İsimsiz”, Mixed Media, 28x28x61 cm, Galeria Paris-Pekin, Çin, (Kim, 2017).....	32
Görsel 20. Myeongbeom Kim, “Shadow Planet”, 2017, Mixed Media, 30x30x40 cm, Galerie Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2017)	32
Görsel 21. M. Kim, “Edison”, 2004, Dal, Balık, Ampül, 38x38x76 cm, Galerie Paris-Pekin, Çin, (Kim, 2009).....	33
Görsel 22. M. Kim, “İsimsiz”, 2004, Ay Çiçeği, Ampül, 38x38x76 cm, Galeria Paris-Pekin, Çin, (Kim, 2009).....	33
Görsel 23. Adrian Villar Rojas, 2015, “Annelerin En Güzeli”, 14. İstanbul Bienali, Troçki'nin Evi-Büyükada-İstanbul, kişisel çekim, Ekim 2015.....	34
Görsel 24. Adrian Villar Rojas, 2015, “Annelerin En Güzeli”, 14. İstanbul Bienali, Troçki'nin Evi-Büyükada-İstanbul, kişisel çekim, Ekim 2015.....	35
Görsel 25. Adrian Villar Rojas, 2009, “Mi Familia Muerta (Benim Ailem Öldü)”, Ushuaia-Arjantin (Rojas, 2013)	36
Görsel 26. Adrian Villar Rojas, 2009, “Mi Familia Muerta”, detay, (Rojas, 2013)	36
Görsel 27. Rebeca Hutchinson, (Hutchinson, 2019).....	37
Görsel 28. Rebecca Hutchinson, “Swing Low”, 250 x 122 x 40cm, Perlman Teaching Museum, Carleton, MN, Pişmiş ve Pişmemiş Kağıt Katkılı Porselen Çamuru, Organik Materyaller, Kağıt, (Hutchinson, 2019).....	38
Görsel 29. Rebecca Hutchinson, “Swing Low”, detay (Hutchinson, 2019).....	38
Görsel 30. Rebecca Hutchinson, “Swing Low”, detay (Hutchinson, 2019).....	38
Görsel 31. Rebecca Hutchinson, “Night Bloom”, 30 x 46 x 75 cm, Racine Museum of Art, WI-Amerika, Pişmiş ve Pişmemiş Kağıt Katkılı Porselen Çamuru, Organik Materyaller, Kağıt, (Hutchinson, 2019).....	39
Görsel 32. Rebecca Hutchinson, “Night Bloom”, detay, (Hutchinson, 2019).....	39
Görsel 33. Rebecca Hutchinson, “Double Bloom”, 16 x 56 x 61cm, Pişmiş ve Pişmemiş Kağıt Katkılı Porselen Çamuru, Organik Materyaller, Kağıt, (Hutchinson, 2019)	39
Görsel 34. Ljubljana- Slovenya, (Akıllı Kentler, 2016).....	45
Görsel 35. Essen- Almanya, (European Green Capital: Essen, 2017).....	46
Görsel 36. Görsel 37. Görsel 38. Görsel 39. “Çünkü Çevre Benim” konulu tasarlanan afişler, (Çünkü Çevre Benim, 2014)	47
Görsel 40. "Dünyamızı eriyen dondurmaya dönüştürmeyelim" Afişi, 2017,(Bereket Enerji, 2017)	48
Görsel 41. Plastik Poşet kullanımına Dikkat Çekmek İçin Tasarlanan Poşet	49
Görsel 42. “Geç Olmadan...”.....	52

Görsel 43. Hava kirliliği yılda 60.000 kişinin ölümüne sebep oluyor.....	52
Görsel 44. Nylon Poşet Öldürür” temalı poşet tasarımları, (WWF-World Wide Fund for Nature, 2016).....	52
Görsel 45. “Az Kağıt Havlu Çok Dünya” temalı Kağıt Havluluk Tasarımı, (WWF-World Wide Fund for Nature, 2016).....	53
Görsel 46. Korkunç & Daha Korkunç (WWF, Fotoğraf, 2017).....	53
Görsel 47. (Toplumsal Konulara Farkındalık Temalı Afiş Tasarımı, 2017).....	54
Görsel 48. Endonezya da ayaklarını çimentoya gömen kadınlar, 2017, (Yeşil Gazete, 2017)	55
Görsel 49. Afiş, 2017, (Doğa İçin Çal , 2009)	56
Görsel 50. Charles Ray, performans	59
Görsel 51. David Hooker, “Borderline” enstelasyonundan bir kesit, 2016, CIVA Gallery 212, Madison-Wisconsin, USA (Hooker, 2016)	60
Görsel 52. Cai Guo-Qiang, Falling Back To Earth “Heritage (Miras)”, 2013, Brisbane-Avustralya, (Queensland Art Gallery (QA-GOMA), 2013).....	60
Görsel 53. (sol) Raquel Corona Justo, “Obsevando la Fantasia” 2011, (Truels Wordpress, 2011)	61
Görsel 54. (sağ) Kent Karlsson, “Spectacle Agnostico”, 2011, (Truels Wordpress, 2011)	61
Görsel 55. Pejac, “The World Going Down the Drain” (Mural Form, 2015)	62
Görsel 56. Pejac, (Mural Form, 2015)	62
Görsel 57. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Arayış”, 2018, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050°C Raku Pişirimi	65
Görsel 58. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Arayış”, Detay, 2018, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi.....	66
Görsel 59. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Arayış”, 2018, Detay, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi.....	67
Görsel 60. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Bisküvi Pişirimi, Hazır Plastik File	68
Görsel 61. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay	69
Görsel 62. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay	69
Görsel 63. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay	70
Görsel 64. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay	70
Görsel 65. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay	71
Görsel 66. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay	71

Görsel 67. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Düzenleme, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	72
Görsel 68. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	73
Görsel 69. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	74
Görsel 70. Görsel 71. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	74
Görsel 72. Görsel 73. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 3, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	75
Görsel 74. Görsel 75. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 4, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	75
Görsel 76. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 5, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	76
Görsel 77. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 6, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	76
Görsel 78. Görsel 79. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay- Form 7, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	76
Görsel 80. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	77
Görsel 81. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	78
Görsel 82. Görsel 83. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	78
Görsel 84. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	79

Görsel 85. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	79
Görsel 86. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	80
Görsel 87. Görsel 88. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket- I”, 2019, Detay- Form 3, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi.....	80
Görsel 89. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket-II”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Selen Yeşil-Turuncu Pişirimi	81
Görsel 90. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket-II”, 2019, Detay, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Selen Yeşil-Turuncu Pişirimi	82
Görsel 91. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Diyalog”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050°C Raku Pişirimi, düzenleme, 30x70 cm, h:15 cm, tek birim 14x23 cm, h:15 cm	83
Görsel 92. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Diyalog”, 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi.....	84
Görsel 93. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Diyalog”, 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi.....	84
Görsel 94. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Diyalog”, 2019, Detay- Form 3, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi.....	85
Görsel 95. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Diyalog”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi.....	85
Görsel 96. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040-1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 7 adet Eskimiş Soba Kovası, düzenleme, 140x300 cm, h:50 cm	86
Görsel 97. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040-1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 7 adet Eskimiş Soba Kovası	87
Görsel 98. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 1, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 18x25 cm, h:14 cm	88
Görsel 99. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 1, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 18x25 cm, h:14 cm	88

- Görsel 100.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 2, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm 89
- Görsel 101.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 3, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm 89
- Görsel 102.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 4, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 18x25 cm, h:14 cm 90
- Görsel 103.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 5, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, 1050 °C İslî Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm 90
- Görsel 104.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 6, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, 1050 °C İslî Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm 91
- Görsel 105.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 7, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, 1050 °C İslî Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm 91
- Görsel 106.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Umuda Yolculuk”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, Eski- Küçük Ölçekli Yük Vagonu, düzenleme, 37x64 cm, h:49 cm 92
- Görsel 107.** Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Umuda Yolculuk”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, Eski- Küçük Ölçekli Yük Vagonu, düzenleme, 37x64 cm, h:49 cm 93

GİRİŞ

*Toprak, avucumun içinde, yani doğanın ta kendisi.
Ayfer Karamani*

Herbert Read doğayı tanımlarken; “Peki Doğa derken ne demek istiyoruz? Sözcüğü büyük D ile yazdığımız anda Tanrı sözcüğüne yakın bir anlam kazanıyor – yaradılışın bütünü, yaşayan ya da evrilen bütün bir dünya ve zirvede insan” (Read, 2004). İnsanlığın en büyük ortak mirası olan doğayı tanımlarken, Read onun ne kadar kutsal olduğunu vurgulamaktadır.

Yarınlara aktarılması hususunda insanın varlığı ile beraber bir mücadele içerisinde olan “Kutsal Doğa” karşısında, gündelik koşuşturmalar içerisinde pek çok sosyal sorunla karşılaşılsa da “bir durup” düşünmeye fırsatımızın olmadığı bir çağda, sorunlara çözüm üretilmediğimiz gibi anlık duyarlılıklarımız ile kısa süreli içsel rahatlamalar yaşamaktayız. Çağımızın yaşam şartları doğadan ve doğal olandan kopuşu, yani yaşamımızda hızla değişen kültürel değerlerin beraberinde toplumsal değişimleri, küreselleşmeyi ve mekânsal-çevresel sorunları gündeme getirmektedir.

Her geçen gün artan dünya nüfusu beraberinde bitmek bilmeyen ihtiyaçları doğurmakta olup, bu durum mevcut olan doğanın devamlılığı konusunda gelecekte ciddi sıkıntılarla karşı karşıya olunacağını göstermektedir. Dünyanın her yerinde hızla gelişen ve değişen teknolojiyle beraber büyüyen 21. yüzyıl şehirlerinde rüzgârın sesinin duyulduğu bir göl kenarında yaşayamamak değil tabii ki demek istediğimiz. Kaçınılmaz büyümenin doğayı fazlasıyla katletmeden de yapılabileceği üzerine toplumun farkındalığını artırarak sanat yolu ile toplumun bilinçlendirilmesi istenmektedir.

Toplumun ekonomik, kültürel ve psikolojik gelişimine katkı sağlayacak her türlü sosyal farkındalık projesi ve bu alanlarda hassasiyet gerektiren konuların çalışılması inancı ile yola çıkarak; toplumda duyarlılık geliştirilmesi gereken noktalarda sanat yolu ile toplumun bütününde farkındalık yaratmaya yönelik görsel ve yazınsal faaliyetlerde bulunmak bu çalışmanın ana amacıdır.

Bu çalışma ile kapitalist üretim ve tüketim sonucu hoyratça kullanılan doğanın yok olma tehlikesi durumuna dikkat çekilmekte ve insanoğlunun ona sahip çıkması gerekliliği, günümüz sanatının doğayla kesiştiği noktada vurgulanmaya çalışılmaktadır. “Doğa,

sanat eseri için sadece bir hammadde ya da kaynak olmanın ötesinde onun konusu, eko-politik bir söylem sahası ve doğrudan iyileştirilmek için bir alan olmuştur” (Zümrüt, 2012, s. IV). Bu bağlamda ekolojik sürdürülebilirlik kavramının tehdit altında olması, insanoğlunun kaybolan doğa karşısındaki duruşunu ve aklın doğa üzerindeki iktidarını dağıtmayı hedefleyen bir ideoloji olan eko-sosyalist yaklaşımı sanat ile ilişkilendirerek toplumsal farkındalık yaratmak bu çalışmanın ana sorunsalı olmuştur.

Toplumsal farkındalığın geliştirilmesi, güçlendirilmesi hususunda bilim ve bilim insanlarının yanı sıra sanat ve sanatçının yahut tasarımcının da toplum üzerindeki etkisini yadsımamak gerekmektedir. Yenel’in de değindiği üzere; “tasarımcı, toplumun soyut gereksinimlerini kavramasıyla, mesleğin bilimsel açıdan olduğu gibi sanat açısından da gereğini yerine getirecektir. Öznel tasarımcı, sanat görüşünü ortaya koyan bir uzman, aynı zamanda ussal, matematiksel ölçülerle tanımlanmış toplumun problemlerine en uygun biçimde çözüm üreten bilim ve sanat adamıdır” (2015, s. 293). Bugün; toplumsal farkındalık için kendini sanatsal platformda söylem sahibi olarak bulan sanatçının etkisi, günümüz sanatında fazlasıyla hissedilmeye başlamıştır. Çoğu zaman hoşça giden olarak varlık bulmuş olan ilk sanat üretimlerinin, içsel bir ihtiyaçtan yahut kendiliğinden ortaya çıktığı düşünülürse, günümüz sanatsal üretim kaynağının da, aslında sanat üretimindeki doygunluğun ve çeşitliliğin beraberinde politik söylemi getirmiş olmasıdır. Bu bağlamda sosyal bir soruna karşı sanat yolu ile yeni kavramların ve değerlerin, bireylerin farklı pencerelerden bakarak, kendi duyarlılıklarını diğer bireylere yansıtarak, farkındalığın oluşmasını sağlamaktadır.

Bu araştırma sürecinin sonucunda ortaya çıkan seramik çalışmalarda; anlam ve biçim ilişkisinin aynı anda varlık kazandığı bir bütün olarak “tohum” kavramı ele alınmıştır. Doğanın yeniden doğuşu ile ilişkilendirilen ve aslında her şeyin başlangıç noktası olan “tohum” konusu ile günümüz sanatının varlık nedenini, amacını ve işlevini sorgularken, toplumsal farkındalık yaratmak için bir çıkış noktası olacağı, ya da toplumsal bakışta köklü dönüşümlere katkıda bulunulabileceği düşünülmüştür.

1. BÖLÜM

EKOSOSYALİZM

Ekolojik Sosyalizm olarak da literatüre geçmiş olan Ekosozyalizm'in kelime olarak ekoloji ve sosyalizm kelimelerinin birleşmesinden türediğini görmekteyiz. Bu bağlamda Ekosozyalizm kavramının ne olduğunu anlama yolunda ilk olarak 'ekoloji' ve 'sosyalizm' kavramları açıklanarak daha sonra Ekolojik sosyalizmin ne olduğu irdelenecektir.

1.1. EKOLOJİ

Ekoloji için yapılan en güzel tanımlamalardan biri kuşkusuz Alman biyolog Heinz Sielmann'a aittir. "Canlıların yaşam temellerini, dolayısıyla doğayı korumanın ilkelerini öğreten bilim dalıdır" (Çepel, 2006, s. 6) demektedir. Bir başka tanım; "Canlıların birbirleri ve çevreleriyle olan karşılıklı ilişkilerini inceleyen bir bilim dalıdır" (Öztürk, 2007, s. 63).

Çevre; "insanın içerisinde bulunduğu ve karşılıklı etkileşimde olduğu canlı ve cansız doğal, sosyokültürel, ekonomik ve siyasi ortam" (Fotourehchi & Şahinöz, 2016, s. 11) olarak tanımlanmaktadır. Bilinen en yalın tanımıyla Ekoloji: "birey ya da türlerin çevresiyle olan ilişkisini inceleyen bilim dalıdır" (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997). Bu tanımlamalardan yola çıkarak çevrenin tanımına bakacak olursak; "insanların müdahalesi olmaksızın kendiliklerinden oluşmuş nesne ve olayların bütünü" (Çalgüner, 2003, s. 23) olarak tanımlanmaktadır.

Çepel'e göre: "canlıların yaşayıp gelişmesini sağlayan ve onları sürekli olarak etkileri altında bulduran fiziksel, kimyasal ve biyolojik faktörlerin bütünlüğüdür" (2006, s. 24).

Uslu'ya göre çevrenin tanımı ise: "tüm canlılar gibi insanlarda belirli mekân birimlerinde yaşar ve bu mekânın organik ve inorganik unsurları ile karşılıklı etkileşim esasına dayalı bir ilişki içinde bulunurlar. Bu mekân birimlerine, canlılar topluluğunun yaşam ortamı veya çevre denir. Her bir mekân birimi aynı zamanda bir ekosistemdir. En büyük ekosistem birimi ise, biyosfer ismi de verilen bütün dünyadır" (1995, s. 17-18). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere dünya canlı bir organizmadır aslında ve yaşayan organizma üzerinde bozucu değişkenler ortaya çıktığında her şeyin birbiri ile bağlantılı olduğu düzen bozulmaya başlar. İklim değişiklikleriyle birlikte canlı türlerinin azalması hatta yok olması, doğal kaynakların tükenmesi (ormanlar, tatlı su kaynakları, v.b.) gibi birbiri ile bağıntılı olan konuların değişimi dünyadaki tüm düzenin bozulmasına nedendir. Bu bozulmaya çevresel tahribat diyoruz. Peki, bu nedenler günümüz insanının sahip olduğu akıl çağı ve teknolojisinde neden hala tehlike arz etmektedir?

Çevresel tahribat; "insanın sosyal, kültürel ve ruhsal yaşamı için gerekli olan ve bir arada bulunduğu ortamın geri dönüşümsüz bir biçimde bozulması" (Fotourehchi & Şahinöz, 2016, s. 103) olarak tanımlanmaktadır. Yaşamının niteliğini ve refahını artırmak için, kendi çıkarları doğrultusunda dünyayı şekillendiren ve bunun sonucundada arkasında bıraktığı tahribatın sorumlusu olan insan, endüstrinin ve sanayileşmenin kölesi olmuş durumdadır. Hep daha fazlasını isteyerek hoyratça tüketilen tabiat karşısında umarsızca yaşam da devam etmektedir ancak dünyamız için tehlike çanları çalmaktadır. Oysaki yeryüzündeki hayatı tehdit eden ekolojik problemler birkaç ormanın yok olması havanın ısınması, çevrenin kirlenmesinden çok ötedir. Mesela ilk başlarda enerji problemini çözecek temiz enerji olarak lanse edilen nükleer enerjinin yol açtığı 'radyoaktif kirlenme' gibi.

Peki, insanın dışında başka bir faktör yok mudur? Elbette vardır, Usluya göre: "volkanik faaliyetler, toz fırtınaları, yangınlar, bakteri, virüs ve mantarların rüzgârla taşınması gibi tabii süreçlerde vardır. Ancak bunlar; fosil yakıtların kullanımı, özellikle petrol, kimya, kâğıt ve plastik endüstrilerinin yanında çok küçük faktörlerdir" (1995, s. 21) diye belirtmektedir. Yani doğa süreçlerinin dışında insanın verdiği zararın çok daha büyük olduğu anlaşılmaktadır. Mesela katı yakıtların yakılmasının neden olduğu, asit yağmurları, yağmurla birlikte yeryüzüne düştüğü için tüm canlılığı etkilemektedir. 1960'larda İsveç'te göllerdeki balıkların ölmesine, asit yağmurlarının sebep olduğunun anlaşılmasıyla beraber "günümüzde çoğunluğu İskandinavya, ABD ve Kanada'nın güneydoğusunda olmak üzere 18.000 civarında göl asitlenmiş durumdadır" (Uslu, 1995, s. 22).

Fosil yakıtların kullanımı sonucu atmosferdeki karbondioksit miktarı artmakta, bu da atmosfer ısısını değiştirmektedir. Yani yakın gelecekte, ısı artışı ile buzulların erimesi olası bir durum olarak gözükmektedir. Buzulların erimesiyle birçok sahil kenti sular altında kalabileceği ve bununla beraber bu coğrafyalarda yaşayan hayvanların soylarının zamanla tükeneceği bir gerçektir. Yani sanıldığı gibi, deniz suyunun renginin bulanıklaşması, havanın ısınması, çevrenin kirlenmesi, ormanların yok olması deyip geçiştireceğimiz basit sorunlar değildir aslında.

Günümüzde çözümler aranmıyor değil tabi ki de, ancak nihai bir başarıda ortada yoktur. Bireysel ve toplumsal olarak hareket edilebileceği gibi yerel ve ülke yönetimlerinde elbirliği ile kalıcı, uygulanabilir ve sürdürülebilir değişimler ortaya konulabilir. Bu sayede, farkında bir toplum yapısı inşa edilerek çözüme varılabilir elbette. "Bir litre petrolün bir milyon litre temiz suyu içilmez hale getirdiği" (Uslu, 1995, s. 24), bir sakızın doğaya atıldığı anda 5 yıl içerisinde yok olabileceği gerçeği gibi çarpıcı bilgilendirmeler yolu ile her kesimden topluma ulaşarak başlanılabilir (bkz Görsel 1).

ÜRÜNLERİN DOĞADA YOK OLUŞ SÜRELERİ

CAM ŞİŞE 4000 yıl	ÇİKLET 5 yıl	KUTU KOLA 10 yıl	PET ŞİŞE 400 yıl	SİGARA FİLTRESİ 2 yıl	PLASTİK MALZEME 1000 yıl
PLASTİK ÇAKMAK 100 yıl	KAĞIT, GAZETE 3 ay	ALÜMİNYUM 100 yıl	TELEFON KARTI 1000 yıl	POLİÜRETAN 1000 yıl	PLASTİK TABAK 500 yıl

**atıklarımızı doğaya terk etmeyelim,
ulusal ekonomiye kazandıralım...**

DOĞA VE ÇEVRE VAKFI
1996
DOÇEV

T.C.
Çevre ve Orman
Bakanlığı
Doğal Yaşam ve Çevre Bakanlığı

defra
katkılarıyla

Görsel 1. Çevre ve Orman Bakanlığı ile Doğa ve Çevre Vakfının ortaklaşa hazırladığı Afiş, 2014. (Atıkların Doğada Yok Oluş Süreleri, 2018)

Günümüzde, özellikle gelişmiş ülkelerde neredeyse her alana “eko” ön eki kullanılarak sanki her şey yolundaymış gibi, yani yapılan her şeyin çevreye duyarlı bir biçimde olduğu imajı verilmektedir. Biyoloji biliminin alt dalı olan ekoloji, küreselleşme ya da sürdürülebilirlik kavramları gibi herkesin dilinde olan ancak içeriği konusunda çok az bilinen bir kavramdır aslında. Eko-kent, eko-etiket, eko-siyaset, eko-iktisat, eko-feminizm vb. gibi örneği çoğaltılabilecek olan eko ön ekli kavramlar insanın ve her alandaki kurumun faaliyetlerinde kullandığı yeşil bir etiket olmuştur.

Çözümler, çareler aranırken sosyalist bir yaklaşımın ekolojik kaygılara yön ve yol gösterebileceğine inanan düşünceler ortaya çıktığını görüyoruz. İnsanlığı ve doğayı katleden kapitalist sisteme karşı mücadelede, bir alternatif tasarıma ihtiyaç olduğunu söyleyen Lebowitz, “ bu hayalin gerçek kılınabileceği tek yolun sosyalist alternatif olarak, ‘iyi bir toplum tasarımı’ndan başka bir şey olmadığı”nı (2011, s. 58) vurgulayarak insanları bu düşünceye çekmiştir.

1.2. SOSYALİZM

Ülkenin küçük bir kesim tarafından yani aristokrat ya da zenginler sınıfı yerine, geniş kitlelerin yararına yönelik yönetilmesi gerektiğini savunan bir yönetim biçimi olan Sosyalizm için yapılan tanımlamalara bakacak olursak;

Güncel Türkçe Sözlükte, Sosyalizm/Toplumculuk; “sosyal ve ekonomik alanda toplumsal refahı devlet kararlarının getireceğini ve üretim araçlarının hâkimiyetinin toplumlara ait olduğunu savunan, işçilerin yönetime katılmalarına ağırlık veren, özgür girişimi devletin ve sendikaların baskısı altında tutmaya çalışan, telkin ve propagandalarını eğitim, tarım ve vergi reformları üzerinde yoğunlaştıran ekonomik ve siyasi teori” (2007, s. 72) olarak tanımlanmaktadır.

Felsefe Terimleri Sözlüğünde Sosyalizm/Toplumculuk; “1- (En geniş anlamda) İnsanların birlikte yaşayışlarında toplumsal adaletin sağlanması için gösterilen her türlü çaba. 2-(Kuramsal açıdan) Her insana, insana yaraşır bir yaşam sağlamak üzere, kişiler ve sınıflar karşısında topluma üstünlük tanıyan görüşler. 3- Üretimi devletin düzenlemesini ve üretim araçlarının kamulaştırılmasını savunan öğretisi. 4- (Dar anlamda) Üretimde ve üretilenlerin dağıtımında tek tek kişilerin, sınıfların değil,

toplumun yararını göz önünde bulunduran toplumsal düzen” (1975, s. 85) olarak tanımlanmaktadır.

“Üretici güçlerin gelişerek bir üst aşamaya hazırlık sağladığı bir basamak olup en önemli özelliği ‘herkesten yeteneğine göre, herkese emeği kadar’ ilkesinin hayat bulduğu bir alandır sosyalizm” (Lebowitz, 2011, s. 101). Yani üretim araçlarının kamunun, devletin elinde olması, ekonomik etkinliklerin kar yerine insanların gereksinimlerini karşılaması gerektiği ve değer olarak emeğe önem veren toplum ile köklü değişikliklerin ve uygun toplumsal düzenin sağlanabileceği siyasal bir öğretinin sosyalizm olduğunu dile getirmektedir.

Çevre sorunları yerelden ulusala, ulusaldan küresele genişlerken, doğanın bir parçası olduğunu anlayan insan, doğa olmadan kendinin de var olamayacağını anlamış mevcut sistemde mutlak bir devrimsel dönüşümün gerekliliğinin bilincine varmıştır. Bu doğrultuda yeni arayışlar yeni yaklaşımlar, politikalar ortaya koymaya çalışmaktadır.

1970 li yıllara kadar Kapitalizmin altın çağı olan ülkelerde, ne nüfus artışının sakıncaları nede doğal kaynakların sınırlı olması ciddiye alınan konular olmamıştır. “1972 tarihli Büyümenin Sınırları Raporu ve ardından 1973 tarihli Petrol Şoku, sürekli artan refahın bir sınırı olduğunu ve sınırlayıcının doğa olduğunu geniş kitlelere fark ettirmiştir” (Öztürk, 2007, s. 18).

1.3. EKOLOJİK SOSYALİZM

Ekoloji ve sosyalizm üzerine yapılan tanımlamalardan yola çıkarak, bu iki kavramın bir araya gelerek oluşturduğu ‘Ekolojik Sosyalizm’ ya da ‘Ekososyalizm’ de diyebileceğimiz kavram üzerinde yapılan tanımlamalara değinilip, tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ile günümüzdeki yeri ve öneminden bahsedilerek, sanatla kesiştiği yolda nasıl yeni bir söylem sahasını yarattığına bakmak gerekmektedir.

Doğal hayatı tahrip ederek kentleşme anlayışına sahip bir dünyada yaşamakta olduğumuz kuşkusuz bir gerçektir. Bu durum karşısında, yerel yönetimlerle iş birliği içerisinde yeniden bir yapılandırma ile insan-doğa arasında hiyerarşik olmayan yeni bir ilişki kurmak gerekmektedir. Toplumsal bilincin artırılması ile katılımcı ve ekolojik bir karar sistemi sayesinde kentlerin ve dolayısı ile dünyanın yeniden kurgulanması

mümkündür elbette, ancak kolay değildir. Çevrenin ve doğal kaynakların yani ekosistemin korunmasını isteyen çevrecilerin karşısında, çevre yasalarının büyümeyi engellediğini düşünen yönetimler ve bu yasaları fazladan maliyet olarak gören iş dünyası gerçekte nasıl bir sorunla karşı karşıya olduğunu bilincindedir ama çözüm yolları işlerine gelmemektedir. Bu nedenle, yasal yaptırımların önemi çok önemlidir. Ortak geleceğimize ilişkin küresel düzeydeki uyarılar, çevre sorunlarının dikkate alınmasına neden olarak, toplumda bir değişim ve dönüşümün yaşanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sanayinin gelişimi ile tüm dünyada değerler alt üst olmuş, uygarlığın hep daha fazlasıyla elde edilen zenginliğin beraberinde modernleşmeyi getirdiği bir sıçrama dönemi başlamıştır. Dünya ve dolayısıyla ona ait olan her şey artık insanın egemen olduğu, bitip tükenmez kaynaklarıyla insanın hizmetine sunulmuş bir hazine olarak görülmektedir. Nitekim “1950’li yıllara kadar, her ne pahasına olursa olsun üretmek, mümkün olduğu kadar tüketmek ve hiçbir sınır tanımadan büyümenin elzem olduğu” (Öztürk, 2007, s. 163) anlayışı varlık bulmaktadır. Evet, insan aklının gücü ve dünyanın kaynakları buna olanak tanımaktadır, ancak sürekli nüfusu artan ve her şeyi sınır tanımadan tüketen bir anlayışın karşısında bu dünyanın da bir taşıma kapasitesi yok mudur?

“1972 tarihli ‘Büyümenin Sınırları Raporunda’, büyümenin ekonomik sınırları dışında ekolojik sınırlarının da bulunduğu ve bu şekilde devam edilirse gelecek yüzyılın felaket getireceği” (Öztürk, 2007, s. 163) belirtilmiştir. İnsanlığın içinde bulunduğu bu durum karşısından o günden bu güne fark edilebilir bir gelişmenin olmayışı ise en acı gerçeklerdendir aslında. İnsanlığın, gerek dünyaya, gerekse dolaylı olarak kendi türüne verdiği zararlar karşısında sürdürülebilir yeni bir yaklaşıma acil ihtiyacının olduğu ortadadır. Mevcut durum nereye kadar sürdürülebilir, bunu kesin olarak bilemeyiz ancak biz günü kurtarmak adına değil, yarınlar yaşayan bir gezegen bırakmak adına yeni yaklaşımlar, yeni politikalar üretmek ve uygulamak zorundayız.

Bütün insanlığı yakından ilgilendiren bu durum karşısında, alınacak kararlar ve tedbirlerin, uygulanacak politikaların, hayata geçirilmediği, uygulanmaya konulmadığı sürece yarınlar için bir şeyleri düzeltmek adına çok geç kalınmış olunabilir. Nasıl dinozorlar başta olmak üzere birçok türün yeryüzünden silinme nedeni bir göktaşı yahut volkanik patlama sonucuyla mümkün olduysa, bugünkü durumda türlerin ve ekosistemlerin insan tarafından doğrudan veya dolaylı olarak ortadan kaldırılma süreci ile karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Modernleşme adına sanayileşmenin getirdiği büyüme, 'çevre, toplum ve ekonomi' üçgeninde kısır bir döngü ile insanın faaliyetlerinin diğer canlı türlerinin dışında, artık kendi türünün devamlılığını tehdit edecek boyutlara ulaştığı gerçeği karşısında umarsız yaşam hala devam etmektedir. Doymak bilmeyen insanoğlu, kaybolan ekosistemin çığılığını duymayarak dünyayı doğrudan tükettiği gerçeği ile ne zaman yüzleşecektir? Tamda bu nedenle Toprak Ana kapitalist hırsın ellerinde yok olmaktadır demek yanlış olmaz.

Sosyalist bir alternatif yol arayışında olan Lebowitz, yaşamak istediğimiz iyi bir toplum üzerine mevcut sistemi sorgularken, bir değişim yoluna gidilmesi gerektiği aksi halde toplumsal duyarsızlığın devam ettiği sürece emperyalist sistemin ve barbarlığın doğa üzerinde tahakküm kazanacağını şu sözleriyle ifade etmektedir. "Yeryüzünde bir heyhula kol geziyor, barbarlık heyhulası. Elbette, sermayenin tek derdi kar olduğu için bu olasılık kapitalizmde örtük olarak hep var. Ancak, kapitalizme içkin olan nicel yayılma dürtüsü şimdilerde ekolojik bir krize neden oluyor. Yeryüzünün sınırlılığı belirginleştikçe, giderek azalan kaynakların kimin kontrolünde olacağı sorusu da kaçınılmaz olarak ortaya çıkıyor. Petrol, metaller, gıda ve su kime gidecek? Başkaları pahasına gelişen şimdinin zengin kapitalist ülkelerine mi? Yoksa yoksul üreticilere mi?" (Lebowitz, 2011, s. 13).

Öztürk'ün verdiği bilgilere göre; "son 50 yılda karbondioksit düzeyleri 4 kat artarken, otomobil ve buzdolabı gibi ürünlerden salınan Nitrojen, göllerde ve okyanuslarda yaşamın kalmadığı ölü bölgeler yaratmıştır. Her gün ortalama 6000 insan temiz su yetersizliğine bağlı olarak ölüyor, memeli hayvanların yaklaşık dörtte biri yok olma tehlikesi altındadır" (Öztürk, 2007, s. 20). Bu bilgiler doğrultusunda diyebiliriz ki, modern yaşamın olanaklarına kavuşan insan, büyümenin neden olduğu sorunlar karşısında çevresel ve sosyal bedeller ödeyecektir.

Yaşanabilecek bir dünya için toplumun temellerini iyileştirmemiz gerekliliği aslında açıkça ortadadır. Bu yolda da bireylerin benmerkezci anlayıştan kurtulup, sosyal sorumluluklarının farkında olan insana dönüşümü ile eş zamanlı olarak toplumun değişiminin zorunlu bir yol olduğuna farkına varmak gerekmektedir. Marx'a göre: "iyi toplum zengin toplumdur. Peki, zengin bir toplumun kaynağı nedir? İnsan ve doğa 'zenginliğin esas kaynaklarıdır" (Lebowitz, 2011, s. 33).

"1972 yılında Stockholm'de yapılan İnsan Çevresiyle ilgili Birleşmiş Milletler Konferansı, 113 ülkenin katılımıyla, çevresel sorunlara küresel çözümler gerektiğinin resmi olarak

benimsendiği ilk toplantıdır” (Öztürk, 2007, s. 20). Bu toplantı ile tüm dünya da kamuoyunun dikkatlerini dünyamız üzerine çekerek, acil önlemler üzerine çalışmalar başlamıştır. İnsanlığın yaşamı algılayışını değiştirebilmek için, toplumda tutum değişikliği gerekliliği ve zorunluluğu vurgulanarak, insan davranışlarının ve değerlerinin değişiminin şart olduğu anlatılmıştır.

Buradan anlaşılacağı üzere yaşam için temel kaynak olan doğa ve doğadan elde ettiklerini değere dönüştüren insan, zenginliğin özünü oluşturmaktadır. Ancak kuşaktan kuşağa miras olarak aktarılan doğa, teknoloji çağının getirileri ile daha ne kadar tüketime dayanabilecektir. Kapitalist sistemin getirisi olan ‘biriktirme’ yani her şeyi sermayenin amacına uygun olarak biriktir ve harca mantığının akılcı bir toplumda karşılığının, bir şeyleri biriktirmenin zenginlik olmadığı, Marx’ın da savunduğu üzere asıl zenginliğin “bir meta yığını olmadığı, insan kapasitesinin ve potansiyelinin gelişiminin gerçek zenginlik kaynağı olduğudur” (Lebowitz, 2011, s. 44-45).

Zenginliğin esas kaynaklarından biri olan insan, toplumsal sorunları sorgulamayan bir mekanizmanın parçası olduğunda, tüketim anlayışı içerisinde kaybolmuş durumda olacaktır. Kapitalist sistemin yarattığı, hep ‘daha fazla’ anlayışı ile maddenin karşısında boyun eğen, doğayı hiç bitmeyecekmiş gibi sorgulamadan tüketme anlayışına sahip bir profil ile çığ gibi büyümekte olan bir toplumun, her geçen gün doğa kavramından uzaklaşmakta olduğu ortadadır. Böylesi ‘acı’ bir noktaya evirilmemizde en büyük pay sahibi olan yönetimler ise kimi zaman duyarsızca sisteme devam ederken kimi zamanda çareler aramaktadır.

Bu bağlamda bir örnek verecek olursak; T.C. Sanayi Bakanlığı’nın sürdürülebilir sanayi politikası olarak geliştirdiği Eko Tasarım Politası. “Sürdürülebilir bir toplum için ilk ve en öncelikli işin; üretim aşamasında aşırı enerji ve kaynak kullanan yahut tehlikeli madde içeren, zararlı sürüm yapan ürünleri, aşamalı olarak durdurmak ve yerine, çevresel performans gösteren, enerjiyi ve kaynakları tüketmeden, verimli ürünler geliştirmek” hedefleri olarak tanımlanmaktadır. (Anahtar Dergi Arşivi: T.C.Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2016)

“Sosyalistlerin; kapitalizmin doğaya verdiği zararı vurgulaması ile oluşmuş Yeşil Siyaset’in bir kolu olan ideoloji” (Wikipedia, 2017) olarak literatürde karşımıza çıkan Ekolojik Sosyalizm; “Sosyalizmin temel fikirleriyle ekolojik eleştirinin kazanımlarını

birbirine eklemleyen özgün bir girişim, bir başka deyişle toplumsal ve ekonomik düzeydeki bir devrimci dönüşüm” (Löwy, 2014, s. 26) olarak tanımlanmaktadır.

“Doğayı tahrip eden üretim ve tüketim tarzının sonsuzca yayılmasına karşı olan bir akım” (Löwy, 2014, s. 26) olan Ekososyalizm ya da sosyalist bir ekoloji anlayışında diyebileceğimiz bu akım, “1970’li yıllarda Amerika ve Avrupa’ da ortaya çıkmış ancak 1980’li yıllarda terim olarak kullanılmaya başlanmıştır” (Löwy, 2014, s. 11-12).

Özünde “toplumsal bir dönüşüm hareketi” olan Ekososyalizm, Löwy’nin de değindiği üzere “Sosyalist olmayan bir ekolojinin, mevcut sorunları hesaba katma kabiliyetinde olamayacağı gerekçesiyle, Ekososyalizm teriminin ana önermesi; ekolojik olmayan her türden sosyalizmin bir çıkmaz sokak olduğudur” (2014, s. 10).

Peki, bilim insanları tarafından doğrulanan ve dünyanın her yerinde, tahrip olan doğanın bilincinde olan milyonlarca insanın üretim ve tüketim çılgınlığına dayalı kapitalist sistemin dayatması karşısında alternatif çözüm nedir? Elektrikli araba mı? Tarımsal yakıtlar mı? Ya da temiz enerji denilen nükleer enerji mi? Bu temel saptama ve sorgulamalar üzerine kurulmuş politik bir akım olan Ekososyalizm ile tüketim tarzının kendisiyle mücadele edilmesi gerekliliği, önemli bir nokta olup, ekolojik dengelerin korunarak, tüm canlılar için sürdürülebilir çevre ve yaşam olanağı üzerinde durulmaktadır. Yenilenebilir enerjiyle birlikte doğa insan tarafından korunur ve üretim ekonomisine dayalı olan toplum, sosyal hakların güvencesi temelinde devlet politikalarının halk üzerinde bir baskı aracı değil de koruma aracı olarak temel alınır.

“Ekolojik ve çevresel amaçlara önem veren, şiddet karşıtı ve toplumsal adaleti savunan, katılımcı demokrasi üzerinde biçimlenmiş bir ideoloji olan Yeşil Siyaset’te doğanın ve barışın korunması ön plandadır. 1979’da Almanya’da kurulan Yeşiller Partisi’nden, Yeşil Siyaset adını alır. Savunucuları Yeşiller Hareketi’ni başlatarak özellikle 1980’lerin başından itibaren pek çok ülkede partileşmiştir. Almanya’da etkinlik gösteren bu parti başarıya ulaşmış ilk Yeşiller partisidir” (Ekşi Sözlük , 2017). Yeşil Siyaset; Avrupa’da ve akademik çevrelerde “Siyasal Ekoloji” olarak da anılmakta olup ayrıca Yeşiller olarak adlandırılan ve Yeşil Siyaset’i destekleyen kişiler, çeşitli feminist, çevreci, barışçıl vb. hareketlerde de etkin görev almış ve yeni ideolojiler üretmişlerdir. Bu yaklaşımlar, ekolojik sorunları farklı sosyal sorunlarla ilişkilendirirken, sorunlara farklı farklı yönlerden bakmışlardır.

Kadın ve doğanın erkek otoritesine dayanan toplumsal düzen hâkimiyetinin, ataerkil bir biçimde endüstriyel-kapitalist kültür tarafından baskı altında olduğunu düşünen feministler, çevreci feminizm olarak bilinen bir kavram olan Eko-Feminizm üzerinde çalışmışlardır. 1970'li yıllarda Fransız Ekolü'nden politik bir hareket olarak ortaya çıkan Eko-Feminist düşünceyi Sale şöyle özetlemektedir, "Ataerkil yapılar, Tabiat Ana ve Toprak Ana gibi doğayı kadınla birlikte tanımlamak yoluyla her ikisinin de ötekileştirerek, uygarlık ve erkek egemenliği adına sömürürler" (1987, s. 302-303). Diğer bir deyişle toplumda ve doğada kadının yaşam veren gücünü kutsamaktadırlar. "Kadın ve doğa ataerkil sistemin ortak kurbanlarıdır. Kadın doğanın bir parçası olarak değil, doğanın kendisi olarak görülür. Doğa annedir ve kadınlar topraklar gibi istismar edilir, şiddete maruz kalır ve yaralanır" (Öztürk, 2007, s. 71). Ataerkil yapının beraberinde getirdiği ekonomik ve politik güçten yoksun olan kadının, erkek egemenliği karşısında bireysel fırsat eşitliği ve güç dağılımındaki adaletsizlik üzerinden ilişki kurulmaktadır. Bir başka deyişle, ataerkil yapı, kadın ve doğa üzerinde baskı unsuru oluşturmaktadır.

İnsanın doğaya üstünlüğünü radikal bir tavırla reddederek, insanı dünya ile doğa ilişkisini yeniden değerlendirmeye yönelten anlayışa sahip olan derin ekoloji; "insanı bulunduğu çevrenin tamamlayıcı bir parçası olarak gören ekolojik felsefenin 1970'lerde ortaya çıkan bir dalıdır" (Öztürk, 2007, s. 66). Ekoljiden farklı olarak bütün canlıların yaşadığı ortamın bir parçası olarak, "insan yaşamının rolü hakkında temel felsefi sorular sorduğu için" (Öztürk, 2007, s. 66) kendini 'derin' olarak tanımlamaktadır. Doğanın değerini etik açıdan irdeleyen derin ekoloji; "ekolojik çeşitliliği gerçekten koruyabilecek yöntemlerin kültürel değerlere dayanarak, sosyal, çevresel ve siyasal bütün sistemlerin yeniden dizayn edilerek mümkün olabileceğini önermektedir" (Hoy, 2000, s. 93).

Öztürk'ünde değindiği üzere; "Çevre ve doğanın öz değeri üzerinde vurgu yapan Derin Ekolojistler için, insan gereksinimleri ikinci derecede bir sorundur. Aynı şekilde Feministler sorunlara kadın üzerinden bakarken, sosyalist ve anarşist yaklaşımlar sorunların kaynağını sosyal örgütlenme biçimlerinde aramaktadır" (2007, s. 62). Her ne kadar farklı yaklaşımlarda bulunsalarda aslında hepsinde ortak bir sonuca varmaktadırlar: mevcut olan düzende radikal bir değişimin gerekliliği.

İnsan; doğaya doğrudan bağlı olduğu ve yaşamını doğanın doğal dengesi içerisinde onun bir parçası olarak yaşadığı dünya üzerinde "kentlerde kesilen ağaçlardan, rastgele kurulan hidroelektrik santrallerine, taş ve maden ocaklarından, hesapsız yol

ağı projelerine kadar birçok önemli konu üzerinde kitlesel duyarlılıkları taşımak zorundadır” (Fotourehchi & Şahinöz, 2016, s. v). İnsanın sahip olduğu güç ve maddi kaynaklar sayesinde doğayı hoyratça kullanmaktansa “sorumluluk yerine sorumluluğa ve doğayı yağmalama yerine kaynakların akılcı kullanımına bırakarak, gelecek kuşaklara karşı sorumlu oldukları bir doğanın ‘geçici kullanıcıları’ oldukları bilinci ile ancak sürdürülebilirliği sağlayabilirler” (Fotourehchi & Şahinöz, 2016, s. 14).

“Ekolojik sorunlar, doğrudan içinde yaşadığımız akıldışı, ‘anti-ekolojik’ toplum ile doğrudan ilişkilidir. İnsanın insan üzerindeki tahakkümü, Doğa’nın tahakkümüne neden olmaktadır” (Çalgüner, 2003, s. 21). Ekolojik bir yaşam için şehirlerden köylere göç etmekten ya da yaşanılan şehri hiç ellemekten bahsedilmiyor, aksine yaşanan her yerin kendi temelinde yeni bir eko-kültürel anlayışı yaratması gerektiğini vurgulanmaktadır. “Ya ekolojik prensiplere dayanan bir ekotopya yaratacağız, ya da bir tür olarak yok olacağız” (2015, s. 70) diyen Bookchin, hep daha fazlasında gözü olmayan, sadece yeterli olmayı bilen bir toplum anlayışı ile ekolojik değerlerin yeniden biçimlendirilebileceği, yani toplumsal bir hareketin ve bilinçlenmenin üst düzeyde olması gerekliliğine katı bir şekilde tutunan, toplumsal bir hareket oluşturmak istemektedir.

Kapitalist yaklaşımın beraberinde getirdiği ekolojik sorunlar, hava, su ve çevre kirliliği gibi etkili faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanayide kullanılan ağır metaller (civa, kurşun, nikel, kadmiyum v.b.), sanayi bacalarından çıkan gazlar, havayı, suyu ve toprağı doğrudan kirletirken, iklim değişiklikleri gibi dolaylı yollardan da doğayı kirleterek tükettiği gözlemlenmektedir. Bu durum karşısında tedbirler alınmalıdır. Bu durumun önemini ve aciliyetini anlayamazsak tehlike kapıdadır demek hiçte yanlış olmayacaktır.

Toplumsal ekoloji hareketinin kurucusu olan Amerikalı siyaset felsefecisi Murray Bookchin ‘doğayı koruma bilinci’ ile ekolojiyi ele aldığı “Özgürlüğün Ekolojisi” adlı kitabında ekoloji hareketini; bir toplum ve bilim felsefesi, otoriter bir toplum projesi, bir eylem ve yaşam tarzı olarak değerlendirmektedir. Kitap, ‘yaşamı yorumlayışımızı’ yeniden gözden geçirmemiz gerektiği bilincinin, topluma entegre edilmesi üzerinde dururken; bunun tüm toplumsal sınıflara derinlemesine anlatılıp, toplumla doğal dünyanın kucaklaşmasına katkıda bulunacak yeni bir yaşam algısının empoze edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Toplumsal evrim de diyebileceğimiz bu değişimin sonrasında, ekolojik duyarlılığa sahip bir toplum ile yeni bir ekolojik toplumu hayata geçirebiliriz. Ancak doğanın yeniden dönüşüme başladığını görmek ebetteki uzun zaman alacaktır. Ekolojik duyarlılığa sahip toplumunun önemi sadece ekolojik felaketler olasılığı karşısında hayatta kalmak için değil, aynı zamanda dünyamızın yani toprak ananın verimliliğini geri kazanmak için de yaşam algımızı acilen değiştirmememiz gerekliliğindedir. Aksi takdirde, insanlığın doğa ile yeniden uyumu ve işbirliği içinde olmaması halinde, doğanın insanlaşması durumu ile karşı karşıya kalmamız söz konusudur.

Çağdaş özgürlükçü düşüncenin ekoloji ile kesiştiği yolda Bookchin'e göre "yoğun ekolojik tahribatın ardında, insanın insan üzerindeki tahakkümünün, insanın doğa üzerinde de hakimiyet kurma isteğine yol açtığı yani 'tahakküm mirası' ve bu isteği tam anlamıyla gerçekliğe dönüştüren rekabetçi kapitalizm vardır" (Bookchin, 2015, s. basın bülteni). Bütün bunlara karşı toplumu ekolojik, akılcı ve sanatsal kaygılarla yeniden yapılandırıp "ekolojik bir toplum" yaratmayı amaçlayan ütopyacı bir alternatif, ekolojik-anarşist bir proje önermektedir. Bu proje yazarın "özgürlük mirası" adını verdiği, tarihteki çeşitli özgürlük deneyimlerinin akılcılık ve bilimle bütünleştirilmesine dayanır. Bu miras zemin olarak evrimci doğaya dayandırılarak, akılcı yeniliğe ve yeni bir yaşam algısına değer vermektedir.

Kentleşme adı altında teknolojinin "yaratım" potansiyelinde değil de "tahrip" boyutunda olduğu sanayileşmeye imkân veren temellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Aslında her alanda tam bir ekolojik tahribatın yaşandığı çağımızda radyoaktif/kimyasal atıklar, zehirli katkı maddeleri, yaşanmaz hale gelen kentler, çevresel ve kültürel kirlenmenin getirdiği sonuçlar ortadadır. Yeni bir yaşam algısı için doğaya kulak vermemiz gerekmektedir. "20. yüzyılın ikinci yarısı yeni düşünsel arayışların ve yeni toplumsal hareketlerin ortaya çıkışına tanık oldu. Sınıf, cinsiyet, ırk, milliyet ve düşünce ayrımlarını sorgulayan bu hareketler arasında en büyük etkiyi ise ekoloji hareketi yarattı" (Bookchin, 2014, s. 18) diyen Bookchin'in Ekolojik Bir Topluma Doğru isimli kitabında üzerinde durduğu ana tema tamda çağımızın sorunsalı üzerinedir.

"Çevre sorunlarını olgusal sebeplere bağlayan görüşler, sadece aysbergin su üstündeki bu küçük kısmını görmekte ve esas ana kütleyle göz ardı etmektedir" (1995, s. 114) diyen Uslu, aysberg benzetmesi ile görünen kısmın ötesinde esas olanın alttaki görünmeyen ana kütlelerin üzerine dikkatleri çekmektedir. Toplumsal olarak da çevre

sorunlarına karşı yaklaşımımız tamda böyle değil midir aslında. Yani ilk bakışta fark edilmeyen, ancak suyun altından derinlere kadar giden aysbergin öbür yüzü gibi.

Doğanın kendisini yenileyebilmesi uzun zaman olsa da elbette mümkün olacaktır. Ancak doğanın kendini yenileyebilme kapasitesini aşmayacak şekilde tüketsek, atıkları yeniden kullanabilme imkânlarını sağlasak, ya da var olanı artırsak, arıtma tekniklerini geliştirip, yenilenebilir nitelikte enerji kaynaklarını kullansak, dünyamızın yükünü hafifletmiş oluruz. Güneş enerjisi, jeotermal enerji, hayvan ve bitki artıklarından elde edilen biomass enerji gibi kaynakların kullanımı yerel yönetim politikaları ile hayata geçirilebilecek olası çözümler arasında yer almaktadır. Bunlar her ne kadar teknik çözümler olsa da doğanın korunması hususunda tek başına yeterli olmayacaktır elbette ancak, kısmi de olsa başarı sağlaması mümkündür.

Zor olan kısım toplumsal değişimdir aslında. İnsanların alışkanlıklarından vazgeçmesi sanıldığı kadar kolay değildir. Tüketime yönelik yaşam tarzı hep daha fazlası hep daha iyisi anlayışı ile insanın hayatında kocaman bir yere sahiptir. Bununla birlikte doğaya karşı özlemde hep vardır içinde insanın. “Hem yeşile, hem de teknoloji tanrısına nasıl tapınabiliriz?” (1989, s. 19) diyen Alkan, günümüz insanının yaşadığı çelişkiye dikkat çekmektedir aslında. Tüketim dünyasının içine doğmuş, yokluk nedir bilmeyen yeni nesil, egemen olan sosyo-ekonomik sistem ve zihniyet yapısı içinde ekolojik duyarlığa ne kadar sahip olabilir.

Dünyanın ilk “ekolojik manifesto”su sayılan Kızılderili lider Reis Seattle tarafından yazılan mektup, topraklarını satın almak isteyen ABD Başkanına yazılmıştır. Mektupta ‘kutsal doğa’ anlayışına sırt çeviren insanoğlunun modernite anlayışı ile tüketim makinesine nasıl dönüştüğünü irdelemektedir.

“Beyaz adamın topraklarımızı satın alma hususundaki isteğini düşüneceğiz. Fakat benim ulusum soruyor: Beyaz adam neyi satın almak istiyor? “Gökyüzü ve toprakların sıcaklığı, koşan antilopların çabukluğu nasıl satın alınabilir? Biz size bütün bu şeyleri nasıl satabiliriz, sizde bunları nasıl satın alabilirsiniz? (...) Kızıl adam bir kâğıt parçası imzaladığı ve bunu Beyaz adama verdiği için siz bu topraklarla istediğinizi yapabilir misiniz? (...) Ya toprakların sıcaklığı? Bunu tasavvur etmek bize yabancıdır. İnsan havanın tazeliğine, suyun parıltısına sahip olmazsa, onu nasıl satabilir? Siz onu bizden nasıl satın alabilirsiniz?(...) Bu dünyanın her parçası ulusumun düşünce ve

yaşantısında kutsaldır. (...) Biz bu toprakların bir parçasıyız ve onlarda bizden birer parçadır.

Biz teklifiniz üzerinde düşünceğiz. Satmağa razı olmadığımız takdirde, beyaz adamın tüfeğiyle gelip topraklarımızı alacağını bilmekteyiz. Fakat biz vahşi insanlarız. Beyaz adam ise geçici olarak iktidardadır ve o kendisini, bütün dünyanın ona ait olduğu bir tanrı sanmaktadır” (Uslu, 1995, s. 9-15).

Kızılderililer için bu büyülü dünya yani sahip oldukları toprak ve üzerindeki her şey onların annesidir. Onlar doğanın, doğa onların bir parçasıdır. Yani onlar bir bütün, bir ailedir.

Robert Engelman’ın; “bugünün gereksinimlerini karşılarken gelecek nesillerin kendi gereksinimlerini karşılama kabiliyetini tehlikeye atmamak” (2014, s. 3) olarak tanımladığı sürdürülebilir kalkınma; “ekonomik gelişme ile çevrenin korunmasını eş anlı olarak ele alan bir sosyo – ekonomik değişim sürecinin adıdır” (Fotourehchi & Şahinöz, 2016, s. 53). Bu gibi terimlerin sıkça kullanıldığı hatta herşeyin başına ön ekmiş gibi eklenen “sürdürülebilir” kelimesinin günlük dilde her alanda giderek artan kullanımı ile anlamsızlaşan bu kelime aslında bir aldatış ya da kaçış yolu olduğunu göstermektedir. Anahtar kelime haline gelen ‘sürdürülebilir’ ile sanki herşey yolundaymış imajı topluma verilmektedir. “Yanlış, sık ve uygun olmayan bu kullanım, bizi yaptığımız, aldığımız, kullandığımız herşeyin sonsuza dek var olacağına, Dünya’nın ebedi olduğuna inandırıyor. Keşke öyle olsaydı. Fakat işin aslı böyle değil” (Engelman, 2014, s. 5).

Günümüzde sahip olduğumuz bilim ve teknoloji ile gidişatı değiştirebilmek için, insan davranışlarını gelecekteki yaşamı destekleyecek şekilde şekillendirmek neden bu kadar zor olabilir? Mevcut koşulları gerçekçi bir yaklaşımla değerlendirip doğaya yani dolayısıyla dünyamıza karşı “daha fazla zaman kaybetmeme kararlılığı” (Engelman, 2014, s. 21) ile toplumsal olarak bakış açımızı değiştirmemiz gerekmektedir. Yani diyebilirizki; sürdürülebilir bir medeniyet yaratmak için kültürleri tekrar inşa etmek gerekmektedir.

“Azot birikimi, biyoçeşitliliğin azalması, nüfus artışı, atmosfere, okyanuslara, topraklara, ormanlara, balık havzalarına, yaşamın kendisine yaptıklarımız” (Engelman, 2014, s. 19) tüketim kültürünün sonucu değildir? Bunlara ek olarak, iklim değişikliği sürdürülebilirliği tehdit eden en belirgin çevresel sorunlardandır. O halde ilk büyük adım olarak tüketim kültürünü yavaşlatmakla işe başlanılabilir mi? Günümüzde toplumların

çoğunda tüketime dayalı hayat o kadar doğal geliyorki, insanın parası olsada olmasada alım devam ediyor. Yani pek çok insan kendini herşeyden önce yaptığı tüketimle tanımlıyor. “Gerek moda ve elektronik, gerekse yemek, seyahat ve sayısız diğer ürün ve hizmet olsun, insanlar sürekli olarak daha fazla şeye sahip olmaya, daha fazla kullanmaya heves ediyor” (Assadourian, 2014, s. 163). Bu kültüründe normal olduğunu Assadourian şöyle açıklıyor: “kültürleri, sürekli daha fazla gıda, daha fazla enerji ve daha fazla eşya tüketiminin normal bir şey olduğu fikrine alıştıran; değer, gelenek, sembol ve hikâye mühendisliğidir” (2014, s. 165).

Sürdürülebilir Politikalar sayesinde zaman içerisinde değişim ve dönüşüm görülecektir. 1985’de Ozon Tabakasında delik olmasının ortaya çıkmasıyla 1989 yılında “Ozon Tabakası ve Montreal Protokolü” yapılmıştır. Otomobil, buzdolabı, klima ve sprey gibi ürünlerin kullanımının ozon tabakasını etkilediği bilimsel olarak kanıtlandıktan sonra, ozon tabakasını etkileyen kimyasalların sınırlandırılması için üretici ülkeler ve insanların bilinçlendirilmesi için çalışmalar başlamıştır. 1990’lı yıllara gelindiğinde ozon tabakasındaki incelmanın devam ettiği görülmüş ve üretici firmalara daha katı yaptırımlar başlamıştır. 1994 yılında söz konusu kimyasalların üretimi ve tüketimi %95 oranında azalma gösterirken, bu tür kimyasalların atmosferdeki yoğunluğu da kısmen azalmaya başlamıştır. “2050 yılına kadar, ozon tabakasının doğal haline dönmesi beklenirken, Montreal Protokolü, çevre ile ilgili uluslararası anlaşmalar arasında başarılı olan nadir uygulamalardan biri olarak görülmektedir” (Öztürk, 2007, s. 24-25). Atmosferde milyonda bir gibi küçük bir oranda yer kaplayan Ozon, bilindiği üzere güneşten gelen ultraviyole radyasyonu emmektedir. Böylelikle de yeryüzündeki tüm canlıları güneşin zararlı ışınlarından korumaktadır. Aksi takdirde güneşin zararlı ışınları, başta deri kanseri olmak üzere yaşamsal döngüde ciddi tahribatlar yaratmaya başlayacaktır. Görüldüğü üzere Ozon tabakası konusunda 60 yılı aşkın bir mücadele ile yaşamsal döngü tekrar dengeye getirilebilecektir. Her sorunun iyileştirme süreci farklılıklar gösterecektir elbette. Ancak toplumsal bilinçlilik düzeyi her daim yüksek tutulmak durumundadır.

“7-9 milyarlık sabit bir nüfusun temiz bir şekilde, sağlıklı bir biyosferde yaşadığı ve Dünya’yı üzerinde yaşayan diğer canlılarla eşit şekilde paylaştığı bir düzen. Bu sadece bir hayal değil, aynı zamanda bir sorumluluk, bir projedir” (Robinson, 2014, s. 535). Bunun için yapabileceğimiz kültürlerin vizyonunu yeniden inşa ederek, sistemi doğru yöne çevirecek değişimler sağlamak olacaktır. Bu durumda, çok mu geç sorusu yerine, ‘zor ama imkânsız değil’ düşüncesine inanmak gerekir.

2. BÖLÜM

EKOLOJİ VE SANAT İLİŞKİSİ

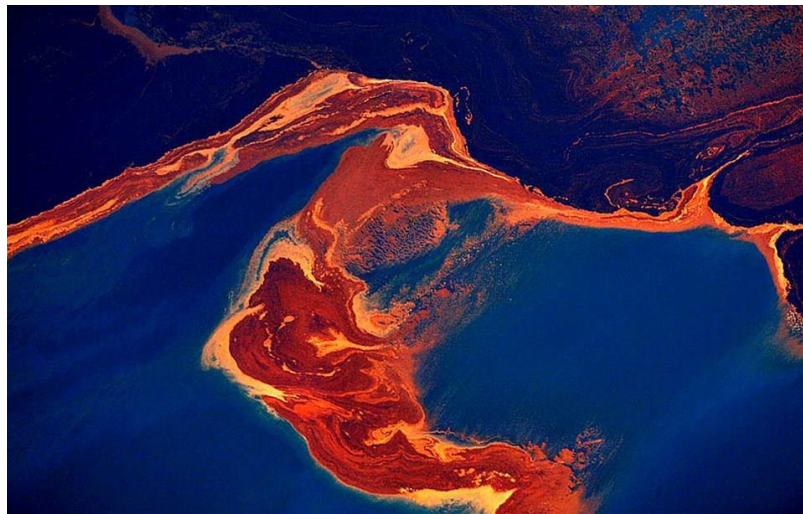
İnsanoğlu yüzünü doğaya dönüp geleceğe doğru baktığında türlerin tükendiği, yaşamsal alanların yok olup beton yığınlarına dönüştüğü gerçeği ile karşı karşıya geliyor. Aslında doğa dinlerine uzanan spiritüel bir yaşam tarzı olan Pagan kültüründen bu yana ilkbaharla birlikte canlanan doğanın yeniden doğuşunu kutlayan insan, yerini zaman içinde kaybolan modern insana bırakmıştır. Fakat süratle gelişerek yayılan sanayileşme fırtınasında kaybolan insan, artık talan ettiği doğanın karşısında gerçekte yüzleşmeye başlamış ve çocuklarına temiz bir dünya bırakmak için çıkış yolları aramaktadır.

Dünyamızın sorunlarına karşı kayıtsız kalamayan, acil çıkış yolları arayan, değişim ve dönüşüme katkıda bulunmaya çalışan sanatçısında gündeminde olan ekolojik yaşam, sanatçı duyarlılığı ve sanatın değiştirici gücüyle güncel sanatında merceği altındadır. Bilim insanları gibi sanatçıda olumsuz gidişata dur demek için kendi dilinde topluma ulaşmak istemektedir. Doğa sahip olduğu gizem ve güzelliği ile sanatın her zaman konusu olmuştur. Ancak güncel sanat ile görünenin ötesindeki çığlığı duyumsatmak isteyen sanatçı, bu sefer doğanın sahip olduğu güzelliğinin ötesinde, onu iyileştirilmesi gereken bir eylem alanı olarak görmektedir. “Doğa, insan ve sanatın birlikte ele alındığı; insan-doğa ilişkisi, insan-sanat ilişkisi olarak beliriyor. Güncel sanatın eleştirel tavrı bu yaklaşımla insana da doğaya da yepyeni bakış açıları sunuyor. Bu yeni tavır doğayı en geniş anlamıyla kavırıyor. Onun iç anlamlarını, derinliklerini sorgulamayı içeriyor” (Brown, 2014, s. 4).

2.1. GÜNCEL SANAT VE EKOLOJİ

“Güncel sanat eleştirel, sorgulamacı, irdeleyen, ‘sert’ bir çekirdeğe sahiptir. Özü itibarıyla bile politiktir güncel sanat. Bu politik ve felsefi bir durumdur. Doğayla olan her türden ilişki politik ve felsefidir” (Brown, 2014, s. 5). İçinde yaşadığımız evrenin sahip olduğu ekolojik sorunları sanatsal yolla irdeleme 1960’lı yılların başında Arazi Sanatı (Land Art) ile karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı bilim insanı gibi sorulara cevap bulmak zorunda değildir. Sadece soruyu sormak bile insanları düşünmeye ve değerlendirmeye sevk ederek değişimi ve dönüşümü başlatabilecek bir güce sahiptir diyebiliriz. Bu güç insan-sanat etkileşimi ile dünyayı algılayışımızı ve onunla yaşama şeklimizi yeniden gözden geçirmemizi düşündürürken, doğanın gücü ve kırılganlığı hakkındaki farkındalığımızı da geliştirir. Dolayısıyla bizi içinde bulunduğumuz kayıtsızlık-umursamazlık halinden çıkartmaya çabalar. Üzerimizde kurduğu bağ ile sosyal ve çevresel kaygıları yeniden düşünmeye sevk etmek ve dünyaya yeni bir gözden bakmak gerçeği ile yüzleşmemizi sağlar.

Çevresel kaygılar sanatın pek çok alanının her zaman ilgi kaynağı olmuştur. Günümüz sanatında da sanatsal disiplinlerin sahip olduğu kendine has dili ile doğa algısı irdelenirken; kimi zaman doğanın muhteşem güzelliği gözler önüne serilerek, geçmişle yeniden bir bağ kurmaya çalışılırken, kimi zamanda anın gerçekliğini gösteren bir yaklaşımla geleceğe tutulan bir ayna gibi karşımıza çıkmaktadır. Arazi sanatı gibi resim, heykel, seramik, grafik, film, fotoğraf, dijital medya ya da bir enstelasyon ile izleyiciye yansıyan gerçeklik ne şekilde olursa olsun varmak istediği nokta; içinde yaşadığımız doğaya karşı farkındalık yaratmaktır.

Görsel 2. Daniel Beltra, “Oil Spill in Gulf of Mexico”, 2010, Meksika Körfezi, Fotoğraf, (Beltra, 2016)

İnsan eliyle meydana gelen felaketlerden biri hiç kuşkusuz, 2010 yılında Meksika Körfezi- Louisiana sahilinin 65 km açıklarındaki kazadır diyebiliriz. Bu kaza tarihteki petrol sızıntılarının en büyüğü ve en kötü çevre olayıdır hiç şüphesiz. Bu olayı havadan çekilmiş büyük ölçekli fotoğraflar ile tüm dünyaya duyurmaya çalışan İspanyol sanatçı Daniel Beltra, olayın dehşet verici görüntülerini Greenpeace adına fotoğraflamıştır. Daniel Beltra'nın kadrajından çıkan fotoğraflar (bkz.

Görsel 2, Görsel 3), sanki muhteşem bir tabloymuş gibi görünen anın gerçekliği ile insan üzerinde inanılmaz bir etki bırakmaktadır. İzleyiciye sorgulatmak istediği; “denize sızan beş milyon varil ham petrol ile dalgaların sebep olduğu kalın yağ kıvrımlarındaki turuncu, kırmızı, turkuaz, yeşil ve bordolar, manzaranın saf güzelliği ile sızıntının sebep olduğu inanılmaz tahribatın tezatlığıdır” (Brown, 2014, s. 28).

Görsel 3. Daniel Beltra, “Oil Spill in Gulf of Mexico”, 2010, Meksika Körfezi, Fotoğraf, (Beltra, 2010)

İnsanoğlunun doğanın üzerindeki hâkimiyetinin ve hoyratlığının karşısında bir durup düşünmesinin ve algılamasının çok da kolay olmadığı bir gerçektir. Modern yaşamın

getirisi olan hep daha fazlasına sahip olma arzusu karşısında bazen aniden karşılaştığınız bir kent heykeli yahut dinlediğiniz bir müzik ya da grafiti ile kendinizle yüzleşme fırsatı bulabilirsiniz. Belçika'nın Chaudfontaine Parkında tamda bu duruma güzel bir örnek olarak karşımıza çıkan heykeltıraş Mehmet Ali Uysal'ın kent heykeli gibi (bkz. Görsel 4). Kent heykellerinin insan üzerinde merak etmeye yönlendiren ve bunun beraberinde de hikâyesi ile ilgili izleyiciyi düşünmeye sevk eden misyonu ile var olan ya da güncel olan gerçeklik ile izleyiciyi karşı karşıya bırakılmaktadır. Parkta geçirdiği süre içerisinde karşısına aniden çıkan devasa bir mandalın toprak ananın yanağından sanki bir makas alıyormuş hissini verip önce gülümseten ardından düşündürten eser karşısında sorgulama başlamaktadır. Mandalın hayatımızdaki anlamı üzerine başlayan bir sorgulama ile insan elinden çıkmış endüstriyel bir objenin toprak ana üzerindeki etkisini, baskısını düşünürken bir taraftanda elinden kayıp gitmemesi için tutmaya çalışmasını düşünebilirsiniz. Toprak ananın sanki insan teni gibi çekilip tutulabilen görüntüsü karşısında da narinliğini, hassaslığını düşündüğünüz gibi ölümlülüğünde ifade ettiğini görebilirsiniz.

Görsel 4. Mehmet Ali Uysal, "Dünyanın 'ten'ini Sıkıştırmak İstedim", 2008, Chaudfontaine Park-Belçika, (Uysal, 2014)

Belçika'nın Chaudfontaine Parkında karşımıza çıkan, Türk heykeltıraş Mehmet Ali Uysal'ın kent heykeli gibi bir diğer eser de Britanya'lı çevre sanatçısı Chris Drury'ye ait Amerika'da Wyoming Üniversitesinin bahçesinde bizi karşılayan "Carbon Sink" (Karbon Havuzu) enstelasyon (bkz. Görsel 5) çalışmasıdır. Britanya'lı çevre sanatçısı Chris Drury'ye aittir. Çalışmalarında; "politik söylemler olduğunu bunu da, buldukları konuma özgü çevresel sorunları ele alarak, suistimal ettiğimiz çevreye dikkatleri çekmek istediğini belirtmektedir" (Brown, 2014, s. 74). Chris Drury'nin çalışmaları genellikle doğal malzemelerin kullanılarak kimi zaman doğaya yapılan kalıcı müdahaleler, kimi zaman da geçici düzenlemeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görsel 5. "Carbon Sink" (Karbon Havuzu), Chris Drury, 2011, Amerika, (Drury, 2011)

Karbon Havuzu eseri, 14 metre çapındaki bir alanın kömürle kaplanarak, üzerine yanmış ve kısmen yanmış görünümlü kütüklerin spiral bir dalga yaratarak dizildiği bir çalışmadır. "Ölü, kömürleşmiş ve böceklerin musallat olduğu çam kütüklerinden oluşan bir girdap sayesinde, küresel ısınma ve sıcaklıkların artışıyla Rocky Sıradağları boyunca 12 bin kilometrekareden geniş bir alandaki ormanları yok eden çam

böceklerinin yıkıcı etkisi arasındaki bağlantıyı göstermek amacı ile üretilmiş bir eserdir” (Brown, 2014, s. 74). Çalışmanın ardındaki fikir her ne kadar bu olsada konumu itibariyle fosil yakıt kaynaklarının zengin olduğu Wyoming şehrinin kömür endüstrisinde önde gelen isimlerinin yoğun baskısı üzerine Üniversite yönetimi tarafından, eserin yapımından tam bir yıl sonra, hiç kimseye haber verilmeden yerinden kaldırılmıştır. Sanatçının niyeti; eserle izleyici arasında bir bağ kurarak, izleyici ile iklim değişikliği konusunda diyaloga girmeye teşvik etmektir” (Brown, 2014, s. 74). O halde eserin yerinden yoğun baskılar sonucu kaldırıldığı hatta yok edildiğini göz önüne alarak diyebilirizki, yarattığı sansasyon ile vermek istediği mesaj, yerel mesajdan çok daha öteye ulaşarak ulusal hatta uluslararası bir mesaj vermiştir.

Aşağıda farklı ülkelerden, eserlerinde doğa ve çevre tahribatı, ekolojik değişiklikler v.b. gibi konulara gönderme yapan sanatçılar ve eserleri hakkında bilgiye yer verilmiştir.

2.1.1. Bright Ugochukwu Eke / Nijerya, 1976

“Bir sanatçı olarak iklim değişikliği sorunlarına bir çözüm bulmak gibi bir görevim var mı? Bilmiyorum, ama sanatımı, çevreye müdahalelerimizden kaynaklanan bozukluklar hakkında konuşmak için kullanabilirim” (Brown, 2014, s. 33) diyen Nijerya’lı enstelasyon sanatçısı Bright Ugochukwu Eke, Los Angeles-Amerika’da yaşamaktadır.

Bright U. Eke’nin Görsel 6 de görülen Asit Yağmuru (Acid Rain) isimli enstelasyon çalışması, 2009 yılında Danimarka’da gerçekleşen “Baştan Düşün: Güncel Sanat ve İklim Değişikliği” (ReThink: Contemporary Art and Climate Change) sergisinde yer almıştır.

Sanayileşmiş ülkelerin maruz kaldığı ve en büyük problemlerinden biri olan asit yağmurlarına gönderme yaptığı çalışma; tavandan asılı içi su dolu yüzlerce plastik torbadan oluşmaktadır. Tavandan yansıyan ışığında etkisiyle, uzaktan bir masal gibi pırıltılarla ışıldayan damlacıklara yaklaştıkça, görünmeyen gerçeklikle karşı karşıya geliyorsunuz: siyah damlalar, yani, sahip olmak için ne çabalar harcadığımız güzelliğin bedeli olarak asit yağmurları. Bu çalışma “Eke’nin, Nijerya’nın Delta bölgesinde açık havada sadece iki gün içinde, toksik yağmurun derisinde yanıklara neden olduğu çalışma deneyimini yansıtmaktadır” (Brown, 2014, s. 33).

Görsel 6. Bright U. Eke, "Acid Rain (Asit Yağmuru)", 2009, Düzenleme, Danimarka, (Eke, 2009)

Görsel 7. Bright U. Eke, "Acid Rain (Asit Yağmuru)", Detay, 2009, Düzenleme, Danimarka, (Eke, 2009)

Kurumların, insanların ve devletlerin çevre konusundaki duyarsızlıklarına odaklanan Bright U.Eke, özellikle gelişmekte olan kendi ülkesi Nijerya gibi petrol çıkarılan bölgelerde yaşanan doğanın, iklimin ve varoluşumuzda önemli bir yere sahip olan suyun nasıl yok olduğuna karşı kitlesel farkındalıklar yaratmaktadır çalışmalarında.

Asit yağmurları gibi dünyamızın bir diğer önemli problemlerinden olan plastik kullanımına gönderme yaptığı "Bottled Life" isimli enstelasyonunda, binlerce kullanılmış

ve atılmış plastik su şişesinden yapılan, yaklaşık 8,5 metre uzunluğunda bir tünel inşa edilerek, içinden sürünerek geçmek zorunda olunan klostrofobik bir atmosfer yaratılmıştır. İnsanın kendi için kurduğu dünyasıyla bir yüzleşme anının sağlandığı çalışmada yaptığı performans ile kendisini de işin içine dahil ederek binlerce plastik şişenin içerisinde boğulan- kaybalon bir yaşamı duyumsatarak (Görsel 8, Görsel 9), kendi elimizle yarattığımız felaketin içinde yaşamaya mahkum olduğumuz gerçeği ile izleyiciyi baş başa bırakmıştır.

Görsel 8. Bright U. Eke, "Bottled Life", 2008, Düzenleme-Performans, 823x187x 61cm, (Eke, 2008)

Görsel 9. Bright U. Eke, "Bottled Life", 2008, Düzenleme-Performans, Detay (Eke, 2008)

2.1.2. Jaume Plensa / İspanya,1955

Barcelona doğumlu sanatçı, burada Llotja School of Art ve Sant Jordi School of Fine Arts'ta eğitimini tamamlamıştır. 1980 yılında Barselona'daki ilk segisinden sonra sırasıyla Berlin, Brüksel, İngiltere, Fransa ve Amerika'da yaşamış ve günümüzde yine doğduğu yer olan Barcelona'da yaşamaktadır.

Paris'teki Ecole Nationale Superieure Des Beaux-Arts okulunda ve Chicago'daki School of the Art Institute'te halen dersler vermektedir. Ulusal ve uluslararası bir çok değerli ödülünde sahibi olan Jaume Plensa, dünyanın her yerinde çağrıldığı üniversitelerde, müzelerde ve kültür enstütülerinde de dersler vermektedir. Önemli ödülleri arasında yer alan; 1993 yılında Fransız Kültür Bakanlığı tarafından verilen Madaile de Chevalier des Arts et des Lettres ödülü, 1997 yılında ise Katalanya Hükümeti Güzel Sanatlar Ulusal ödülü, 2012 yılında İspanya'da Güzel Sanatlar Ulusal ödülü ve 2013 yılında aldığı dünya çapında prestijli Velazquez ödülünü sayabiliriz. Ayrıca 2005 yılında School of Art Institute Chicago tarafından 'Doctor Honoris Causa' seçilmiştir. Plensa eserlerini Avrupa, Amerika ve Asya'daki galeri ve müzelerde sergilese de, onun en dikkat çekici olan eserleri açık alanlarda sergilenen heykelleridir. (Plensa, 2000)

Kamusal alanlara yerleştirilen devasa heykelleriyle 'Harflerin büyücüsü' olarak tanınan İspanyol sanatçı Jaume Plensa, harflerden oluşan insan figürü heykellerinde Latineden Yunancaya, İbraniceden Arapça ve Japoncaya, dünyanın tüm dillerini insan bedeninde topluyor. Edebiyata düşkün olduğu eserlerinden anlaşılan sanatçı, çalışmalarında Shakespeare, Oscar Wilde, Baudelaire, Edgar Allan Poe gibi hayran olduğu şair ve yazarların cümlelerini kullanıyor. "İnsanların esas iletişim aracı olan harflerin ülkeler ve sınırlar üstü olduğunu ve onları bir arada kullanmanın barış için bir umut taşıdığını düşünen sanatçı, insan bedeninin umutlarımız, rüyalarımız ve arzularımızı toplayan ideal bir kap, mimari için de ideal bir biçim olduğunu söylüyor" (Kültür Sanat: Milliyet Haber, 2014).

Jaume Plensa'nın 2007 yılında İngiltere'de Yorkshire Heykel Parkı için yaptığı "Heart of Trees" yani "Ağacın Kalbi" isimli enstelasyon çalışmasında yaşam döngüsünü sorgulamaktadır. Ağaç bedenine sarılmış yedi tane oturan insan bedeninden oluşan çalışmada, figürler gerçek insan boyutundan biraz daha büyük boyutta ve bedenleri yazılarla sarmalanmış bir biçimde seyirciyi gözleri kapalı olarak karşılamaktadır.

Görsel 10. Jaume Plensa, "Heart of Trees", 2007, Yorkshire Sculpture Park- İngiltere, Düzenleme, Bronz ve Ağaç, 99x 66x 99 cm (Plensa, 2007)

"Toprağa atılan bir tohumun toprakta serpilip büyümesi, ölmesi ve yeniden toprağa düşen tohumları ile tekrar can bulması. Yani hayatın bu döngüsündeki değişim, basit bir başlangıçtan sıra dışı bir şekilde yeniden var olma ve ardından yok olma süreci ile insanın bu süreçteki yolculuğunu anlatmaktadır. Basit gibi görünen bu hayat döngüsünün içerisinde yer alan insanın, gelişim içerisinde olan ağacın karşısında bedeni nasıl değişime uğratacağını düşündürürken aynı zamanda deneyimletmekte istiyor" (Artworks in the park: Umedalens Skulpturpark, 2011).

Jaume Plensa, insan bedeninin ağaçla olan birleşmesini; vücut ile ruhun birleşmesi olarak gördüğünü şu sözler ile belirtmektedir: "vücut maddeyi ve sınırlılığı yani somut olanı temsil ederken, ruh ise soyut olanı ve sonsuzluğu temsil etmektedir. Ağaç büyürken kendini çevreleyen bedeni yok edecek ya da onun tarafından yok olacak tıpkı beden ile ruh arasındaki zıtlık gibi" (Artworks in the park: Umedalens Skulpturpark, 2007).

Görsel 11. Jaume Plensa, "Heart of Trees", Detay, 2007, Yorkshire Sculpture Park- İngiltere, Düzenleme, Bronz ve Ağaç, 99x 66x 99 cm, (Plensa, 2007)

Görsel 12. Jaume Plensa, "Heart of Trees-III", 2012, Shanghai Biennale- Çin, Düzenleme, Bronz ve Ağaç, 99x 66x 99 cm, (Plensa, 2012)

2.1.3. Willy Verginer / İtalya

Heykellerinde malzeme olarak genellikle ahşapı kullanan 1957 doğumlu İtalyan heykeltıraş Willy Verginer, “doğanın hızla yok oluşunu” konu alan eserleri ile karşımıza çıkıyor. Figüratif formlarına zaman zaman küçük eklemeler ve kısmen boyamalar yaptığı heykellerinde, Monochrome tarzda renklendirmeler ile kavramsal boyutta anlamlar yükleyerek, kaybolan doğaya karşı izleyiciyi düşünmeye sevk ediyor.

Genellikle turuncu, yeşil ve mavi renkleri kullandığı heykellerinde tüketim çılgınlığında kaybolan insanların sebep olduğu ancak farkında bile olmadığı duruma, yani görünenin ötesindeki çevresel tehlikeye vurgu yapmaktadır.

Görsel 13. Willy Verginer, “Between Idyllic and Reality” (Hayalle Gerçek Arasında), ahşap, (Verginer, 2004)

Görsel 13 Yaşamsal alışkanlıklarını gerçekleştirirken hayalle gerçek arasında sıkışıp kalmış bir çocuğun yaşadığı anı anlatmaktadır. Çöplerin arasında yüzen çocuk heykelinde; çocuğun suda yüzüyormuş hissini vermek için koyu mavi renginde boyanan bedenin bir kısmı, olması gereken gerçekliği vurgularken, suyun üzerinde olan çöp kutuları ise anın gerçekliğine gönderme yapmaktadır. Heykellerinde, olması

gereken ile elimizde var olanın arasındaki gerçekliği açıkça ortaya koymaktadır. Aslında ultra-realistik figürlerindeki, ifadesiz insanlar yahut hayvanlar gerçekle düş arasındadır diyebiliriz. Kaybettiklerine dair özlemini gözlerini kapatarak hayallerinde yaşamaktadır. Petrol varillerinin üzerinde dolaşan bir ceylanın yahut teknolojinin beraberinde getirdikleri ile hızla yok olan vahşi doğanın çaresizliği gibi insanın hep içinde olan doğaya karşı özleme rağmen artık yaşadığı gerçek ile yüzleşme anı vardır (Verginer, 2004).

Görsel 14. Görsel 15. Willy Verginer, (Verginer, 2004)

Görsel 16. Willy Verginer, İhlamur ağacı, akrilik boya, demir, ahşap, 165x118x60cm, (Verginer, 2004)

Görsel 17. Willy Verginer, (Verginer, 2004)

Verginer, birbirleriyle çelişen yani birbirine zıt olan olguları-durumları bir arada kullandığı işlerinde bir paradox yaratmaktadır. Örnek olarak yapay ile doğal bir araya koyduğu işlerinden biri olan Görsel 16'da görüldüğü üzere, varil yapayı, geyikte doğal olanı temsil etmektedir. Siyah renkteki varile dokunan geyiğin temasıyla yapayın doğala hükmü anlatılmaktadır. Geyiğin sırtında taşıdığı, minik bir alana yerleştirilmiş olan "muhteşem doğa" görüntüsü boyutu ile zamanın hızla daraldığına dair mesaj vermektedir. Benzer yaklaşım

Görsel 17 de karşımıza çıkmaktadır. İnsan elinin değmediği noktada arda kalan ile insanın tüketim hızı sonrasında geriye kalanı sorgulatırken insan elinin neden olduğu yok oluşu güçlü bir şekilde anlatmaktadır. Sosyal ve çevresel mesajları aktardığı işlerinde detaylarda olan gizem ve hassasiyet gündelik hayatımızda ki sıradan insan, nesne-obje, hayvan ve kavramlarla yaşadığı doğaya dair endişelerini anlatmaktadır.

2.1.4. Myeongbeom Kim / Güney Kore, 1976

Myeongbeom Kim; "University of Seoul-Kore" Heykel Bölümünden Çevre Heykelleri üzerine lisans derecesi (BFA, Bachelor of Fine Arts), 2008 yılında "School of The Art Institute of Chicago" Heykel bölümünden Sanatta Master (MFA, Master of Fine Arts) derecesini almıştır. Seoul ve Chicago'da yaşayarak çalışmalarını sürdüren sanatçı lisan eğitimi süresince geleneksel Kore resim tekniği, heykel ve tasarım eğitimi almıştır. Amerika'daki Master eğitimi süresince video, fotoğraf, seramik, ses ve ışık gibi çok çeşitli atölye dersleri almıştır. Farklı disiplinlerden aldığı eğitimlerin sayesinde sahip olduğu sanat görüşü ile malzeme ve düşünceyi birlikte harmanlandığı işler ortaya çıkardığını belirtmektedir (Kim, Myeongbeom Kim, 2017).

Seoul ve Chicago başta olmak üzere dünyanın birçok yerinde sergiler açan M.Kim sürreal ve rüya gibi yerler oluşturduğu enstelasyonlarında, doğal elementler ile çeşitli malzeme ve tekniklerle kendi yaptığı heykellerini birleştirmektedir. İzleyiciyi şaşırtmayı sevdiği enstelasyonlarında, canlı varlıklar ile nesnelere bir araya getirerek (ampül içerisine yerleştirilmiş balıklar gibi) merak ve endişeyi yaratırken, Nasıl? Sorusunu sordurmaktadır.

Görsel 18. Myeongbeom Kim, "İsimsiz", 2008, Mixed Media (Doldurulmuş Geyik Postu, Dal, Yaprak), Galerie Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2009)

Görsel 19. Myeongbeom Kim, "İsimsiz", Mixed Media, 28x28x61 cm, Galeria Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2017)

Görsel 20. Myeongbeom Kim, "Shadow Planet", 2017, Mixed Media, 30x30x40 cm, Galerie Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2017)

Doğadaki hayat, yaşam ve bunun sürdürülebilirliği, yani devamlılığı üzerine sürrealist bir üslupla çalıştığı göz alıcı eserleri ile tanınmakta olan sanatçı genellikle iki kavram arasında birbirinden geçiş kavramı üzerine çalışmaktadır. Sanki zamanın durduğu ve nesnelerin tamda başka bir şekle dönüştüğü ‘anı’ anlatmaktadır işleriyle. Genelde kullandığı geyik, geyik boynuzu, ağaç dalları ve balonları kullandığı eserlerinde muhteşem görünümlü bir geyiğin, olduğu yerde sanki donmuş gibi dururken, geyiğin gövdesi ağaca ve boynuzları da dallara dönüşmektedir (bkz. Görsel 18). Tamda yapmak istediği şey, bu dönüşüm anını yani “doğadaki metamorfozu” düşündürmektir.

Genellikle farklı objeler kullanmayı seven, doğa ve doğal hayat temalı çalışmaları ile karşımıza çıkan M.Kim, bir nesnenin ne olduğunu sorgularken, aslında kendi varlığımızı sorgulamakta olduğumuzu belirtmekte ve etrafımızdaki objelerin görünenin ötesindeki anlamını, sesini, varlığını anlamaya ve anlatmaya çalışmaktadır. İrrasyonel ve fantastik bir şekilde hayat bulan çalışmaları ile ölüm ve yaşamın aynı anda varlık bulunduğunu vurgulamaktadır. Tıpkı balonlu çalışmalarında hayatın anlamının ‘doğum, büyüme ve ölüm’ olduğu gerçeğini izleyiciye sunduğu gibi (bkz. Görsel 19 ve Görsel 20). Aynı yaklaşım ile ampül içerisine yerleştirdiği canlı ya da cansız nesnelere hayat ve ölüm arasındaki kavramı sorgulatmak istemektedir (bkz. Görsel 21 ve Görsel 22).

Görsel 21. M. Kim, “Edison”, 2004, Dal, Balık, Ampül, 38x38x76 cm, Galerie Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2009)

Görsel 22. M. Kim, “İsimsiz”, 2004, Ay Çiçeği, Ampül, 38x38x76 cm, Galeria Paris- Pekin, Çin, (Kim, 2009)

2.1.5. Adrian Villar Rojas / Arjantin,1980

Rosario-Arjantin doğumlu Adrian Villar Rojas'ın, 14. İstanbul Bienali'ne özel ürettiği ve Büyükkada'da sergilenen "Annelerin En Güzeli" isimli çalışması (bkz.

Görsel 23, Görsel 24); Lev Troçki'nin Büyükkada'da geçirdiği sürgün yıllarında konakladığı, Esas adı Yanaros Köşkü olan ama halk arasında Troçki'nin Evi olarak bilinen evin sahilinde sergilenmiştir. "Annelerin En Güzeli", şuan yıkık dökük bir halde yaşam savaşı vermekte olan Troçki'nin evinin, ayakta kalmayı başarmış az sayıda duvarının ve yeşilin sarmaladığı yıkıntının içerisinde geçerek, bahçede başlayan bir yolculukla izleyiciyi karşılıyor. Denize doğru inerken, açılan demir parmaklıklı kapının ardında, denize yerleştirilen yirmi dokuz adet, devasa, birebir boyutlarıyla replikası üretilen hayvan heykelleri büyüleyici bir şekilde karşınıza çıkıyor. Bienalin ada ayağının muhtemelen en etkileyicisi olan bu çalışmanın, insanda uyandırdığı his; bahçede başlayan hüzünlü yolculuk, sanki dünyanın sonuna gelmiş ve bir kapıyla bambaşka bir boyuta geçerken, "Annelerin En Güzeli" sana hoş geldin diyerek büyük bir göçün başladığını gözler önüne seriyor. Ölüsüyle dirisiyle ellerinde kalan her şeylerini toplayıp onlara ait olan yerden gitme zamanı geldiğini anlatıyor.

Görsel 23. Adrian Villar Rojas, 2015, "Annelerin En Güzeli", 14. İstanbul Bienali, Troçki'nin Evi-Büyükkada-İstanbul, kişisel çekim, Ekim 2015

Görsel 24. Adrian Villar Rojas, 2015, “Annelerin En Güzeli”, 14. İstanbul Bienali, Troçki'nin Evi-Büyükada-İstanbul, kişisel çekim, Ekim 2015

Adrian Villar Rojas'ın The New York Times tarafından, en önemli işleri arasında gösterilmiş olan “Annelerin En Güzeli” çalışmasının yanı sıra sanatçının bir diğer önemli eseri, 2009 yılında Ushuaia-Arjantin'de sergilenen, ahşap, kil ve çimento karışımı “Mi Familia Muerta” (Benim Ailem Öldü) isimli eseridir (bkz.Görsel 25) . Sanatçının iklim değişikliğine ve insanoğlunun doğaya verdiği zarara dikkat çeken büyük ebattaki heykellerinden biri olan çalışma, kurumuş ağaçlarla kaplı orman içinde ölmüş bir mavi balinanın heykeli olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlığın doğaya verdiği zararlar zamanla dünyanın dengesini bozmakta ve iklim değişikliği ile beraber, kimi yerde tükenen su kaynakları ile kuruyan topraklar, kimi yerde buzulların erimesiyle sular altında kalan şehirler tüm canlılığın dengesini değiştirmektedir. Buna ithafen karaya vurmuş dev balina ile ormana gelen ziyaretçileri toplumsal farkındalığa davet etmektedir.

Devasa boyutlu heykelleri ile tanınan Rojas, işlerinde insanlığın doğayla olan ilişkisini hatırlatmak istiyor. Bu ilişkide insanlığın doğaya karşı hoyratlığının ön planda olduğu vurgulanıyor. Mühendisler, heykeltıraşlar ve ahşap ustalarından oluşan büyük bir ekip ile birlikte çalışarak gerçekleştirdiği yerleştirmelerinde, sanki bilim kurgu filminden bir sahneymiş gibi ‘kıyamet sonrası’ anını yaşatmak için izleyicinin karşılaştığı kavramsal boşluğu irdeliyor.

Görsel 25. Adrian Villar Rojas, 2009, "Mi Familia Muerta (Benim Ailem Öldü)", Ushuaia-Arjantin (Rojas, 2013)

Görsel 26. Adrian Villar Rojas, 2009, "Mi Familia Muerta", detay, (Rojas, 2013)

2.1.6. Rebeca Hutchinson /Amerika

Doğa ve insan ilişkisinin karmaşıklığını sorgulayan Amerika'lı sanatçı Rebeca Hutchinson, University of Massachusetts Dartmouth, College of Visual & Performing Arts, Seramik Bölümünde Profesör olarak çalışmaktadır. Berea College, Kentucky'den lisans derecesi ve University of Georgia, Athens'den MFA (Master of Fine Arts) dercesine sahiptir.

Görsel 27. Rebeca Hutchinson, (Hutchinson, 2019)

Genellikle seramik malzeme ile oluşturduğu büyük boyutlu enstelasyonları ile tanınmaktadır. Böceklerin ve kuşların oluşturduğu kolonilerin, birbirleri arasındaki bağlantıyı anlatmaya çalıştığı mekânları yaratırken, organik malzemelerle beraber, kâğıt katkılı seramik çamuru ve kâğıt hamuru kullanmaktadır. Oluşturduğu formları izleyiciye sunarken, genellikle yukarıdan aşağıya doğru sallandırarak bir mekân kurgulamakta olduğu görülmektedir. İşlerin arasında dolaşırken doğadaki formları büyük boyutta karşısında gören izleyiciye, sanki bir büyüteç ile doğanın muhteşem güzelliğini daha yakından görmesi için bir mekân tasarlamıştır. Kendini her şeyin üstünde gören insana; yoksa “doğamı insanın üstünde” fikrini sorgulatmaktadır.

Görsel 28. Rebecca Hutchinson, "Swing Low", 250 x 122 x 40cm, Perلمان Teaching Museum, Carleton, MN, Pişmiş ve Pişmemiş Kağıt Katkılı Porselen Çamuru, Organik Materyaller, Kağıt, (Hutchinson, 2019)

Görsel 29. Rebecca Hutchinson, "Swing Low", detay (Hutchinson, 2019)

Görsel 30. Rebecca Hutchinson, "Swing Low", detay (Hutchinson, 2019)

Görsel 31. Rebecca Hutchinson, "Night Bloom", 30 x 46 x 75 cm, Racine Museum of Art, WI-Amerika, Pişmiş ve Pişmemiş Kağıt Katkılı Porselen Çamuru, Organik Materyaller, Kağıt, (Hutchinson, 2019)

Görsel 32. Rebecca Hutchinson, "Night Bloom", detay, (Hutchinson, 2019)

Görsel 33. Rebecca Hutchinson, "Double Bloom", 16 x 56 x 61cm, Pişmiş ve Pişmemiş Kağıt Katkılı Porselen Çamuru, Organik Materyaller, Kağıt, (Hutchinson, 2019)

Güncel Sanat ve Ekoloji üzerine verdiğimiz örneklerden de anlaşılacağı üzere; sanatın ifade gücü ile toplum üzerinde yaratılan etki, beraberinde yaşam kargaşasında kaybolmuş insana yeni bir bakış açısı sunar. Sanatçı hassasiyeti ile ele alınan durum karşısında, izleyici, belki de basit ve daha önce hiç önemsemediği bir davranışla yüz yüze gelir. Bu etkileşim sayesinde sanat yolu ile toplumun sorular sormasına ve sorularına yanıtlar aramasına yardım eder.

Sanatın ve sanatçının rolü üzerine Otto Herbert Hajek'inde değindiği üzere; "doğanın hammaddelerini sorumsuzca tüketen insanın enerji israfı ve biyoküreye verdiği zarar dolayısıyla oluşan yok olma tehditini ancak yeni bir küresel etik oluşturmaya hazır olduğunda aşabilir. Bu yüzden toplum yaşamının temeli ve her birey için bir gerçek olacak şekilde yaymak sanatın ve sanatçının sorumluluğudur" (Laszlo, 2003 , s. 187).

3. BÖLÜM

TOPLUMSAL FARKINDALIK

3.1. TOPLUMSAL FARKINDALIK NEDİR?

Günlük hayatımızda sıkça kullandığımız “farkındalık” kavramı ile toplumun bir konuya dikkatinin çekilmesi ifade edilmektedir. Kaybolan doğa, savaşlar, açlık, ırk ve cinsiyet ayrımcılığı, şiddet, sigara ve alkol kullanımı, trafik kuralları vb. gibi insana dair olan her türlü konu üzerine dikkatleri çekebilmek için farkındalığa ihtiyacımız vardır. Bu farkındalık kimi zaman sanatsal bir çalışma ile etkileşimi sağlayabileceği gibi kimi zamanda uygulamalı bir proje ile karşımıza çıkar.

Toplum üzerinde farkındalığı yaratabilmek için empati duygusu çok önemlidir. Karşılaşılan bir durumu ancak empati ile birlikte daha iyi anlayarak, kendinizi onunla daha iyi özdeşleştirip, duyarlı ve bilinçli bir yaklaşıma sahip olabilirsiniz. Tezimizin bu kısmında; ana sorunsalımız olan, kaynakların hoyratça tüketimi sonucunda yok olma tehlikesine adım adım yaklaşan doğaya karşı, toplumsal farkındalık için neler yapılabilirliğine dair çalışmalar irdelenecektir.

Toplumsal bir varlık olan insan çevresine karşı her zaman duyarlı olmak zorundadır. Elbetteki ekolojik sistemde doğa; canlanır, doğurur sonra olgunlaşır ardından solar ve ölür. Bu durum döngüsel olarak devam eder ve zamanı gelince yeniden canlanır. Peki, evren denilen bu bilmecenin ayarlarıyla oynarsak ne olur? Mesela yağmur yağdırarak toprağı canlandıran gökyüzünün ya da atmosferin kirlenmesiyle, mahsul veren toprak ananın bereketinin devamlılığı ne zamana kadar sürdürülebilir? Ya da yok olmaya yüztutan su kaynakları ile tüm canlılar için yaşam döngüsü ne kadar daha devam edebilir? Bu sorular dahada çoğaltılabilir tabiki. Ancak insan bu soru ve sorunlar karşısında ne zaman ciddi bir şekilde yüzleşecek ve yaptıklarının farkına varacaktır?

Doğa, arabalara binip uzun yollar aşarak yani şehirden uzaklaşarak ulaşabileceğimiz bir yer haline gelmiştir. İnsan kendini doğadan ayrı görmediği zaman, doğa uzaklarda bir yer olmaktan çıkacaktır aslında böylece de şehirlerde doğanın bir parçası olacaktır. Yani herkes kendine has ciddi yükümlülükleri olduğu düşüncesine tüm varlığı ile inansa değişim başlayacaktır aslında.

Sosyal sorunların toplumun her kesimine yansıtılması hususunda, sanatın üstlendiği rol ile farkındalığın oluşturulabileceğine inanarak, kaybolan doğaya karşı toplumda bir farkındalık ve bilinçli duyarlılık oluşturmak araştırmamızın/tezimizin ana sorunsalıdır. Bu doğrultuda sanatın günümüzdeki işlevini sorgularken, sosyal sorunlardan uzak kalmayan ve sorunlar karşısında duyarlılığı arttıran bir sanat anlayışı ile üretilen sanat nesnesinin, toplum üzerinde farkındalık boyutunu somutlaştırarak, çözüme hitap eden algıların açılmasını sağlayan bir yönü olduğunu görmekteyiz. “Sanat yolu ile farkındalık” her bir sanatçının kendi özgün bakış açısıyla oluşturdukları sanat nesnesi ile toplumun üzerinde “bir durup” düşünmesi gerekliliğini oluşturabilecek bilinçlendirmeyi sağlayacaktır.

Bu bağlamda sanatının varlık nedeni, amacı ve işlevini sorgularken; özellikle günümüz sanatının gerçek ile olan ilişkisi sorgulanarak, sanatın hoşla gidenden öte, toplumsal bir kaygısı ve mesajı olması gerekliliğinden yola çıkılarak, gelecek neslin ihtiyaçlarına zarar vermeden, sürdürülebilir kalkınma politikaları ile geleceği karşılayabilmek gerekmektedir.

Günümüzde gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin, çevresel kaynakların yönetimine daha fazla önem verdiği görülmektedir. Artan nüfus ile doğru orantılı olarak yaşlanan alt yapının dönüşümü ancak sürdürülebilir yapıları çevre yönetimi ve akıllı kentler yaklaşımı ile görünürün altındaki gerçekliklere çözüm aranabilir. Kent nüfuslarının giderek artışı yaşlanan alt yapı ile de birleşince ulaşım, enerji, su, sağlık ve çevre gibi pek çok konuda sorunları da beraberinde getirdiği görülmektedir. Yaşam kalitesini artırabilmek ancak yenilikçi çözümler ile mümkün olabilecektir.

Hızlanarak artan tüketim sonucunda, yok olan doğa ve doğal kaynaklar, potansiyel çevresel risklerin habercisidir. Geçtiğimiz on yıllık dönemin sonunda ortalama yüzde 67 lik bir oranla doğal yaşamdaki popülasyonların azaldığını belirten Nobel Ödülü sahibi Paul Crutzen ve diğer bilim insanları tarafından hazırlanan, 2016 yılı Yaşayan Gezegen

Raporunda: “Holosen çağından, “Antroposen” adını verdikleri yeni bir jeolojik çağa adım attığımızı” vurgulanmaktadır (WWF, 2016, s. 4).

Rapor, WWF- World Wide Found for Nature (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) tarafından Ekim 2016 da yayınlanmış olup; “doğayı tüm biçim ve işlevleriyle birlikte korumak, sürdürmek ve kaynakları sınırlı olan gezegende insanlar için adil bir yaşam ortamı oluşturabilmek için kalkınma stratejilerine, ekonomi ile iş modellerine ve yaşam tarzı tercihlerine hakim olması gereken düşüncenin; “sadece bir gezegenimiz var ve bu gezegenin doğal sermayesi sınırlı” olduğudur (WWF, 2016, s. 34)

Yayınlanan raporda açıkça anlaşıldığı üzere; dünyamızın kaynaklarının sonsuz olmadığı ve sınırlı olan doğal sermayelerimizinse bilinçli olarak kullanılmadığı takdirde gelecekte gezegenimizi bekleyen felaketlerin hızla yaklaştığı görülmektedir. Çağın sorunu olan bu durum ile mücadelede, eğer ki insan değişime inanırsa, dönüşüm başlayacaktır. İnsanın değişime inanması için, devletlerin ulusal boyutta, yerel yönetimler ve diğer kamu dışı paydaşlar ile ortaklıklar geliştirerek, bölgeler ve şehirlerin, iklim ve doğal kaynakların kullanımı hususunda mücadelecisi, öncü ve uygulamacı rolü ile bilinçlendirilmesi gerekmektedir

Aralık 2015'te düzenlenen Paris İklim Konferansı'nda 195 ülke, iklim değişikliğiyle mücadele etme ve sürdürülebilir düşük karbonlu bir gelecek için, gerekli önlem ve yatırımları hızlandırıp artırma amacını güden, küresel bir anlaşmayı kabul etmiştir. Ayrıca New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde 25-27 Eylül 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde; “insanlar, gezegen ve refah için bir eylem planı” olan “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” 193 ülkenin imzası ile kabul edilmiştir. 17 adet Sürdürülebilir Kalkınma Hedefinin yanı sıra, bunlarla ilgili 169 amaç yer almaktadır. Hedefler arasında; “sürdürülebilir tarımı desteklemek, doğal kaynakları sürdürülebilir kalkınma için korumak ve sürdürülebilir şekilde kullanmak, karasal ekosistemleri korumak, restore etmek ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, ormanların sürdürülebilir kullanımını sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek, toprakların verimlilik kaybını durdurmak ve geriye çevirmek ve biyoçeşitlilik kaybını durdurmak” yer almaktadır (Peşkirioğlu, 2016).

Hedeflere ulaşabilmenin tek yolu ulusal politika ve programlarla bilinçlendirilmiş, sorumlu tüketim ve üretim bilincine erişmiş bir toplumdur. Bu nedenle toplumun konu üzerindeki farkındalığı çok büyük önem taşımaktadır.

Çevre konusunda toplumsal duyarlılığın artırılması, yönetimlerinde iş birliği içerisinde olduğu kalkınma politikaları ile beraber daha iyi sonuçlara ulaşabilmektedir. Bunun en güzel örneklerinden biri olan, ICLEI (Sürdürülebilir Kentler Birliği), Covenant of Mayors (Belediye Başkanları Anlaşması) ve Avrupa Çevre Ajansı tarafından 2010 yılından bu yana düzenlenen "Avrupa Yeşil Başkent Ödülü" organizasyonudur. Bu organizasyon ile kentsel yaşam için yenilikçi, yaratıcı çözümler geliştiren, kalkınma ve yaşam kalitesini yükseltmeyi başarmış, çevre dostu akıllı kentleri öne çıkarmak ve diğer kentlere örnek olmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

Avrupa Birliği'ne üye ya da aday ülke kentlerinin başvuru yapabileceği ödül için: iklim değişikliği için azaltım ve uyum, kent içi ulaşım, yeşil kentsel alanlar, sürdürülebilir arazi kullanımı, hava kalitesi, doğa ve biyoçeşitlilik, akustik ortam kalitesi, atık yönetimi, su yönetimi, atık-su arıtma, eko-yaratıcılık ve sürdürülebilir istihdam, enerji performansı ve bütünleştirilmiş çevre yönetimi olarak belirlenen on iki kriter çerçevesinde jüri tarafından değerlendirme yapılmaktadır. Ayrıca "çevre sorunlarına ilerici, yaratıcı çözümler" ve "sürdürülebilir kentsel gelişmede yüksek standartlar" ortaya koyan ve hepsinden önemlisi "vatandaşlarının ne istediğini dinleyen" kentlerin ödüllendirildiği bu organizasyonda 2016 yılı Avrupa Yeşil Başkent Ödülü, Slovenya'nın başkenti ve en büyük şehri olan Ljubljana'ya verilmiştir (bkz. Görsel 34) (Akıllı Kentler, 2016).

Görsel 34. Ljubljana- Slovenya, (Akıllı Kentler, 2016)

Ljubljana'nın önemli bir dönüşüm sağladığı alan; atık ve atık su yönetimidir. Hedefleri "sıfır atık". Atıkların 2/3'ü geri dönüştürülüyor. Şehirde çok sık ve atık çeşitlerine göre işaretlenmiş çöp kutusu görmek mümkün. Organik atıklar için şehirlilere verilen elektronik kartlarla açılan konteynerlere atılan organik atık miktarı ölçülüyor ve haftalık belli miktarların aşılması engelleniyor. Atıkları azaltma, yeniden kullanma, geri dönüştürme için kentliler teşvik ediliyor. İklim değişikliğine uyum ve doğal felaketlerle başa çıkmada, özellikle geçen yıllarda Balkanlar'da yaşanan sel krizinde, diğer ülke kentleriyle işbirliği yapılması ve deneyim paylaşılması ödülün kazanılmasında etkili olmuş. Toplam nüfusu sadece 280 bin olan Ljubljana, küçük ölçekli bir şehrin, iyi ve kararlı bir yönetimle kısa zaman içinde büyük değişimler yaratabileceğine iyi bir örnek (Akıllı Kentler, 2016).

2010 yılından bu yana verilmekte olan Avrupa Yeşil Başkent Ödülünü ilk alan Stockholm (İsveç), daha sonra 2011 yılında Hamburg (Almanya), 2012'de İspanya'nın Vitoria-Gasteiz kenti, 2013'de Nantes (Fransa), 2014'de Kopenhag (Danimarka), 2015 İngiltere'nin Bristol kenti ödülü alan şehirdir. 2015 yılı başvuruları arasında aday olan 8 kentin arasında Türkiye'den Kütahya, 2017 başvuruları arasında ise 8 ülkeden 12 şehir aday olurken Türkiye'den Bursa ve İstanbul adaylar arasında yer almıştır. 2017 yılı

Avrupa Yeşil Başkent Ödülü sahibi, 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti unvanını alan, “Kültür ile Değişim, Değişim ile Kültür” sloganı ile kültürel, kentsel ve kırsal alanda oldukça bilinçli ve başarılı bir dönüşüm yaşayan, Almanya'nın Essen kenti olmuştur (T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2014).

Görsel 35. Essen- Almanya, (European Green Capital: Essen, 2017)

Anlaşılabacağı üzere Avrupa Yeşil Başkent Ödülü sayesinde kentler ödülü alabilmek için kriterleri sağlama yolunda kentlerini ve toplumu yeniden şekillendiriyor. Ödülü alan şehir ise 10 yıl sonra tekrar başvurabiliyor. Dolayısı ile bu on yıllık süreçte kriterleri korumak zorunda hatta geliştirmek durumunda kalıyorlar ki yeniden seçilebilsinler. Yeşil Başkent Ödülüne sahip olan kentin yaşayanları ise yaşam kalitelerinin artması ve tanınan bir şehir olmaları dolayısıyla ziyaretçilerinin artması gibi birçok nedenden ötürü sahip oldukları yüksek standartlarda kaliteyi kaybetmemek adına hem yönetim hem de toplumsal bilincin farkındalar.

Dünya nüfusunun yarıdan fazlasının kentlerde yaşadığı ve hızla büyüyen kentlerin sadece kendi doğal çevreleriyle sınırlı kalmayarak, ürettiği atıklarla kendilerinden daha büyük ekolojik ayak izleri bıraktığı bir çağı yaşamakta olduğumuz açıkça ortadadır. Küreselleşme ile beraber ekosistemi olumsuz yönde etkileyerek büyüyen kentler, iklim değişikliğinin başlıca sorumlusu deyilmidir aslında. Hava kirliliği, artan sıcaklıklar, suların azalması ve kirlenmesi, deniz seviyelerindeki değişim, buzulların erimesi, yoğun yağmurlar, seller vb. durumlar karşısında diyebiliriz ki: insanlık tarihinde medeniyetlerin

gelişmesine alan oluşturan kentlerin, bugün modern çağda bu medeniyeti yok edebilecek tehditleri yaratan alanlar olduğu gerçeği ile karşı karşıyayız.

Sığınağımız olan dünya karşısında, gündelik koşuşturmalarımızdan arta kalan kısacık vakitlerde karşımıza çıkan, bize sorumluluğumuzu hatırlatan, duyarlılığımızı artıran ve gelecek nesillerinde belleğine kaydetmesine vesile olacak olan yollardan biride kuşkusuz sanat ve sanat eğitiminden de geçmektedir. Belleğe kazınan her bir bilgi ve görsel algı zaman içerisinde kitlelere ulaşabilecek ve yaşanılan çevreyi, mekânları, şehirleri “yitirilen doğaya karşı toplumsal kaygı” mesajı ile yeniden yaşanılabilir kılacaktır. Toplumsal duyarlıklar nesilden nesile aktarılırken, toprak ananın sürdürülebilirliği konusunun önemi, doğa karşısında insanlığın evrimleşerek “Çevre Benim” felsefesini özümsemesi ile naifçe doğayı dönüştürme isteğinden bağımsız, bir anlatım dili olarak doğayı ve içinde barındırdıklarını bilmeye, anlamaya ve insan bedenine eklemeye yönelik bir çabayı da içeriyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2014 yılında 25.000 “Çevre Benim” afişleri tasarlanarak TESK’e (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu) bağlı büyükşehir ve ilçe merkezlerinde paylaşılmıştır (bkz Görsel 36 Ayrıca sözlerini Senem Erdoğan’ın yazdığı, bestesini Erdem Güven’in yaptığı, İrem Boz’un da vokalini üstlendiği ‘Çevre Benim’ isimli tanıtım müziği paylaşımına açılarak, afiş tasarımları ile görsel, müzik ile işitsel olarak toplumu bilinçlendirme kampanyası yapılmıştır (YouTube TR, 2016).

Görsel 36. Görsel 37. Görsel 38. Görsel 39. “Çünkü Çevre Benim” konulu tasarlanan afişler, (Çünkü Çevre Benim, 2014)

Bir başka kampanya çalışması ise; Denizli Büyükşehir Belediyesi’nin düzenlediği “Çevre Koruma Haftası” etkinliklerinde stant açarak, atıkların geri dönüşümü konusunda vatandaşları bilgilendiren Bereket Enerji Çevre Birimi hazırladığı "Dünyamızı eriyen dondurmaya dönüştürmeyelim" çağrısının yapıldığı afiş ve

pankartlar dağıtarak “Çevre duyarlılığı” için farkındalık yaratmayı amaçlamıştır. Bereket Enerji Grubuna ait, Uşak ili Banaz ilçesinde işletilmekte olan Uşak Rüzgâr Elektrik Santrali Türkiye Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Derneği (SÜT-D) tarafından 26 Nisan 2017 tarihinde İTÜ’de gerçekleştirilen IV. İstanbul Karbon Zirvesi’nde “Düşük Karbon Kahramanı Ödülü” almaya hak kazanmıştır. Ayrıca Bereket Enerji Grubu atmosfere karbondioksitten 21 kat daha zararlı olan ve evsel atıklardan meydana gelen metan gazının doğaya salınmaması gerektiğinden, çöp gazından elektrik enerjisi üretmektedir (Bereket Enerji, 2017).

bereket enerji

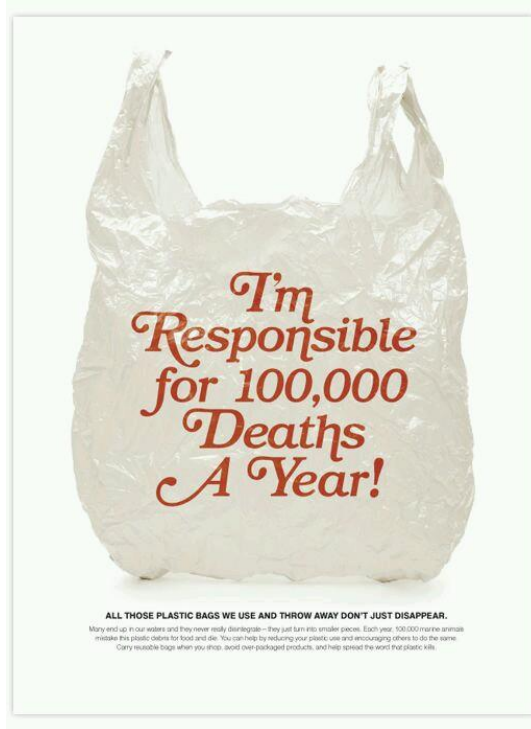
DOĞRU OLANI YAPMAK İYİ HİSSETTİRİ

Bereket Enerji Grubu yenilenebilir enerji kaynaklarından biri olan rüzgâr enerjisini kullanarak CO2 salınım yapmadan elektrik enerjisi üretmektedir. Amaç, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yaygınlaştırılmasına, enerji üretiminde kullanılan kaynak itibarıyla çeşitlendirilmesine ve enerji üretiminde çevresel etkilerin en az olduğu üretim süreçlerinin hayata geçirilmesine katkıda bulunarak çevreye duyarlılık sağlamaktır.

Bu afişin, Grubumuzun en yakın İİ Bireket Enerji Grubu tarafından Uşak Rüzgâr Elektrik Santrali'nde üretilen ve Türkiye Enerji (TEİAŞ) tarafından dağıtılan enerjiyi temsil etmektedir. "Düşük Karbon Kahramanı Ödülü" almaya hak kazanmıştır.

Görsel 40. "Dünyamızı eriyen dondurmaya dönüştürmeyelim" Afişi, 2017,(Bereket Enerji, 2017)

Tasarlanan afiş üzerinde dondurma külahında eriyen dünya görselinin altında, “Doğru olanı Yapmak İyi Hissettirir” başlığı altında şu açıklama yazılmıştır: “Bereket Enerji grubu, yenilenebilir enerji kaynaklarından biri olan rüzgâr enerjisini kullanarak CO2 salınımını yapmadan elektrik enerjisi üretmektedir. Amaç, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılmasına, enerji üretiminin kullanılan kaynak itibarıyla çeşitlendirilmesine ve enerji üretiminde çevresel etkilerin en az olduğu üretim şekillerinin hayata geçirilmesine katkıda bulunan ekonomik bir faaliyet gerçekleştirmektir”.

Görsel 41. Plastik Poşet kullanımına Dikkat Çekmek İçin Tasarlanan Poşet

Birden fazla bilim dalını ilgilendirdiği aşikâr olan çevre konusunun, özellikle 1970'li yıllar sonrasında üzerinde durulan bir kavram haline geldiği görülmektedir. multidisipliner bir alan olan çevre'nin tükenebilir bir varlık olduğu anlaşılınca, hem ekonomistler hem de çevreciler tarafından savunulan sürdürülebilir kalkınma politikaları önem kazanmaya başlamıştır. Dolayısı ile doğal kaynakların bir sonraki nesle aktarılırken, onlara zarar vermeden de karşılanabileceği imkânların sağlandığı politikalara yönelinmiş durumdadır. Hızla gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği sanayileşme ve kentleşme ile doğal çevreden uzaklaşan insan, çevrenin tükenebilir olduğunu anlayıp, yaşam döngüsünün devamlılığı konusunda endişe duyduğu zaman, doğal kaynakların verimli kullanımı konusunda bilinçli yaklaşım geliştirmeye ve çevreyi korumak için her alanda stratejiler geliştirmeye başlamıştır. Ocak 2019 tarihi itibari ile ülkemizde plastik poşet kullanımı üzerine yapılan yasal uygulama ile sadece on gün içerisinde kişi başı poşet kullanımında % 70 oranında azalım olduğu kaydedilmiştir (Diriliş Postası, 2019).

“Doğada ve insan vücudunda geri dönüşümü olmayan hasarlar bırakabilen Plastik poşetlerin yok olma süresi bin yılı bulabiliyor. Ortalama 12-15 dakikalık kullanımı olan plastik poşetler, çöplerle birlikte doğaya atılıyor ve böylelikle saniyede 160 bin plastik poşet kullanılıyor. Plastik poşeti kimi ülkeler yasaklıyor, kimileri ise ücretlendirip

sınırlandırıyor. Dünyada toplam 32 ülkede plastik poşet kullanımı tamamen yasak olup 18 ülkede ise kullanım ücretli. Amerika Birleşik Devletleri'nde sadece iki eyalette yasak. Kenya'da naylon poşetleri üreten, satan ya da ithal edenler 19 bin dolar para cezası ve 4 yıla kadar hapisle karşı karşıya kalabiliyor. Çin'de ise marketlerde naylon poşet kullanımı 2008 yılında yasaklandı veya kısıtlandı. Bu girişim sonucu poşet kullanımı yüzde 60 oranında azaldı. Sınırlandırmayla birlikte kullanım oranları İrlanda'da yüzde 90, Portekiz'de yüzde 85 düştü. Almanya'da süper marketlerde naylon poşet yasak değil ancak genelde ücrete tabi. Avrupa'da en az plastik kullanımı ise Danimarka'da. Ülkede yılda kişi başına sadece 4 poşet düşüyor.” (NTV, 2018)

Dünya gündeminde olan “yeşil ekonomi” nin sürdürülebilir kalkınma politikaları içinde yer bulabilmesi için, yerel ve merkezi yönetimlerle beraber, özel sektör kuruluşlarıyla da işbirliği içerisinde olmak gerekmektedir. Örneğin 2011'de İstanbul'da kurulmuş bir kurum olan SALT; kamu hizmetinde, kâr amacı gütmeyen sergi, konuşma, söyleşi, konferans, film gösterimi, performans ve atölye çalışması gibi kamu programları düzenlemek ve disiplinler arası araştırma projeleri yürütmek amacı ile kurulmuştur. 2017 Kasım programında; “müze ve kültür kurumlarının sorumluluklarını tartışmak üzere başlattığı ‘Bu son şansımız mı?’ organizasyonunu düzenlemiştir” (Salt , 2017). Eylül 2015'te petrol, kömür veya gaz şirketlerinden destek kabul etmeyeceğini duyuran SALT bu organizasyon sayesinde, iklim değişikliği ile mücadelede kültürel sorumluluklara dikkat çekmek amacını taşımaktadır.

Toplumsal bilinci artırma konusunda yapılan çalışmaların, organizasyonların sayısı yavaşta olsa gün geçtikçe artmakta olduğu görülmektedir. Bu tarz kültür kurumları, müzeler, galeriler, kamu ya da özel kurumlarının sayesinde ‘Sürdürülebilir Kalkınma Politikaları’ kamusal olarak bireye ulaşmakta ve o bireyler sayesinde kitlesel bir dönüşüme uğramakta olup bu katkının yaratacağı etkide hafife alınmamalıdır.

Bununla beraber aile ve okul işbirliği ile verilebilecek olan eğitimle yetişen bireyler, doğaya karşı daha duyarlı bir yaşam tarzı ile yetişebilirler. Bu sayede, ülkemizde henüz yeterli bilince sahip olmadığımız yenilenebilir enerji kaynaklarının yani geri dönüşümün öneminin farkına varabiliriz. Atık kâğıt, pil ve plastiklerin geri kazanımı ile hem ülke ekonomisine katkısının hem de çevreye katkısının ne kadar önemli olduğu bilincini özümseyen bir anlayış ile yeşeren yeşil ekonomi anlayışı ile kent yönetimleri ulusal sınırları aşarak küresel birlikler içinde bilgi ve deneyim paylaşarak enerji ve kaynak

kullanımlarını, atıklarını, emisyonlarını azaltmaya ve yaşam kalitesini yükseltmeye başlayacaklardır.

Topluma yerleştirilmesi gereken önemli durumlardan biri hiç şüphesiz ki geri dönüşüm konusudur. Mesela pet şişe deyiş geçtiğimiz plastiklerin geri dönüşümü ile cankurtaran yastığı, boya fırçası, kayış, paspas, halı tabanları, uyku tulumları, giysilerdeki yalıtım maddesi, torbalar, posta kutuları, piknik masaları, çitler, yürüyüş botları, çift bölmeli kovalar ve laser toner kartuşu gibi malzemelerin üretildiğini toplum olarak biliyormuyuz? Bu dönüşümün ekonomiye sağladığı katkı her ne kadar bilinmese de, göz ardı edilemeyecek kadar büyük olduğı Çevre Şehircilik Bakanlığının yaptığı araştırmalar ile ortadadır: “2.5 lt’lik bir plastik şişe geri kazanılıp üretimde kullanıldığında 6 saatlik, 60 watt’lık elektrik enerjisi tasarrufu ve 25 adet geri kazanılmış plastik şişeden bir plastik mont elde edilmektedir” (Çevre İnsan ve Şehir, 2014, s. 15). Bu durum atık yönetiminde ve doğal kaynakların daha verimli kullanılmasında çok önemli bir aşamadır.

Dünyamıza karşı sorumluluklarımızın bilincinde olursak doğal kaynaklarını hiç bitmeyecekmiş gibi tüketmemeye başlarız. Doğal kaynak olmadan sanayinin olması ne kadar mümkünse, sanayinin işleyişinin devam edebilmesi içinde doğal kaynakların kullanımının akılcı bir şekilde devam etmesi gerekmektedir. Bu nedenle bir cam şişenin doğada 4000 yıl, plastiğin 1000 yıl, teneke kutusunun 10-100 yıl, sakızın 5 yıl, sigara filtresinin 2 yıl süreyle yok olmadığını bildiğimiz zaman, telafisi yıllar boyu mümkün olmayacak atıkların geri dönüşümünde bilinçli davranarak gelecek nesillere daha temiz bir dünya bırakabiliriz.

Vahşi Yaşamı Koruma Vakfı tarafından toplumsal farkındalık yaratmak için hazırlanmış, temalı reklam çalışmaları kimi zaman bir afiş ile dikkatleri çekmeye çalışırken, kimi zamanda kullanım eşyası olarak yahut bir arazi ya da bir bina, sokak düzenlemesi olarak karşımıza çıkmakta ve bir durup düşünmemizi sağlamaktadır.

Görsel 42. “Geç Olmadan...”

Görsel 43. Hava kirliliği yılda 60.000 kişinin ölümüne sebep oluyor

Ormanların ve dolayısıyla soluduğumuz havanın yok edilmesi temasının anlatıldığı Görsel 42, “Before it’s too Late” yani “Geç Olmadan” isimli yerleştirme toplumsal farkındalık için Vahşi Yaşamı Koruma Vakfı (WWF) tarafından yapılmış projelerden biridir.

Görsel 43 de ise kamusal alanda bir bina üzerine monte edilen görsel tasarımın, izleyici ile etkileşimi sağlayacak şekilde yerleştirildiği görülmektedir. “Air Pollution Kills 60.000 People a Year” isimli yerleştirme ile hava kirliliğine dikkat çekmek için tasarlanmış projelerden bir diğeridir (WWF-World Wide Fund for Nature, 2016).

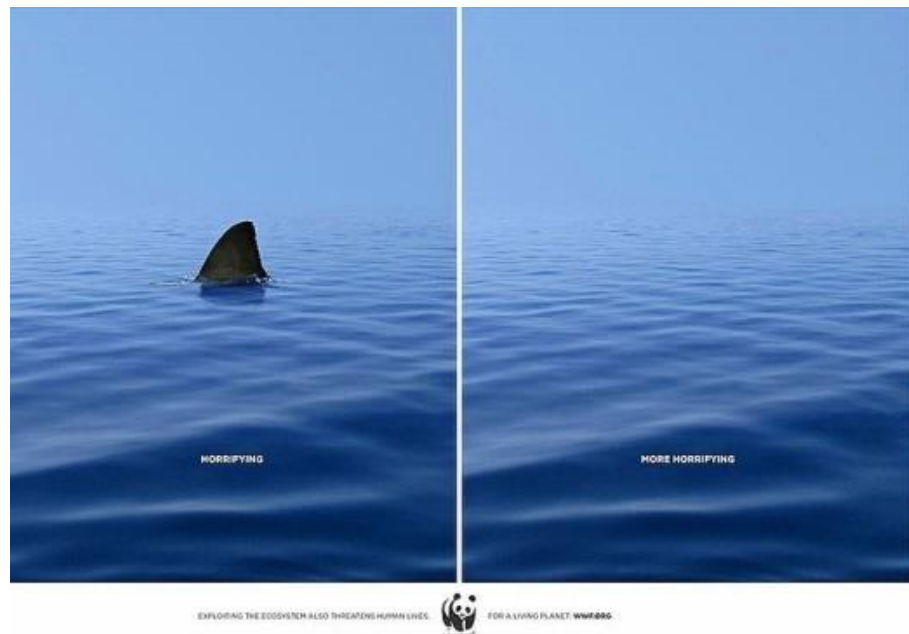

Görsel 44. Naylon Poşet Öldürür” temalı poşet tasarımları, (WWF-World Wide Fund for Nature, 2016)

Görsel 45. “Az Kağıt Havlu Çok Dünya” temalı Kağıt Havluluk Tasarımı, (WWF-World Wide Fund for Nature, 2016)

Görsel 44 “Plastic Bags Kill: Keep Our Oceans Clean” temalı plastik çanta tasarımları ve Görsel 45 “Save Paper Save the Planet” sloganlı kağıt havluluk tasarımı ile gereksiz tüketimlerimize dikkat çekmektedir.

Görsel 46. Korkunç & Daha Korkunç (WWF, Fotoğraf, 2017)

Korkunç olan nedir? Bir canlının doğada varlığını devam ettirebilmesi yoksa türünün yok olmasını? Yalın ama güçlü bir anlatımla karşımıza çıkan Görsel 46, hangisinin daha vahşi olduğu gerçeği ile yüzleşmemizi istiyor.

Görsel 47. (Toplumsal Konulara Farkındalık Temalı Afiş Tasarımı, 2017)

Nerdeyse her gün kullandığımız, işimiz bittiğinde çöpe attığımız plastik poşetler dünyanın her yerinde en yaygın olarak kullanılan taşıma araçlarıdır. Araştırmalar, ortalama kullanım sürelerinin 25 dk olduğunu göstermektedir” (Şekerbank, 2017:10).Her gün yüz milyonlarca plastik poşet nehirler, denizler ve okyanuslara karışmakta olup, deniz canlılarının hayatlarını tehdit etmektedir. Doğada yol açtığı tahribat ve dünyamıza etkileri öyle büyük bir boyuta ulaşmış durumdadır ki “insan ömründen çok daha uzun yaşayan bir plastik poşetin, doğadan tamamen yok olmasının 100 ila 500 yıl arasında olduğu, plajlardaki kumlarda incelemeler sonucunda plastik partiküllere rastlanılmış olduğu” (Şekerbank, 2017: 10) dikkate alınarak toplumu bilinçlendirmek adına dünyanın her yerinde kutlanan; 3 Temmuz - Dünya Plastik Poşetsizlik Günü toplumu bilinçlendirmek adına kutlanan önemli günlerden biridir.

Toplumsal bilinçlendirme adına, insanlık ve dünyamız için önemli olan bir diğer özel gün kuşkusuz Dünya Günü'dür. 1969 yılında San Francisco'da düzenlenen Ulusal UNESCO Dünya Konferansında John McConnel tarafından dünyamızın yaşamı ve güzelliğini kutlayarak, karşı karşıya kaldığı çevresel tehditlere dikkat çekmek amacıyla bir özel gün düzenlenmesi fikri ile ortaya çıkmış ve 22 Nisan - Dünya Günü

olarak tüm dünyada kutlanmaya başlamıştır. Tatlısu kaynaklarının önemine dikkat çekmek ve tatlı su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine odaklanılmasını sağlamak amacıyla kutlanan bir diğer önemli gün ise 22 Mart - Dünya Su Günü'dür. Kullanıma sunulan ve kullanımdan dönen sular arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi hedeflenirken, atık suların yeniden kullanılarak ekonomiye girdi oluşturulması, ayrıca insan ve ekosistem hayatını tehdit etmeksizin sürdürülebilir olarak yönetilmesi konularında bilgilendirilmesi amaç edinilmiş Uluslararası Dünya Su Günü ve bunun gibi kutlanan birçok önemli gün sayesinde bilinçlenme düzeyi artırılmaya çalışılmaktadır.

Bazen sesinizi kimsenin duymayacağını düşünebilirsiniz ancak toplumsal sorunlar karşısında insanlara ulaşabilmek için herkesin elinden geldiğince farklı yollara başvurabilmesi gerekir. Tamda bu noktada bir sanatçı duyarlılığı ile hazırlanan bir eser yahut bir tasarım, her kesime ulaşabilme ihtimalini verir size. Sosyal sorumluluk projeleri kapsamında tasarlanan afişler, kent heykelleri ya da sinema filmleri gibi birçok alan ile belki de hiç farkında olmadığımız noktalara dikkatleri çekebiliriz. Hatta sivil toplum organizasyonu ile yerel yönetimler karşısında sessiz kalmamayı seçen tıpkı Endonezya'da ki çiftçi kadınların topraklarını korumak adına, kent meydanında düzenledikleri protestoda, ayaklarını çimentoya gömdükleri gibi bir tepki ile sesinizi duyurabilirsiniz.

Görsel 48. Endonezya da ayaklarını çimentoya gömen kadınlar, 2017, (Yeşil Gazete, 2017)

Özünde toplumsal bir ‘dönüşüm hareketi’ olan ekososyalist yaklaşım ile hayatın her alanında bilinçlendirme projeleri ile dikkat çekerek, toplumu ulaşılmaya çalışılmaktadır. Kimi zaman yazılı basım olarak, kimi zaman da görsel sanatlar olarak ekolojik sorunlar üzerine dikkatler çekilmektedir. Sanatçı duyarlılığı ile ele alınan konu hiç şüphesiz ki toplumun her kesimine ulaşabilmektedir. Ulusal boyutta baktığımızda “Doğa İçin Çal” müzik grubu verilebilecek güzel örneklerden biridir. Evrensel bir dil olan müzik ile de küresel iklim değişikliği, seller, taşkınlar, buzulların erimesi, kuraklık, GDO’lu ürünler, kimyasal atıklar, çevre kirliliği hatta açlık, enerji savaşları, temiz su savaşları v.b. gibi doğa ile ilgili olan her türlü sorunu dert edinip toplumsal bir farkındalık yaratarak, kaybolan doğaya dikkat çekilebilir.

Görsel 49. Afiş, 2017, (Doğa İçin Çal , 2009)

“Doğa İçin Çal” müzik grubu, 2005 yılında Amerika’da başlayan, Hollanda’dan Güney Afrika’ya ve Himalayalar’a kadar dünyanın farklı bölgelerinde devam eden “Playing for Change” (değişim için çal) projesinin Türkiye ayağı olan, agaclar.net’in bir projesi olarak hayat bulmuştur. Doğdukları iller, yaşadıkları mekânlar, zevkleri ve yaşama bakış açıları farklı 45 müzisyeni, ‘doğanın yok olmasına dikkat çekmek’ amacıyla bir araya getiren bir projedir. Doğa varlıklarının korunması bilincini oluşturmak ve geliştirmek amacıyla kurulan ‘agaclar.net’ sitesinin kurucusu Fırat Çavaş ve annesi; “küresel iklim değişiklikleri ile tüm dünyanın tehlike sinyalleri verdiğini, bu nedenle doğanın yok olduğuna dikkatleri çekmek isteyen bir sürü söz söylendiğini, şimdiyse konunun önemini sanatıyla evrensel boyuta taşımak isteyenlerin sayısının arttığını”

(Doğa İçin Çal, 2009) belirtiyor. Doğa sorunlarının evrenselliği, doğanın insanlara mekân ve kaynak oluşuyla, müziğin evrensel ve insanların ortak dili oluşu arasındaki bağ, projenin çıkış noktası olmuş. “Dünya'nın hali ortada, yerküresiyle, atmosferiyle tehlike sinyalleri verip duruyor. İşin bilimiyle uğraşan herkes bu konuda hem fikir, çevreci hareketler bu gidişin durdurulması gerektiğini herkese anlatmaya çalışıyor. Bizde işin neresinden tutacağımıza bakıp durduk. Yaptığımız her şeyde bu amacın izi var. Daha neler yapabiliriz?” (Doğa İçin Çal, 2009) diyerek 2005-2018 yılları arasında 9 parça seslendirmişlerdir.

İnsanı durdurup kendini izleten ya da dinleten, o an olmasa bile, arka plana geçip çaktırmadan beynimizin bir köşesinde var olan sanatın, toplumsal değişimin gerekliliği konusunda üstlendiği rollerden biride var olan gerçekleri bir kez daha hatırlatmak için varlık bulmasıdır.

Küçük ya da büyük çıkarları esas alarak, günü kurtarmaya yönelik yaşayan bir toplum haline gelen dünyada neredeyde her şey doğayı yok sayarak yapılmaktadır. Aslında doğanın, korunmak gibi derdi de yoktur, o nasıl olsa öyle ya da böyle var olacaktır. İklim değişiklikleri, seller, taşkınlar, bunlar dünyanın var olduğundan bu yana hep devam etmiştir. Ancak son yüz yılın grafikleri öncekilerle benzerlik göstermemektedir bu yüzden aslında tehlike çanı insanlık için çalmaktadır dememiz hiçte yanlış olmayacaktır. Bu konu üzerine dikkatleri çekmek isteyen “eğer insanlar dünyadan aniden kaybolsalardı” isimli 1.23 saniyelik bir video yapılmıştır (youtube.com, 2017). (https://www.youtube.com/watch?v=UqsqKkDw_RE)

Video, insanlar dünyadan aniden kaybolsalardı, neler olacağına dair toplumu bilinçlendirme adına yapılmış bir çalışma olup, görseller eşliğinde şu bilgilendirmeler yapılmaktadır; insan türünün yok olmasının ardından birkaç saat sonra: ışıklar sönerdi çünkü insan gücü olmadan enerji santralleri dururdu. Nükleer santrallerde ortalama iki yıl yetecek kadar enerji olmasına rağmen üretilen enerjiler tüketilmediği için reaktörler 2 gün içinde kendiliğinden kapanacak ve şehirler kademe kademe karanlığa bürünürken birkaç hafta sonra tamamen kararacaktır. Yeraltı kaynaklarını kontrol eden insan gücü olmadığı için tüneller ve metrolar su altında kalırken, bir ay sonra: nükleer reaktörler çökerdi ve dünya genelinde nükleer erimeler başladı. 25 yıl sonra: her yer bitki örtüsüyle kaplanırdı, Las Vegas ve Dubai kumlar altında kalırdı. 300 yıl sonra: köprü ve kuleler çökerdi, deniz canlıları çoğalırdı. 10 milyon yıl sonra: sadece Piramitler ve Çin

Seddinin parçaları kalırdı diye anlatmaktadır. Videodan anlaşılacağı üzere, Dünya var olmak için bize ihtiyaç duymuyor, bizim ona ihtiyacımız var. Elbette bu alanda yapılan bir sürü video çalışmaları, kısa metrajlı ve uzun metrajlı filmler hatta belgeseller bulunmaktadır, “eğer insanlar dünyadan aniden kaybolsalardı” isimli video bunlardan sadece biri olup güncelliği nedeniyle seçilmiştir.

İnsanlığı bilgilendirmek adına bilim insanları tarafından yapılan her türlü bilinçlendirme çabasından ve çalışmalarından da anlaşılacağı üzere, insan uygarlığı genişledikçe, şehirler çoğaldıkça, madenler ve kaynaklar tükendikçe, doğal yaşam alanları ve vahşi doğa hızla küçülmeye devam etmekte bu da birçok türün kaybolmasına neden olmaktadır. Küresel ısınma beraberinde bitki örtüsü ve hayvan çeşitliliğini de bozguna uğratıp, nesillerin tükenmesine neden olacaktır. Ekolojik araştırmacılar yaban hayatı korumak için acele etmezsek çok daha fazla yok olmanın yaşanacağı konusunda uyarıda bulunurken, “zürafa nüfusunun son 30 yılda % 40 azaldığı, tüm primat türlerinin yarısından fazlasının yok olmaya yüz tuttuğunu, bu gidişatla biyo-çeşitliliğin yalnızca müzelerde ve eski fotoğraflarda görülen bir çeşitlilik olarak hafızalarda kalacağını” (oldd.com, 2017) belirtmektedirler.

3.2. SANAT YOLU İLE TOPLUMSAL FARKINDALIK

“Sanat, kültürün en ileri noktasıdır, en uç noktası” diyen Hasan Bülent Kahraman “güzellik, doğal olanda ve çıplak gözde değil, donanımlı bir bilinçte, görmekte ve bilmekte teşekkül eder. ‘Çirkini sevme yetisi’ bile kültürle edinilebilecek bir yetidir” (2015, s. 24-25) demektedir.

“Bugünse hayatı meydana getiren her şey sanatın özünü oluşturuyor. Toplumsal ve bireysel tavırlar, siyaset, tarih, aklınıza gelebilecek her türden kavram, sanatın özü. Üstelik yapının sadece resim ve heykel olması gerekmiyor. Sanat bugün bir *eylem*. Yerleştirmelerle, performanslarla, hatta odasına kapanmış, kimsenin görmediği işleri yapanlarla, internet üstünde dahi gerçekleştirilenlerle oluşan bir *edim* sanat” (Kahraman, 2015, s. 13-14). Öyleyse, sanatın yadsınamaz gücü ve etkisi sayesinde en ulaşılmaz konulara bile bir gönderme yaparak insanı, dolayısıyla toplumu bilinçlendirmede çok önemli bir yere sahiptir.

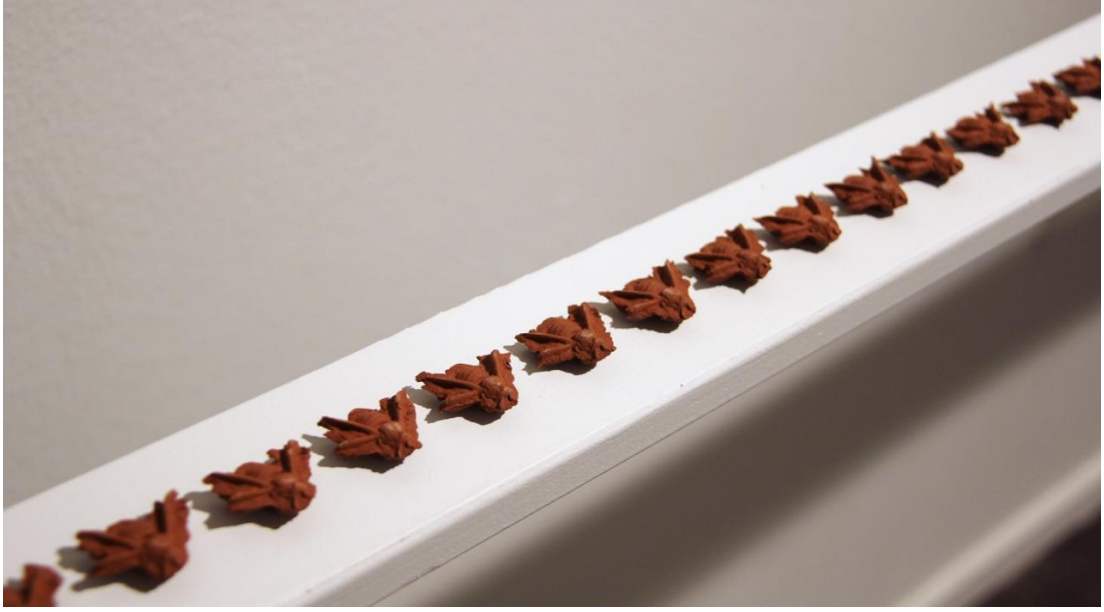
İnsanın doğayla olan ilişkisindeki çarpıcı gerçeklik üzerine çalışan kuşkusuz bir sürü sanatçı bulunmaktadır. Hepsininde ortak amacı sanat yolu ile toplum üzerinde farkındalık yaratabilmek ve bu vesile ile de daha duyarlı toplumlar inşa edebilmektir.

Amerikalı heykeltıraş Charles Ray'in kendini ağaca bağladığı performansında; aslında insan bedeninin doğayla hem bütünleşme hem de asla bütünleşememe fikrini izleyiciye yaşatmak isterken; insanoğlunun esir aldığı doğaya ithafen, bunun karşılığında doğanın günün birinde insanlığa vereceği cevabı düşündürmektedir.

Görsel 50. Charles Ray, performans

David Hooker'ın 2016 yılında gerçekleştirdiği "Borderline- Ceramic Bee Projects" isimli yerleştirmesi (bkz.Görsel 51), Galerinin tüm duvarlarını dolaşan seramik arılardan oluşmaktadır. "Bu proje seyirciye doğayla olan ilişkisini sorgulatırken, korkularımızı ve biriktirdiğimiz karanlık noktalarımızı sormaktadır. Aslında bir ritim ve ahenk içerisinde yaşayan arılar, insan hayatına karşı saygılı bir şekilde dururken, insanlığın onlara karşı tutumlarının farkına varılması gerekliliği üzerine dikkat çekmektedir" (Hooker, 2016).

Görsel 51. David Hooker, "Borderline" enstelasyonundan bir kesit, 2016, CIVA Gallery 212, Madison-Wisconsin, USA (Hooker, 2016)

Çin’li sanatçı Cai Guo-Qiang’ın 2013 yılında Avustralya’da gerçekleştirdiği ‘Falling Back to Earth’ başlıklı solo sergisinde “Heritage (Miras)” isimli yerleştirmesinde; kapalı mekân içerisinde oluşturulan havuz etrafında yaşamlarını devam ettirebilmek için su arayışında olan 99 adet gerçek boyutlarında hayvanların replikası karşılamaktadır izleyiciyi.

Görsel 52. Cai Guo-Qiang, Falling Back To Earth “Heritage (Miras)”, 2013, Brisbane- Avustralya, (Queensland Art Gallery (QA-GOMA), 2013)

2011 yılında Sidney-Avustralya'da ikincisi gerçekleştirilen "Sculpture by the Sea" projesi birçok sanatçıyı bir araya getirmiştir. Bu proje kapsamında Meksikalı sanatçı Raquel Corona Justo'nun yaptığı "Obsevando la fantasia" isimli çalışması ile insanın doğal hayatın kayboluşu karşısında olan bitene nasıl seyirci kaldığı ironik bir biçimde yansıtılırken doğru olanın bunu olduğunu düşündürmeye davet etmektedir.

Proje kapsamında karşımıza çıkan bir diğer çalışma ise Kent Karlsson tarafından yapılan "Spectacle Agnostico" (gözlem ekranı) isimli çalışmadır. Kırılmış ayna parçalarından tasarlanmış ev ve gözlem kulesini andıran yapı, ormanın içinden denizin açılan sahil kenarında konumlandırılarak tam karşı yakada, gökdelenlerden oluşan bir kente doğru bakmaktadır. Kırık aynalarda kendi silüetini gören insanın iki yaka arasında kendini nerede konumlandığını düşünmesini sağlamaktadır.

Görsel 53.(sol) Raquel Corona Justo, "Obsevando la Fantasia" 2011, (Truels Wordpress, 2011)

Görsel 54.(sağ) Kent Karlsson, "Spectacle Agnostico", 2011, (Truels Wordpress, 2011)

Sokak sanatında Pejac ismiyle tanıdığımız İspanyol sanatçı Sylvestre Santiago'nun İspanya'da bir cadde üzerinde karşılaştığımız logar kapağından akıp giden dünyayı resmettiği işi ile tükettiğimiz dünyamızın gözümüzün önünde, ellerimizden nasılda kayıp gittiğini anlatmaya çalıştığını görmekteyiz. İnsanlığın doğaya karşı hoyratlığı ve umarsızlığı karşısındaki sanatçı duyarlılığı ile memnuniyetsizliğini ifade ederken mesajlarının sadece belli bir kesime değilde herkese ulaşmasını istediği için eserlerinde

zemin olarak sokakları ve kamusal alanları tercih etmekte olduğunu görmekteyiz. Pejac'ın eserlerine baktığımızda çalışmalarını karşısında bir durup düşünmemek, sorgulamamak imkânsız.

Görsel 55. Pejac, "The World Going Down the Drain" (Mural Form, 2015)

Görsel 56. Pejac, (Mural Form, 2015)

Pejac galeri dışındaki çalışmalarını hakkında; "dikkat çekmek ve bakış açılarına meydan okumak için sokakların kullanımının, mesaj verebilmek için önemli bir mekân olduğu ve böylelikle sanatın ulaşılabilir olması ile topluma daha çok yaklaşabildiğini" (Mural Form, 2015) söylemektedir.

Sanatçı eserleriyle bir konu üzerine dikkatleri çekmek ya da insanları güncel olan gerçeklikler ile karşı karşıya bırakmak için; izleyiciyi sanat nesnesi ile şiirsel bir yolculuğun içine bırakmaktadır diyebiliriz. Bunu yaparken mesajının daha büyük kitlelere ulaşabilmesi için kamusal ya da sosyal alanları, kent meydanlarını, parkları, caddeleri, sokakları yahut bina duvarlarını kullanmayı tercih edebilmektedir. Günümüzde sahip olduğumuz teknoloji ve sosyal medya ile dünyanın herhangi bir yerinde açılan süreli bir salon sergisi ile de büyük kitlelere ulaşılabilir elbette. Ancak kamusal alandaki bir eserin yakaladığı kitle ile sanatla ilgisi olan ya da olmayan kişilere dokunabilme imkânı doğmaktadır. Bu sayede dünya üzerinde yaşayan, birbirinden farklı, donanıma, deneyime ve yaratıcı güce sahip olan insanlık, sanatın anlatım gücü ile yeniden hayal edip, en başından tasarlayarak inşa edebilir herşeyi.

4. BÖLÜM

EKOSOSYALİST FARKINDALIK

Bu bölümde, ekososyalist yaklaşımdan yola çıkarak tohum kavramının kişisel seramik uygulamalara dönüşümünün yolculuğu anlatılmaktadır.

2015 yılında 14. İstanbul Bienali için Adrian Villar Rojas tarafından tasarlanan, “Annelerin En Güzeli” isimli çalışma tezimizin ilham kaynağı olmuştur (bkz. sayfa 34-35,

Görsel 23, Görsel 24). Büyükkada’da yer alan, esas adı Yanaros Köşkü olan ama halk arasında Troçki’nin Evi olarak bilinen evin sahilinde sergilenmiş olan çalışma, birebir boyutlarıyla replikası üretilen yirmi dokuz adet devasa hayvan heykellerinden oluşmaktadır. Zamana tanıklık etmiş muhteşem bir köşkten geriye kalan, virane halde de olsa ayakta kalmayı başarmış az sayıda duvarın olduğu bir yıkıntı karşılamaktadır sizi. Bu yıkıntının içerisinde, sanki sizi başka bir boyuta geçirmek için orada olan demir parmaklıklı bir kapıdan geçerek, yeşilin sarmaladığı bahçede kısa bir yürüşten sonra, denize yerleştirilmiş büyüleyici bir çalışma sizi beklemektedir.

Bahçede başlayan hüzünlü ve gizemli bu yolculuk sonrasında, sanki dünyanın sonuna geldiğinin habercisi olarak son bir veda için bekleyen “Annelerin En Güzeli” ile yüzleşıyorsunuz. Ölüsüyle dirisiyle ellerinde kalan her şeylerini toplayıp onlara ait olan yerden gitme zamanı geldiğini anlatırken, büyük bir göçün başladığını da gözler önüne sermektedir.

Hüzün dolu bakışlarla karşınızda olan çaresiz anneler ile girilen etkileşim sonucu, çarpıcı bir gerçekle yüzleşme içerisine girmemek imkânsız. Ya bir gün gerçekten yaşam alanlarımız yaşanamaz hale gelirse ne yaparız sorusunu sormak mıydı zor olan, yoksa cevabını bulmak mı? Sanat eseri ile izleyici arasında kurulan diyalog sonucu

ortaya çıkan bu yüzleşme ile bir an da olsa durup düşünmeye neden olarak, toplumsal farkındalığa yol açılmıştır.

Sanatçı duyarlılığı ile ele alınmış bir konunun, toplumsal farkındalıkta ki rolü, deneyimlenen bu çalışma sonrasında, tükettiğimiz tüm kaynaklarımız karşısında “ben” nasıl bir farkındalık yaratabilirim sorusuna cevap aramakla yaratım yolculuğunu başlatmıştır.

Bu bağlamda, hiç bitmeyecekmiş gibi kullandığımız kaynaklarımız karşısında yok olmakla karşı karşıya olan doğanın, kendini yenileyebilmesi için en güzel anlatılacağı kavramlardan biri olarak tohum kavramı, yeniden varoluşun simgesi olmuştur.

Doğanın kendisini yeniden canlandırmasını yani yeniden doğumu ifade eden ‘tohum’ kavramını ele alırken aslında doğanın iki önemli elementini aldık; toprak ve su. Sonra üçüncü önemli element olan ateşle pişirdik ve ona bir anlam yükledik, yani doğadan aldığımızı doğaya yeniden sunduk.

Tam da bu noktada, tezimizin ana sorunsalının çözümlenmesini belki de en uygun elementle yeniden var ettik. Doğayı anlatırken, aslında doğanın ta kendisini alıntılamış olduk; yani toprak-su ve ateşi. Bu nedenle de diyebiliriz ki sanatsal anlatım yolculuğumuzdaki aracı olarak seramiğin seçimi, tohum kavramı ile özel bir uyum sağlamıştır.

Tohum kavramı deyince öncelikli olarak pürüzsüz, dokunulması bir his uyandıran formlar gelir insanın aklına. Kişisel uygulamaların tasarımı sırasında, ulaşabildiğimiz her şeyin çekirdeklerini inceledikten sonra kişisel yorumlamalara geçilmiştir. Yani çekirdekler bir nevi doğayla olan iletişim olmuştur. Onlarla kurulan iletişim sonucu seramik tohumlar şekillenip varlık bulmaya başlamıştır. Uygulamalarda görüleceği üzere formlar, ekin zamanı binlerce tohumun aynı anda toprağa atılmasından yola çıkılarak, çoklu dizilimde düzenlemeler olarak izleyiciye sunulmuştur. Tohum kavramının refere ettiği, doğanın yeniden doğumu irdelenirken, toplum üzerinde bir anlıkta olsa durup düşünecekleri bir farkındalık yaratılmak istenmiştir. Bunu yaparken izleyiciyle yakın bir bağ kurabilmek adına, belleğinde yer alan, bildiği, tanıdığı bir kullanım nesnesi ile içerik pekiştirilmek istenmiştir.

UYGULAMA 1. “ARAYIŞ”

Görsel 57. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Arayış”, 2018, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050°C Raku Pişirimi

20x14 cm, h:13cm ölçülerinde 31 adet ve 30x19 cm, h:18cm ölçülerinde 2 adet olarak toplamda 33 parça düzenleme olarak izleyiciye sunulan “seramik tohumlar” diziliminden

de anlaşılacağı üzere bir arayış içerisindedir. Bu arayış; kendileri için en uygun yeri seçmenin arayışıdır. Bu nedenle eser isimi olarak “Arayış” konulmuştur. Toprağın altında kök salmak için kendine yer bulamayan seramik tohumlar, doğanın içinde sanki oradan oraya göç eden kabileler şeklinde kendine bir yer aramaktadır. İnsanoğlunun doğaya verdiği tahribatın neticesinde, doğanın kırılmasını, paramparça durumunu ifade etmek için siyah renk kullanılmıştır ve beyaz rengin yoğunluklu olarak kullanım nedeni ise bunlara karşı hala yapılabilecek bir şeyler olduğuna dair umudu simgelemesidir. Raku Pişirim yöntemi kullanılarak, bir kısım seramik tohumlar beyaz krakle sır ile sırlanmış bir kısımda sadece islenerek siyah bırakılmıştır. Siyah ve beyazın zıtlığı ile beraber, seramik tohumlar üzerinde oluşan çatlaklıklar, vurgulanmak istenen ‘her türlü olumsuzluğa karşı bir çıkar yolun arayışı’ kavramı ile örtüşmektedir.

Görsel 58. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Arayış”, Detay, 2018, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi

Görsel 59. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Arayış", 2018, Detay, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi

UYGULAMA 2. “BEKLEYİŞ”

Görsel 60. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Bisküvi Pişirimi, Hazır Plastik File

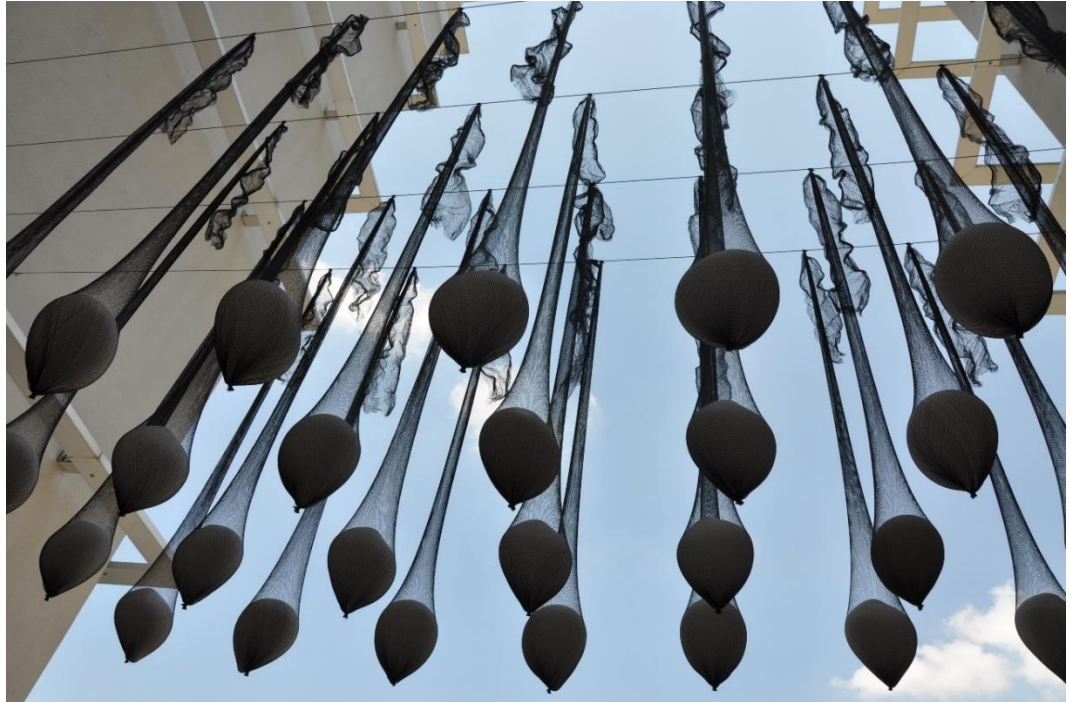
Dünyamızın en büyük sorunlarından biri olan betonlaşma ve plastik kullanımına ithafen tasarlanan 40 adet seramik tohum, plastik fileler içerisinde boşlukta sallandırılarak izleyiciye sunulmuştur. Nüfusun giderek artışı, köyden kente göçüşün önlenemeyen hızı ve benzeri nedenler ile sürekli daha fazlası için yaşar hale gelen insanoğlu, bulunduğu her metrekareyi betonlaştırmaktadır. Sanayi Devrimi ve modernleşmeyle beraber tüketime dayanan kapitalist sistemin bir getirisi olarak hoyratça kullandığımız tüm kaynaklar neticesinde, toprağa ulaşmak isteyen ancak bir türlü boş alan bulamayan tohumlar havada asılı kalakalmıştır öylece. Bu durumun çaresizliği ve bekleyişi içerisinde.

Tezimizin ana sorunsalı olan toplumsal farkındalık için, bu uygulama büyük önem taşımaktadır. İzleyicinin tavandan asılı bir sürü nesne ile karşılaşması sonucunda, bir anlıkta olsa bir durup düşünme ve çözümlenmeye gitmesi beklenilmektedir. Fileler ile içerisinde olan seramik tohumların birlikteliğini sorgularken, bir türlü toprağa

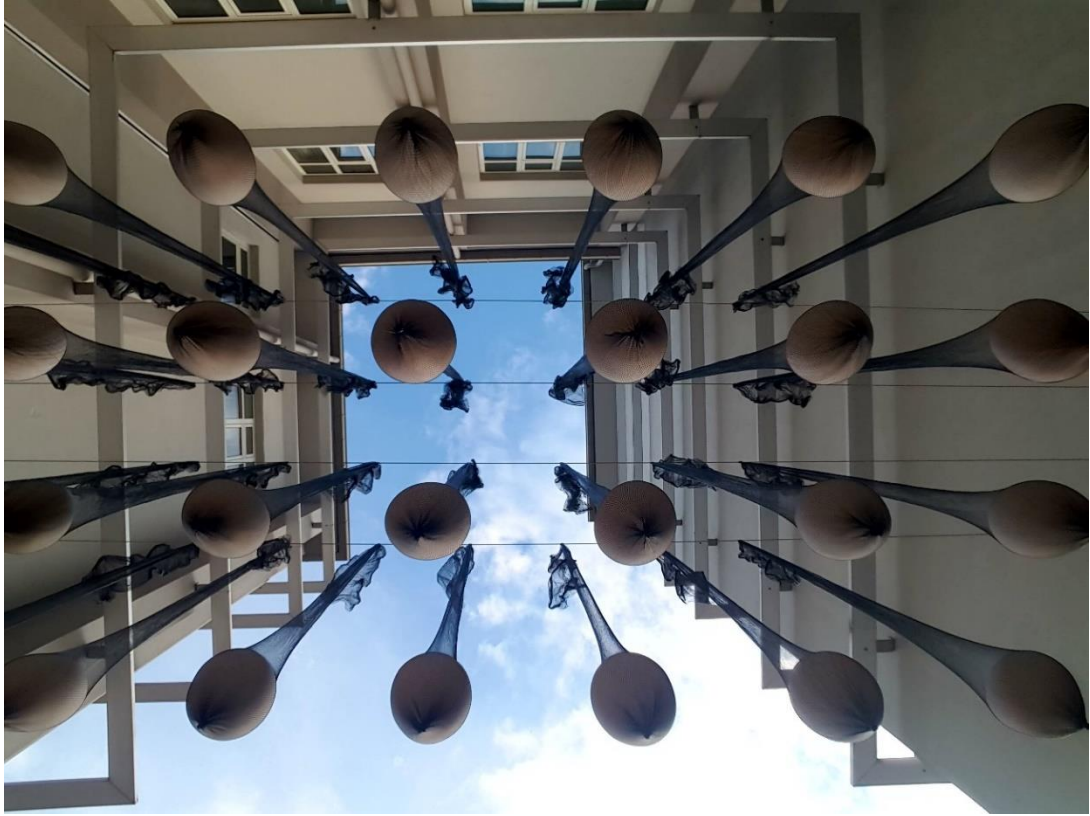
ulaşamayıp havada asılı halde kalan tohumların üzerindeki sorumluluğu ile bir muhakemeye girip küçükte olsa bir yüzleşme yaşaması sağlanacaktır.

Görsel 61. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, " Bekleyiş", 2019, Enstalasyon, Detay

Görsel 62. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, " Bekleyiş", 2019, Enstalasyon, Detay

Görsel 63. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay

Görsel 64. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “ Bekleyiş”, 2019, Enstalasyon, Detay

Görsel 65. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, " Bekleyiş", 2019, Enstalasyon, Detay

Görsel 66. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, " Bekleyiş", 2019, Enstalasyon, Detay

UYGULAMA 3. “SEN HIÇ GÜNEŞİ GÖRDÜN MÜ?”

Görsel 67. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Düzenleme, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

“Umudun rengi nedir?” diye düşündüm. Gökyüzünün, denizlerin, okyanusların rengi olan yani sonsuzluğun rengi de diyebileceğimiz Mavi mi? Yoksa henüz bir iz düşmemiş, karlarla kaplı bir alanın rengi Beyaz mı? Ya da kuş sesleriyle dolu, gürültüden uzak, sessiz, sakin bir gün geçirdiğimiz ormanlık bir alanda her tonunu görebileceğimiz Yeşil mi? Serin bir yaz akşamında sahilde yakılan ateşin rengi Kırmızı mı? Yoksa yolculuk esnasında geçerken yol kenarında gördüğümüz ayçiçeği tarlasındaki büyüleyen Sarı ile Siyahın uyumu mu? Hepsi de insanın içini sıcak yapan, yüzünü gülümseten, bir anda olsa insanı alıp başka yerlere götüren kareler değil mi? Umudun rengini ilk düşündüğüm de mavi gelmişti aklıma, sonra biraz daha düşününce her renge bir hikâye sığdırdım. Sonra tekrar sordum, sahi hangisi umudun rengi?

Görsel 68. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Sen Hiç Güneşi Gördün mü?”, 2019, Detay-Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 69. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay-Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 70. Görsel 71. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Belki de hayata nerden baktığımıza bağlı umudun rengi. Bazen tek bir renk olurken bazen de bütün renker olabilir. Bu nedenle de, tıpkı güneşin doğuşu ve batışında olduğu gibi neredeyse bütün renklerin birlikteliği ve geçişi değil midir aslında umudun rengi. Tam da bu düşünceyle aynı anda varlık bulan umudun tohumları, bakır matı raku pişirim tekniğinin sunduğu renk yelpazesıyla birlikte varlık bulmuştur.

23x19 cm, h:15 cm ölçülerinde yedi adet aynı formdan oluşan düzenleme ile toprak ananın yeniden var oluşunda, yağmurlu bir günde aniden güneşin belirip, muhteşem gökkuşağının ortaya çıkışı gibi, yenilenmenin heyecanını tüm renklerle karşılamaktı niyetimiz. Böylelikle insan sahip olduğu güzellikleri hatırlayabilecekti yeniden.

Görsel 72. Görsel 73. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay- Form 3, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 74. Görsel 75. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay- Form 4, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 76. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay-Form 5, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 77. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay-Form 6, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 78. Görsel 79. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Sen Hiç Güneşi Gördün mü?", 2019, Detay- Form 7, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

UYGULAMA 4. "BEREKET- I"

Görsel 80. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

17x19 cm, h:19 cm ölçülerinde 2 adet ve 15x17 cm, h:15 cm ölçülerinde 1 adet olarak nohut formundan yola çıkılarak tasarlanmıştır. İki boy şeklinde tasarlanan seramik tohumlar, tamda yeni koparılmış, yeşil halde dalında bekleyen taze nohutların zaman içerisinde renginin solarak kurumaya bırakılması sürecinin izlenmesi sonucu ortaya çıkmıştır.

Toprağa bir verip bin aldığımız tohumlar, bereketin simgesi, hayatın çeşitliliğidir aslında. Her türlü zenginliği barındıran Toprak Ana, bize tüm cömertliğini gösterirken, hep daha fazlasını isteyen insanın sömürüsü altındadır. Herşeye rağmen ona atılan her adıma içtenlikle cevap vermektedir. Dönüşüm zor olsada imkânsız değildir, Sadece zaman gerektirir, sabır gerektirir.

Görsel 81. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 82. Görsel 83. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

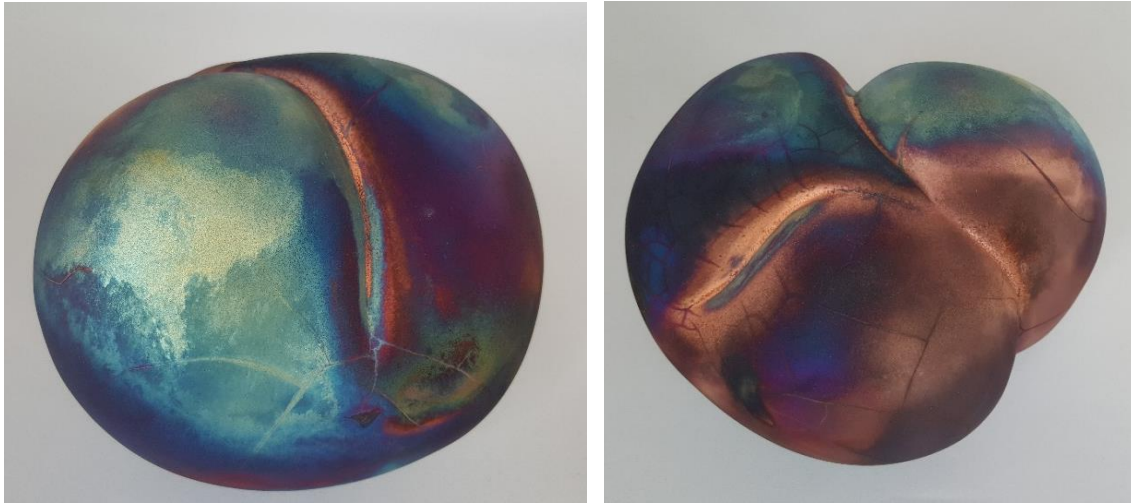
Görsel 84. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 85. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 86. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

Görsel 87. Görsel 88. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket- I", 2019, Detay- Form 3, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1020 °C Bakır Matı Raku Pişirimi

UYGULAMA 5. “BEREKET- II”

Görsel 89. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Bereket-II”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Selen Yeşil-Turuncu Pişirimi

Bereket- I isimli çalışmanın bir alternatif denemesi olarak Bereket- II farklı bir dizilim ve renkte izleyiciye sunulmuştur. Parlak ve göz alıcı renklerin kullanımı ile insanoğlunun tüketim çılgınlığına gönderme yapılmak istenmiştir. Dış dünyadaki herşey okadar güzel ve cezbedicidir ki, ihtiyacımız olmasa da, kendimizi almaktan alıkoyamaz hale gelmiş durumdayız. Bu durum üreticiler tarafından çok iyi yürütülen, etkileyici kampanyalar ile hepimizin hayatını, rengârenk görüntüleri ile nerdeyse ele geçirmiş durumdadır. Sadece kılık kıyafet değil her türlü tüketimin gereksizce yapıldığı bir çağ yaşamaktayız. Sorumsuzca tükettiğimiz tüm kaynakların geri dönüşümü belki de çok zor olacaktır belki de imkânsız.

Görsel 90. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Bereket-II", 2019, Detay, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Selen Yeşil-Turuncu Pişirimi

UYGULAMA 6. "DİYALOG"

Görsel 91. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Diyalog", 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050°C Raku Pişirimi, düzenleme, 30x70 cm, h:15 cm, tek birim 14x23 cm, h:15 cm

Bir arayış içerisinde olan tohumlar, bu süreçte birbirleriyle nasıl bir etkileşim içerisinde acaba? Kendilerine yeni bir düzen kurmak için kolektif bir çalışmaya ihtiyaçları var mıdır mesela? Ve bu yolculukta nasıl bir iletişim onları beklemektedir? Bu gibi sorulara cevap aranırken, tohumların insanlara rağmen umut dolu çıktıkları bu yolculuktaki diyalogları sorgulanmıştır.

Görsel 92. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Diyalog", 2019, Detay- Form 1, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi

Görsel 93. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Diyalog", 2019, Detay- Form 2, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi

Görsel 94. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Diyalog", 2019, Detay- Form 3, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi

Görsel 95. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Diyalog", 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1050 °C Raku Pişirimi

UYGULAMA 7. "FLASHFORWARD"

Görsel 96. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, EŞÇ-3 Döküm Kili, 1040-1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İsli Pişirim, 7 adet Eskimiş Soba Kovası, düzenleme, 140x300 cm, h:50 cm

Görsel 97. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040-1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İslî Pişirim, 7 adet Eskimiş Soba Kovası

İnsan için en zor şeylerden birisi hatalarının sonuçları ile yüzleşmektir. O yüzden bugünden başlayacak ama sonuçları gelecekte elde edilecek bir mücadeleye girişmek ona zor ve gereksiz gelmektedir. Bu çalışmada insanlığın bugünkü eylemsizliğinin gelecekteki muhtemel sonuçları ile yüz yüze getirilmek istenilmiştir. Kullanılan

malzemeler yıkımı, tahribatı ve yeniden doğuş için artık özün kirlendiğini temsil etmektedir. Bu nedenle de, gelecekte bir anın görüntüsü ile izleyici başbaşa bırakıldığından, zamanı hızlıca ileri saran "Flashforward" çalışmaya isim olarak verilmiştir.

Görsel 98. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay- Form 1, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İsli Pişirim, 18x25 cm, h:14 cm

Görsel 99. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay- Form 1, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İsli Pişirim, 18x25 cm, h:14 cm

Görsel 100. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay- Form 2, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İsli Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm

Görsel 101. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay- Form 3, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İsli Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm

Görsel 102. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 4, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1040 °C Bisküvi Pişirimi, 1050 °C İsli Pişirim, 18x25 cm, h:14 cm

Görsel 103. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Flashforward”, Detay- Form 5, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, 1050 °C İsli Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm

Görsel 104. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay- Form 6, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, 1050 °C İsli Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm

Görsel 105. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Flashforward", Detay- Form 7, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, 1050 °C İsli Pişirim, 17x23 cm, h:13 cm

UYGULAMA 8. “UMUDA YOLCULUK”

Görsel 106. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, “Umuda Yolculuk”, 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, Eski- Küçük Ölçekli Yük Vagonu, düzenleme, 37x64 cm, h:49 cm

İnsanların doğayı cezalandırmak istercesine, ona karşı işlediği bütün suçlara rağmen, doğa tıpkı Pandora'nın kutusundaki kaybolmayan umut gibi çareyi bizzat kendi bünyesinde taşımaktadır. Bir vagona dolmuş tohumlar umut dolu bir yolculuğa çıkmıştır. Tıpkı ilkbaharın gelişi ile doğanın yeniden canlanışındaki sevinç gibi heyecanla insanların kalbine ulaşmaya çalışacaklardır.

Görsel 107. Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, "Umuda Yolculuk", 2019, Elle- Kalıpla Şekillendirme, ESÇ-3 Döküm Kili, 1200 °C Bisküvi Pişirim, Eski- Küçük Ölçekli Yük Vagonu, düzenleme, 37x64 cm, h:49 cm

SONUÇ

Gustave Coubert 1855 yılında Paris Uluslararası Sergisinin açılış konuşmasında sanatını şöyle tanımlamaktadır: “Sistemsiz ve ön yargısız bir şekilde yaş almayı, yaşamı ve modern dünyayı inceledim. Ne birini taklit etmek, ne de bir diğerini örnek almak istedim. Ne de sanat yapmak için sanata yeni bir lakap yakıştırmaktı niyetim. Hayır! Niyetim bütün samimiyetimle gelenekleri ele alarak, kendi benliğimin bireysel varlığını ortaya koymaktı. Kendimin yaratıcılığını anlamak ve onu hissedebilmeyi düşüncem. Yapabilirliğime vakıf olmak, dönemimin adetlerini, düşünce tarzını kendi bakış açımıyla tercüme edip, sadece bir ressam olmaktan çok bir insan olduğumu, geçici olduğumu ve hayatla iç içe olduğumu anlatan bir sanat yaratmaktı amacım” (Coubert, 2017).

Çalışmanın ana sorunsalı ve kişisel olarak sanat algılayışım ile örtüşen Coubert’in tanımıyla beraber, günümüz sanatının, çağın sorunları karşısında toplumun her kesimine ulaşabilmesi misyonu ile toplumda “sanat yolu ile farkındalık” yaratarak, bilinçli bir şekilde duyarlılık oluşturabilmek amaçlanmıştır.

Sanatın gücünü toplum üzerinde sorgularken, sanatın; sosyal sorunlardan uzak kalmayarak dönemin durumunu yansıtabilen, hayatla iç içe ve sorunlar karşısında duyarlılığı arttırabilen bir anlayış ile gelecek nesillere çözüme hitap eden algıların açılmasını sağlayacak bir yönünün de olması gerekir. İnsanın geçici olduğu bir yolculuk olan yaşam döngüsünün sürdürülebilirliği için, insanın yok etmediği bir dünya anlayışına derinlemesine sahip olmak gerekmektedir.

Doğa, insanoğlunun gündeminde hep var olmuştur. Tarih boyunca içinde yaşadığı tabiata değer veren sisteme neredeyse tüm uygarlıklarda rastlamak mümkündür. “Bu dünya bize atalarımızdan miras kalmadı, biz onu çocuklarımızdan ödünç aldık” (Uslu, 1995, s. 9) diyen Afrika atasözü dünyanın sahibi olmadıklarını ve geçici bir süre için var

olduklarını, gelecek nesillere dünyayı olduğu gibi iade etmeleri gereğine inandıklarını göstermektedir. Oysaki günümüzde “çocuklarımıza temiz bir çevreyi miras olarak bırakmamız gerektiği gündemimizdedir. İnsan, doğayı mülkü edinerek onu yok etmiş, sonrada yarınlara miras olarak bırakmak için ne yapabilirimi düşünmeye başlamıştır. Bu yaklaşımla kendini her şeyin üstünde gören insan, istediği zaman yok edip, istediği zaman var edebilir mi? Aslında bir nevi evet, elbette insan her şeyi yapabilecek teknoloji ve beyin gücüne sahiptir. Kaybolan doğayı eski haline döndüremez ama yanlışları en minimuma indirebilir. Ancak bunu birkaç kişinin mücadelesi ile değil toplumsal zihniyetin değişimi, yerel ve ülke yönetimlerinin ciddi politikaları ile sağlayabilir.

İnternet, televizyon, radyo, gazete, dergi gibi sosyal medya yayın organları, çevreci vakıflar, dernekler hatta partiler yok olan dünyamız ile ilgili kamuoyunun dikkatini çekmek için birçok çalışma yapmakta, sorunlar konusunda duyarlılık oluşturmaktadır. Yoğun olarak gündemimizde olan doğa için, ülkelerin çevre bakanlıkları ve dünyanın her bir yerinde üniversitelerde okutulan çevre mühendisliği bölümlerine aslında çok iş düşmektedir. Yalnızca onlara değil, biyolojiden, fiziğe, iktisattan hukuka, sanattan spora yani geleceğe dair perspektifler sunan birçok bilim dalını içeren disiplinler arası ortak bir mücadeleye ihtiyaç duyulmaktadır.

Toplumsal sorunlar karşısında farkındalık yaratmak için yapılan kampanyalar ile insanlara ulaşabilmek için, bazen sesinizi kimsenin duymayacağını düşünebilirsiniz ancak tam da bu noktada bir sanatçı duyarlılığı ile hazırlanan görsel ya da işitsel bir eser yahut bir tasarım, her kesime ulaşabilme ihtimalini verir size. Sanatın insanla olan etkileşiminin gücü bu noktada o kadar önemlidir ki, yapılan projeler ve kamu spotlarının yanında sosyal sorumluluk projeleri kapsamında tasarlanan afişler, kent heykelleri ya da sinema filmleri gibi sanatın her alanında, günlük hayatta belki de hiç farkında olmadığımız noktalara dikkatleri çekebilirsiniz. İnsanın yaşam algısında değişime uğratıp hatta toplumsal sorunlarda yönetimler karşısında sessiz kalmamayı seçen toplulukların oluşması sanat yolu ile mümkün kılınabilir, daha duyarlı toplumlar inşa edilebilir.

Diyebiliriz ki; “insanların hayatı nasıl yaşadıklarını ait oldukları kültür belirler. Bu kültürler ve içinde barındırdığı normlar, hikâyeler, ritüeller, değerler, semboller ve gelenekler, ne yediğimizden ve çocuklarımızı nasıl yetiştirdiğimizden, nasıl

çalıştığımızı, nasıl hareket ettiğimize, nasıl oynayıp neyi kutladığımıza kadar neredeyse bütün seçimlerimizde belirleyici olur” (Assadourian, 2014, s. 163).

Ekolojik kaygılar ve mesajlar içeren çalışmalara baktığımızda, özellikle enstelasyon olarak karşımıza çıkmakta olan işler; resim- seramik- heykel- mimari- grafik- baskı sanatları- sokak sanatı- performans sanatı- video art- land art- müzik gibi birçok alanda da çalışma ile varlık bulmuştur. Bu bağlamda yapılan kavramsal çalışmaların incelenmesi sonucunda ortaya koyulan kişisel uygulamalarda, insanoğlunun bitmek bilmeyen tüketim çılgınlığı karşısında çaresiz bir halde olan Toprak Ana'nın yeniden doğumunu anlatacak en güzel kavramın “tohum” olduğu fikrinden yola çıkılarak seramik çalışmalar tasarlanmıştır.

“Toprağa atılmış tohum aracılığıyla doğa ile kurulmuş olan ‘ortaklık ilişkisi’, toprağın geri verdiklerinden daha fazlasını talep eden insanoğlunun doğaya ‘ihaneyle’ yani ‘sanayi devrimi’ ile sona ermiştir” (Fotourehchi & Şahinöz, 2016, s. 22). Alkan'ın da deyimiyle; “Hem yeşile, hem de teknoloji tanrısına aynı anda nasıl tapınabiliriz?” (Alkan, 1989, s. 19). İşte tam da bu noktada bir sanatçı duyarlılığı ile konunun ciddiyetini insanlara anlatıp, onları bu gerçeklik ile bir an içinde olsa baş başa bırakabiliriz. Bu sorgulamayı bize işaret eden Ekososyalist yaklaşım, yalnızca politik bir tavır değil, aynı zamanda ilke ve ülküler doğrultusunda düşlenen doğaya uyumlu, bir dünya anlayışıdır. Düşlenen ütopyik bir dünya değildir aslında, aksine, gerçekleştirilebilirliği mümkün olan bir yaşam tarzı haline getirilebilir. Bu noktada sanatın toplum üzerindeki etkisi de yadsınmamalıdır. Bu nedenle tasarlanan seramik tohum formlarının izleyiciye sunumunda kullanılan farklı malzemelerin birlikteliği yardımıyla, izleyici ile sanat nesnesi arasında bir yaşanmışlık bağı kurulmak istenmiştir. İzleyicinin gündelik hayatta çok da alışkın olduğu bir nesne ile belki de hayatında ilk defa gördüğü seramik objenin birlikteliği üzerine düşünmeye sevk edilmek istenmiştir.

Ekolojik düşünce temelli çıkış noktamız ile ortaya çıkan çalışmalarla, çağımızın önemli sorunlarından biri olan kaybolan doğaya karşı dikkat çekilmek istenilmiştir. Bunu yaparken sahip olduğumuz tüm güzellikleri, yarınlara bırakabilmek adına herkesin üzerine düşen görevlerinin yanı sıra, sanat yolu ile topluma ulaşabilmek ve bir farkındalık yaratmak hedeflenmiştir. Doğanın bizlere sunduğu güzellikler çalışmaların yüzeylerindeki çeşitli sır pişirim teknikleri ile ortaya konulmuş, yine ekolojik düşünce temelli konuya renklerle dikkat çekilmeye çalışılmıştır. İnsanoğlunun tüm sömürsüne rağmen Toprak Ana'nın içerisinde barındırdığı umudun temsili olarak hayat bulan

seramik tohumlar yeniden doğumun bir nevi simgesi olmuştur. Böylece izleyiciyle yakın bir bağ kurabilmek adına, belleğinde bulunan, bildiği, tanıdığı, gözlemlediği nesne ile içerik pekiştirilmek istenmiştir.

Her ne kadar çok uzakmış gibi görünüp durumun ciddiyeti henüz tam olarak anlaşılmasa da, tüketilmiş bir dünyanın yani kaynakların ve verimsizleşecek toprağın artık insanlık için vereceği hasat da tıpkı onun gibi tükenmiş olacaktır. Artık kullanılmaktan eskimiş halde olan soba kovalarının temsil ettiği bu durum, kullanılacak durumda olmayan tohumları beraberinde getirmiştir bize. Bu kötü gidişatın ardından zor olanın değişim mi yoksa dönüşüm mü olduğunu sorgulayıp, herşeye rağmen içimizde barındırdığımız umuttan da yola çıkarak toplumsal farkındalığın beraberinde getireceği değişim ile dönüşümün başlayacağına inanmaktayız. Bu nedenle de Umuda Yolculuk adını verdiğimiz uygulamamızda da anlatmaya çalıştığımız üzere, umudun tohumlarını ekmek için bir yolculuğa çıkılmıştır.

Sanat yolu ile toplumsal farkındalık için tasarlanan seramik tohumlar kimi zaman göç yolundaki bir kabile gibi doğada bir arayış içerisinde karşımıza çıkmıştır. Kimi zaman da insanlığın yaptığı tahribatın bir sonucu olarak sanki bir yorgan gibi üstümüzü örten bir gerçekle, yani havada asılı kalmış onlarca tohumun verdiği mesaj ile izleyici kendisiyle yüzleşmeye bırakılmıştır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki; ilkel toplumdan bugüne gelinen noktada insan tarafından bozulan dengesi ile yenilenemeyen yaşam karşısında savunmasız olan dünyamız için, kiminin farkında olup, kimininse umarsızca yaşama devam ettiği bir çağda yaşamaktayız. Yaşamın yenilenip, kutsal olan doğanın yeniden canlandırılabilceğine inanan bir toplumun inşasını sanat yolu ile toplumsal farkındalık yaratarak mümkün kılabiliriz.

KAYNAKÇA

Akıllı Kentler. (2016, Nisan 8). *Akıllı Kentler*. Ocak 18, 2017 tarihinde Web Sitesi: <http://www.akillikentler.org/detay/2070/6/2016-yilinin-yesil-baskentiljubljana.html> adresinden alındı

Alkan, A. T. (1989). *Türkiye Günlüğü: Çevre, Çevreler, Çevreciler: İnsanlığın Kırık Kadehi Ya Da Kaybedilmiş Bir Dava*. Ankara: Türkiye Günlüğü.

Anahtar Dergi Arşivi: T.C.Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2016, Kasım). Temmuz 10, 2017 tarihinde T.C.Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Web sitesi: <http://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/surdurulebilir-sanayi-politikasinin-bir-araci-olarak-ekotasarim-ve-uygulanmasi/7322> adresinden alındı

Artworks in the park: Umedalens Skulpturpark. (2007). Kasım 19, 2017 tarihinde Umedalens Skulpturpark Web sitesi: <http://umedalenskulptur.org/artworks-in-the-park/jaume-plensa-heart-of-trees/> adresinden alındı

Artworks in the park: Umedalens Skulpturpark. (2011). Kasım 19, 2017 tarihinde Umedalens Skulpturpark Web sitesi: <http://umedalenskulptur.org/artworks-in-the-park/jaume-plensa-heart-of-trees/> adresinden alındı

Assadourian, E. (2014). Sürdürülebilir BİR Medeniyet Yaratmak İçin Kültürleri Tekrar İnşa Etmek. E. Assadourian, & T. P. Eric Assadourian (Dü.) içinde, *Dünyanın Durumu 2013: Sürdürülebilirlik Hala Mümkün mü?* (Ç. E. Cana Ulutaş Ekiz, Çev., s. 163-180). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Atıkların Doğada Yok Oluş Süreleri. (2018, Ağustos 15). Kasım 10, 2018 tarihinde Makale Cafe Web Sitesi: <https://www.makalecafe.com/wp-content/uploads/2014/11/doğada.jpg> adresinden alındı

Beltra, D. (2010). *Oil Spill in Gulf of Mexico*. Rock- Cafe. Şubat 10, 2019 tarihinde <http://rock-cafe.info/suggest/oil-spill-in-gulf-of-mexico-6f696c.html> adresinden alındı

- Beltra, D. (2016). *Çevre Felaketinde BP'nin Cezası Kesildi*. Şubat 10, 2019 tarihinde https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/cevre-felaketinde-bpnin-cezasi-kesildi,U9usR78T_kih_39wQdwwng/9Lc78frl-UmCz5Bgb53SZQ adresinden alındı
- Bereket Enerji. (2017, Haziran 7). Temmuz 11, 2017 tarihinde Enerji Günlüğü Web Sitesi: <http://www.enerjigunlugu.net/icerik/23125/bereket-enerji-dunyamiz-dondurma-gibi-erimesin.html> adresinden alındı
- Bookchin, M. (2014). *Ekolojik Bir Topluma Doğru* (2. b.). (A. Yılmaz, Çev.) İstanbul: Sümer Yayıncılık.
- Bookchin, M. (2015). *Özgürlüğün Ekolojisi* (2. b.). (M. K. Coşkun, Çev.) İstanbul: Sümer Yayıncılık.
- Brown, A. (2014). *Güncel Sanat ve Ekoloji*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Coubert, G. (2017). Ocak 21, 2017 tarihinde Yenisehir Lab. Web Sittesi: <http://www.yenisehirlab.com/kurumsal/kurumsal/sosyal-sorumluluk> adresinden alındı
- Çalgüner, T. (2003). *"Çevre" mi "Ekoloji" mi: Empatinin Uyanışı ya da Süreklilik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çepel, N. (2006). *Ekoloji, Doğal Yaşam Dünyaları ve İnsan*. Ankara: Palme Yayıncılık.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2014). *Çevre İnsan ve Şehir. Çevre İnsan ve Şehir*(9-10), 15. Nisan 13, 2017 tarihinde <https://webdosya.csb.gov.tr/db/cis/dergi/sayi9-10/mobile/index.html> adresinden alındı
- (2014).*Çünkü Çevre Benim*. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Mayıs 11, 2017 tarihinde <http://canvas.pantone.com/gallery/21840263/CEVRE-BENM> adresinden alındı
- Demirer, T. (2012). *Kapitalizmin Ekolojik Sorunları*. İstanbul: Kaldıraç Yayınevi.
- Diriliş Postası, H. (2019, Ocak 08). *Sağlık; Diriliş Postası*. Ocak 10, 2019 tarihinde Diriliş Postası Web sitesi: <https://www.dirilispostasi.com/saglik/emine-erdogan->

filelere-bez-cantalara-geri-donelim-5c34d2ff5fe8296e61399e78 adresinden alındı

Doğa İçin Çal . (2009). Kasım 2, 2017 tarihinde Doğa İçin Çal Web Sitesi:

<http://www.dogaicincal.com/banner.html> adresinden alındı

Doğa İçin Çal. (2009, Ekim 10). *Doğa İçin Çal- Basında*. Kasım 2, 2017 tarihinde Doğa İçin Çal Web Sitesi: <http://www.dogaicincal.com/basinda.html> adresinden alındı

Drury, C. (2011). Art & Energy. *Carbon Sink, The debate continues*. Nisan 5, 2019

tarihinde <http://chrisdrury.blogspot.com/2011/11/carbon-sink-debate-continues.html> adresinden alındı

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi (Cilt 1). (1997). İstanbul: YEM (Yapı Endüstri Merkezi) Yayınları.

Eke, B. U. (2008). *Bottled Life*. ArtsLant Magazine. Ocak 8 , 2019 tarihinde

<https://www.artslant.com/global/works/show/117789> adresinden alındı

Eke, B. U. (2009). Acid Rain (Asit Yağmuru). *Art with an Impact!* Danimarka. Ocak 8,

2019 tarihinde <http://tams-continuum.blogspot.com/2014/09/acid-rain-bright-ugochukwu-eke.html> adresinden alındı

Eke, B. U. (2009). Acid Rain (Asit Yağmuru), Detay. *Is that pie in the sky or heavy*

smog – no, it’s. Danimarka. Ocak 8, 2019 tarihinde

<https://www.dailymaverick.co.za/article/2011-11-28-is-that-pie-in-the-sky-or-heavy-smog-no-its-cop17/> adresinden alındı

Ekşi Sözlük . (2017, Nisan 20). *Yeşil Siyaset*. Ekşi Sözlük Web Sitesi:

<https://eksisozluk.com/toward-an-ecological-society--> adresinden alındı

Engelman, R. (2014). Sürdürülebilirlik Sakızının Ötesi. R. Engelman, E. Assadourian,

& T. Prugh (Dü) içinde, *Dünyanın Durumu 2013: Sürdürülebilirlik Hala*

Mümkünmü? (C. U. Ekiz, & Ç. Ekiz, Çev., s. 3-26). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Erzen, J. (2002, Şubat). Kopya? *Arredamento Mimarlık: Tasarım Kültür Dergisi*(Şubat), s. 57-62.

(2017).*European Green Capital: Essen*. Essen, Almanya. Kasım 5, 2017 tarihinde <https://www.eppm.com/blogs/editors-blog/european-green-capital-essen-boasts-50-years-of-zero-landfil/> adresinden alındı

Felsefe Terimleri Sözlüğü. (1975). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Foster, J. B. (2013). "*Savunmasız Gezegen*". (H. Ünder, Çev.) Ankara: Epos Yayınları.

Fotourehchi, Z., & Şahinöz, A. (2016). *Çevre Ekonomisi ve Politikaları*. Ankara: İmaj Yayınevi.

Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Klavuzu. (2007). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Hooker, D. (2016). *Projects, Ceramic Bee Projects, David Hooker*. Mart 12, 2018 tarihinde David Hooker Web Sitesi: <http://www.davidjphooker.com/borderline.html> adresinden alındı

Hoy, T. (2000). *Toward a Naturalistic Political Theory: Aristotle, Hume, Dewey, Evolutionary Biology and Deep Ecology*. Connecticut-USA: Greenwood Publish Grouping.

Hutchinson, R. (2019). *About - Art Work*. (R. Hutchinson, Prodüktör) Ocak 12, 2019 tarihinde Rebecca Hutchinson Web Sitesi: <https://www.rebeccahutchinson.com/> adresinden alındı

izmir.com. (2017, Mayıs 27). Mayıs 27, 2017 tarihinde İzmir.Com Web Sitesi: <http://www.izmir.com.tr/Pages/Art/ExhibitionDetail.aspx?exhibitionid=37049> adresinden alındı

Kahraman, H. B. (2015). "*Bakmak Görmek Bir De Bilmek: Çağdaş Sanat Dünyasında Hayatta Kalma Kılavuzu*". İstanbul: Kapı Yayınları.

Kim, M. (2009). Aralık 14, 2017 tarihinde Myeongbeom Kim We Sitesi: <http://www.myeongbeomkim.com/en/> adresinden alındı

- Kim, M. (2017). *Myeongbeom Kim*. GALERIE PARIS-BEIJING, Çin. Aralık 14, 2017 tarihinde <http://www.galerieparisbeijing.com/artist/myeongbeom-kim/> adresinden alındı
- Kim, M. (2017). *Myeongbeom Kim*. Aralık 14, 2017 tarihinde Art Net Web Sitesi: <http://www.artnet.com/artists/myeongbeom-kim/biography> adresinden alındı
- Kültür Sanat: Milliyet Haber*. (2014, Temmuz 18). Kasım 19, 2017 tarihinde Milliyet Haber Web sitesi: <http://www.milliyet.com.tr/jaume-plensa-artinternational-dapembenar-detay-kultursanat-1912637/> adresinden alındı
- Lacy, S. (1995). *Mapping the Terrain: New Genre Public Art*. USA: Bay Press.
- Laszlo, E. (2003). *Makro Değişim: Sürdürülebilir Bir Dünyaya Dönüşümü Yönetmek*. (M. Abuş, Çev.) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Lebowitz, M. (2011). “*Sosyalist Alternatif, Gerçek İnsani Gelişim*”. (E. B. Eratalay, Çev.) İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti.
- Löwy, M. (2014). *Ekosozyalizm: Kapitalist Ekolojik Felakete Radikal Bir Alternatif*. (H. Turan Abadan, Çev.) Ankara: Epos Yayınları.
- Mural Form. (2015, Nisan 21). Aralık 14, 2017 tarihinde Mural Form Web Sitesi: <http://muralform.com/2015/pejac/> adresinden alındı
- NTV, O. G. (2018, Aralık 19). *Sıfır Atık Haberleri;Dünya genelinde en az 32 ülkede poşet yasağı var*. Ocak 10, 2019 tarihinde NTV Haber Web sitesi: <https://www.ntv.com.tr/sifir-atik/dunya-genelinde-en-az-32-ulkede-poset-yasagi-var,D6klrcb1pUGgGqvU1roDSA> adresinden alındı
- oldd.com. (2017, Kasım 8). *Son Dünya Gününden Beri Dünya Hakkında Öğrendiğimiz 7 Şey*. oldd.com Web sitesi: oldd.com/son-dunya-gununden-beri-dunya-hakkinda-ogrendigimiz-7-sey/ adresinden alındı
- Öztürk, L. (2007). *Sürdürülebilir Kalkınma*. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Peşkirioğlu, N. (2016, Kasım). *Anahtar Sanayi* . Temmuz 10, 2017 tarihinde T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Web Sitesi:

<http://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/2030-surdurulebilir-kalkinma-hedefleri-kuresel-verimlilik-hareketine-dogru/7319> adresinden alındı

Plensa, J. (2000). *Jaume Plensa, Biography / Short Biography*. Mart 14, 2019 tarihinde Jaume Plensa Web Sitesi: <https://jaumeplensa.com/biography/short-biography> adresinden alındı

Plensa, J. (2007). Heart of Trees. *Artworks in the Park/ Jaume Plensa*. İngiltere. Kasım 19, 2017 tarihinde <http://umedalenskulptur.org/artworks-in-the-park/jaume-plensa-heart-of-trees/> adresinden alındı

Plensa, J. (2012). *Works and Projects / Sculpture*. Jaume Plensa web Sitesi, Shanghai, Çin.

Queensland Art Gallery (QA-GOMA). (2013, Mart 25). *Queensland Art- Gallery of Modern Art*. Ocak 28, 2018 tarihinde Queensland Art Gallery Web Sitesi: <https://blog.qagoma.qld.gov.au/cai-guo-qiang-falling-back-to-earth/> adresinden alındı

Read, H. (2004). İnsani Sanat ve İnsanlık Dışı Doğa . *Sanat Dünyamız Dergisi*(92), 92-96.

Robinson, K. S. (2014). Çok mu Geç? K. S. Robinson, & T. P. Eric Assadourian (Dü.) içinde, *Dünyanın Durumu 2013: Sürdürülebilirlik Hala Mümkün mü?* (Ç. E. Cana Ulutaş Ekiz, Çev., s. 527-536). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Rojas, A. V. (2013). *Mi Familia Muerta*. Arjantin. Kasım 10, 2017 tarihinde <http://blogs.elpais.com/con-arte-y-sonante/2013/03/mi-familia-muerta.html> adresinden alındı

Sale, K. (1987). Ecofeminism: A New Perspective. 302-305.

Salt . (2017, Kasım 14). (S. Galata, Düzenleyen) Kasım 25, 2017 tarihinde SaltOnline Web Sitesi: <http://saltonline.org/tr/1696/bu-son-sansimiz-mi?home> adresinden alındı

Saltz, J. (2008). *Learning Mind: Experience into Art*. (M. J. Jacob, & J. Baas, Dü) Berkeley: University of California Press.

Şekerbank. (2017, Temmuz-Ağustos). *Şeker Çocuk*(201).

T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı. (2014, Haziran 10). *Medya-Duyurular*. Kasım 5, 2017 tarihinde T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Web Sitesi: <https://www.ab.gov.tr/49582.html> adresinden alındı

(2017).*Toplumsal Konulara Farkındalık Temalı Afiş Tasarımı*.

<https://ofpof.com/merak/toplumsal-konulara-farkindalik-yaratmak-icin-hazirlanmis-en-basarili-15-reklam/3> adresinden alındı

Truels Wordpress. (2011, Temmuz 9). *truels.wordpress.com*. Kasım 10, 2017 tarihinde Truels Wordpress Web Sitesi:

<https://truels.wordpress.com/2011/07/09/sculpture-by-the-sea-4/> adresinden alındı

Uslu, İ. (1995). *Çevre Sorunları: Kainat Tasarımındaki Değişimden Ekolojik Felaketlere*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Uysal, M. A. (2014). Dünyanın En İyi 10 Kamusal Sanat Örneği. *Dünyanın 'ten'ini Sıkıştırmak İstedim*. Haber Türk. Haziran 24, 2018 tarihinde

www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/1012090-dunyanin-tenini-sikistirmek-istedim# adresinden alındı

Van Den Bergh, Jeroen C.J.M. (2000). *Ecological Economics: Themes, Approaches and Differences with Environmental Economics*. *Tinbergen Institute Discussion Paper No: TI2000-080/3*. (T. Institute, Düzenleyen) Aralık 18, 2017 tarihinde SCRIBD Web Sitesi: <https://tr.scribd.com/document/276150111/Ecological-Economics-Themes-Approaches-and-Differences-with-Environmental-Economics> adresinden alındı

Verginer, W. (2004). Kasım 1, 2017 tarihinde Willy Verginer Web Sitesi:

<http://www.verginer.com/eng/> adresinden alındı

- Wikipedia. (2017, Nisan 20). *Ekolojik Sosyalizm*. Wikipedia:
(<https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekolojiksosyalizm> adresinden alındı)
- WWF. (2016). *WWF-Yaşayan Gezegen Raporu 2016: Özet*. Haziran 10, 2017 tarihinde <http://wwf.panda.org/>:
(http://wwf.panda.org/about_our_earth/all_publications/lpr_2016/ adresinden alındı)
- WWF. (2016). Yaşayan Gezegen Raporu 2016-Özet WWF. *WWF (World Wide Fund for Nature)*, s. 04-36.
- WWF. (2017). Fotoğraf. *Korkunç & Daha Korkunç*. Mayıs 13, 2017 tarihinde <https://onurumutlu.wordpress.com/sevdigim-yazilar/tum-dunyadan-gelmis-gecmis-en-iyi-40-sosyal-farkindalik-calismasi/> adresinden alındı
- WWF-World Wide Fund for Nature. (2016, Ekim 26). *Güncel Haberler: 2020'ye kadar canlı popülasyonlarının 3'te 2'si yok olabilir*. Mayıs 13, 2017 tarihinde WWF Web Sitesi: http://www.wwf.org.tr/basin_bultenleri/guncel_haberler/?6200 adresinden alındı
- Yenel, A. (2015). Toplumsal Açından Tasarım Olgusu. B. Üniversitesi (Dü.), *Disiplinlerarası Tasarım Sempozyumu, 2. Sanat ve Tasarım Eğitimi* içinde, (s. 293-296). Ankara.
- Yeşil Gazete. (2017). *Endonezya'da Çiftçi Kadınların Ayakları-Doğayı Kurtarmak İçin Çimentoya Gömülü*. Nisan 12, 2017 tarihinde <https://yesilgazete.org/blog/2017/04/07//>:
<https://yesilgazete.org/blog/2017/04/07/endonezyada-ciftci-kadinlarin-ayaklari-dogayi-kurtarmak-icin-cimentoya-gomulu/> adresinden alındı
- YouTube TR. (2016, Ekim 4). Ekim 11, 2017 tarihinde [https://www.youtube.com:](https://www.youtube.com:https://www.youtube.com/watch?v=4NSu1DconGY)
<https://www.youtube.com/watch?v=4NSu1DconGY> adresinden alındı
- youtube.com. (2017, Mart 4). Mart 28, 2017 tarihinde youtube.com:
https://www.youtube.com/watch?v=UqsqKkDw_RE adresinden alındı

Zümrüt, Y. (2013). *1960 Sonrası Süreçte Ortaya Çıkan Ekolojik Sanatın Amaçlar ve Kavramlar Kapsamında Değerlendirilmesi, Sanatta Yeterlik Tezi*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK 1. Orjinallik Raporu

PLASTİK DİLDE TOPLUMSAL FARKINDALIK İÇİN BİR SÖYLEM SAHASI: EKOSOSYALİZM

Yazar Sevinç Köseoğlu Ulubatlı

Gönderim Tarihi: 27-Haz-2019 10:54PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1147532042

Dosya adı: (8.32M)

Kelime sayısı: 22133

Karakter sayısı: 156326

PLASTİK DİLDE TOPLUMSAL FARKINDALIK İÇİN BİR SÖYLEM SAHASI: EKOSOSYALİZM

ORIJINALLIK RAPORU

%8

BENZERLİK ENDEKSİ

%7

İNTERNET
KAYNAKLARI

%0

YAYINLAR

%4

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%3

2

www.ekoyapidergisi.org

İnternet Kaynağı

%1

3

Submitted to Hacettepe University

Öğrenci Ödevi

%1

4

issuu.com

İnternet Kaynağı

<%1

5

enerjihaber.com

İnternet Kaynağı

<%1

6

www.fotografokulu.org

İnternet Kaynağı

<%1

7

d2hawiim0tjbd8.cloudfront.net

İnternet Kaynağı

<%1

8

ekoIQ.com

İnternet Kaynağı

<%1

9	www.ensonteknoloji.org İnternet Kaynağı	<% 1
10	realistyazar.blogspot.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	karbilder.org İnternet Kaynağı	<% 1
12	tr.wikipedia.org İnternet Kaynağı	<% 1
13	www.kanalistanbul.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
14	Submitted to Mugla University Öğrenci Ödevi	<% 1
15	hukukogretimi.com İnternet Kaynağı	<% 1
16	www.haberd Denizli.com İnternet Kaynağı	<% 1
17	wn.com İnternet Kaynağı	<% 1
18	www.konuyabak.com İnternet Kaynağı	<% 1
19	Karl von Koerber, J. Kretschmer, S. Prinz, E. Dasch. "Globale Nahrungssicherung für eine wachsende Weltbevölkerung – Flächenbedarf und Klimarelevanz sich wandelnder	<% 1

Ernährungsgewohnheiten", Journal für
Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit,
2009

Yayın

20

onurumutlu.wordpress.com

İnternet Kaynağı

<% 1

21

sgb.meb.gov.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

22

Submitted to St. Peters Lutheran College

Öğrenci Ödevi

<% 1

23

www.isomder.org.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

24

saltonline.org

İnternet Kaynağı

<% 1

25

nefissanatlarhapishanesi.wordpress.com

İnternet Kaynağı

<% 1

26

enerjivetesisat.org

İnternet Kaynağı

<% 1

27

www.gumushane.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

28

www.babil.com

İnternet Kaynağı

<% 1

29

www.caglar.ca

İnternet Kaynağı

<% 1

30

izto.org.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

31

storytellerstoolbox.blogspot.com

İnternet Kaynağı

<% 1

32

www.pinokyoaci.k12.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

33

Submitted to Karadeniz Teknik University

Öğrenci Ödevi

<% 1

34

Submitted to Eastern Mediterranean University

Öğrenci Ödevi

<% 1

35

www.ayasuluk.com

İnternet Kaynağı

<% 1

36

Submitted to Istanbul Bilgi University

Öğrenci Ödevi

<% 1

37

www.spacedebriart.org

İnternet Kaynağı

<% 1

38

gaiadergi.com

İnternet Kaynağı

<% 1

39

www.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

40

www.kitapokuyoruz.com

İnternet Kaynağı

<% 1

41

Submitted to Trakya University

Öğrenci Ödevi

<% 1

42

Submitted to University of Ulster

Öğrenci Ödevi

<% 1

43

UMUT ÖZBAKIR, Meftune, TOPUZ, Yusuf Volkan and VELİOĞLU NURTANIŞ, Meltem. "ÇÖPTEN GERİ DÖNÜŞÜME GİDEN YOLDA SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİCİLER", Celal Bayar Üniversitesi, 2015.

Yayın

<% 1

44

eyk12.eyedder.org.tr

İnternet Kaynağı

<% 1

45

www.bilimsenligi.com

İnternet Kaynağı

<% 1

Alıntıları çıkart

üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde

